

BETÆNKNING

om

revision af musikloven

Afgivet af
STATENS MUSIKRÅD

BETÆNKNING NR. 1061

KØBENHAVN 1985

trykt på genbrugspapir

ISBN 87-503-5951-7
Stougaard Jensen/København
Ka 00-55-bet.

Betænkning om revision af musikloven

Indholdsfortegnelse

Kap. I.	<u>Indledning</u>	9
	1. Baggrund og kommissorium	9
	2. Karakteren af de fremsatte forslag	11
Kap. II.	<u>Undervisning</u>	14
	1. Musikskoler	14
	a. Skolernes funktion og etablering	14
	b. Særlige etableringstilbud	15
	c. Særskilt lovgrundlag	15
	2. Grundkurser	17
	3. Skolekoncerter	20
	4. Undervisning af forsøgsmæssig karakter	22
	5. Pædagogisk forsøgsmateriale	25
	6. Efteruddannelse	27
	a. Baggrund	27
	b. Målgrupper, indhold og struktur	28
	c. Økonomi og administration	30
	7. Musikundervisningsudvalg	31
Kap. III	<u>Basisensembler</u>	33
	1. Indledning	33
	2. Funktioner og sammensætning	33
	3. Viborg/Randers-ensemble	36
	4. Rytmisk ensemble	39
	5. Fremtidige ensembler	42
	a. Storstrøms amt	42
	b. Vejle amt	43
	c. Ringkjøbing amt	44
	d. Rytmiske ensembler	45
	6. De statslige bevillinger	46

Kap. IV.	<u>Andre ensembler</u>	48
1.	Radioens Big Band	48
a.	Fuldtidsansættelse	48
b.	Økonomi	49
2.	Vokalensemble	50
a.	Baggrund	50
b.	Funktioner og sammensætning	51
c.	Økonomi	52
3.	Statsensemble	53
a.	Baggrund	53
b.	Oprettelse og udformning	54
c.	Økonomi	56
Kap. V.	<u>Turneer og turnéstøtte</u>	57
1.	Baggrund	57
2.	Turné- og turnéstøtteformer	59
3.	Turneer med klassisk musik	61
4.	Økonomi	62
Kap. VI.	<u>Landsdelsorkestrene</u>	64
1.	Lov- og finansierungsgrundlag	64
2.	Koncerter i landsdelen	67
a.	Baggrund	67
b.	De principielle krav	68
c.	Den generelle ordning	70
d.	Økonomi	72
3.	Ophævelse af lovens § 7	73
Kap. VII	<u>Fonogrammer og musikvideo</u>	75
1.	Fonogramstøtte	75
a.	Indledning	75
b.	Hidtidig støttepraksis	76
c.	Produktionsstøtte	77
d.	Distributionsstøtte	77
2.	Musikvideo	80

Kap. VIII.	<u>Musikdramatik</u>	83
	1. Musikloven og teaterloven	83
	2. Bevillingernes omfang	84
	3. Øvelokaler og scene	86
Kap. IX.	<u>Udvikling af igangværende aktiviteter</u>	88
	1. Indledning	88
	2. Rytmisk musikuddannelse	90
	3. Statens Elektronmusikstudie	93
	4. Amatørmusik	94
	5. Musikforeninger	98
	6. Kirkekoncerter	100
	7. Lydanlæg m.v.	101
	8. Folkemusik	102
Kap. X.	<u>Organisation og administration</u>	105
	1. Statens Musikråd	105
	a. Rådets funktioner	105
	b. Sekretariatet	106
	c. Informationsblad	107
	2. Amtsmusikudvalg m.v.	108
	a. Udvalgenes opgaver	108
	b. København og Frederiksberg	109
	3. Primærkommunerne	109
	a. Kulturelle Samråd	109
	b. Kommunernes opgaver	110
Kap. XI.	<u>Økonomi og bevillinger</u>	111
	1. Oversigt over bevillinger 1982-85	111
	2. Oversigt over forslagernes økonomiske konsekvenser	113
	3. Koordination af støttemuligheder	117
	a. De statslige støttemuligheder	117
	b. Koordination med amter og kommuners støttemuligheder	117
	4. Institutionsbevillinger af musiklovens dispositionsmidler	119

Kap. XII.	<u>Udkast til lovforslag med bemærkninger</u>	121
	1. Lovudkast	121
	2. Almindelige bemærkninger	124
	3. Bemærkninger til de enkelte bestemmelser	126
<u>Bilag:</u>	A. Lovudkast i spaltetekst	147
	B. Udkast til kommissorium m.v. for Musik-undervisningsudvalget	156
	C. Rapport af 8. juni 1985 til Statens Musikråd vedrørende oprettelse af rytmisk basisensemble	162
	D. Uddrag af Statens Musikråds notat af 21. september 1983 vedrørende landsdelsorkestrenes geografiske områdedækning	171
	E. Forslag af 14. marts 1985 til etablering af en pædagoguddannelse i rytmisk musik	175
	F. Statens Elektronmusikstudie; udkast til vedtægter m.v.	182
	G. Forslag af 12. juni 1985 til revision af Lov om Musik, afgivet af Repræsentantskabet for Statens Musikråd	189
	H. Skrivelse af 30. september 1983 vedrørende folkeskolens musikundervisning, afgivet af Repræsentantskabet for Statens Musikråd til undervisningsministeren	197
	I. Referat af møde den 6.-7. december 1985 med medlemmer af Repræsentantskabet for Statens Musikråd, repræsentanter for amtsmusikudvalgene, m.fl.	200

Kap. I. Indledning

1. Baggrund og kommissorium

Ved lov nr. 248 af 27. maj 1981 (L 1981) om ændring af lov om musik fastsattes det i lovens § 15, at forslag til revision af loven fremsættes for folketinget senest i folketingsåret 1984-85.

Den oprindelige musiklov - lov nr. 306 af 10. juni 1976 (L 1976) - var den første lov, som mere alment vedrørte musiklivet i Danmark; om behandlingen af loven henvises til FT 1980-81, sp. 4226, 4880, 10932, 11224, Till. A, sp. 2821, Till. B, sp. 809, 1485 og Till. C, sp. 547. Da der således var tale om en nydannende lov inden for et meget bredt og sammensat område, har behovet for revisioner med passende mellemrum været anset for væsentligt. I forbindelse med revisionsbestemmelsen i L 1981 blev det således tilkendegivet, at "Da det er første gang musikloven er optaget til revision, og da der med lovforslaget søges gennemført en øget støtte dels til nydannelser, dels til bestående aktiviteter inden for musikområdet, vil det være rimeligt at optage loven til fornyet revision efter en 4-årig periode på grundlag af de da indhøstede erfaringer".

Ved lov nr. 149 af 17. april 1985 blev revisionstidspunktet udskudt fra folketingsåret 1984-85 til 1985-86 (jfr. FT 1984-85, sp. 1492, 2144, 7832, 7880. Till. A, sp. 1209, Till. B, sp. 921, Till. C, sp. 265).

I forbindelse med behandlingen af lovforslaget stillede folketingets kulturudvalg følgende spørgsmål til ministeren for kulturelle anliggender (spørgsmål nr. 2, L 50 - bilag 2):

"Udvalget ønsker oplyst, hvorledes ministeren forbereder den kommende lovrevision, er dette arbejde allerede i gang, eller skal der f.eks. nedsættes et udvalg?"

Ministeren svarede hertil:

"En kommende revision af lov om musik vil bygge på en indstilling fra Statens Musikråd, der vil have kontakt med amtsmusikudvalgene og repræsentantskabet for Statens Musikråd m.fl.

Ministeriet får herved et bredt grundlag for vurderingen af behovet for ændringer i den gældende lov. Der vil således ikke blive nedsat et særligt lovrevisionsudvalg".

Ved skrivelse af 19. december 1984 har ministeriet under henvisning til ovennævnte besvarelse af folketingets kulturudvalgs spørgsmål anmodet Statens Musikråd om at afgive indstilling til ministeriet om en kommende revision af lov om musik.

Da Statens Musikråd således træder i stedet for et lovrevisionsudvalg, har rådet fundet det rettest at udarbejde indstillingen i form af en egentlig betænkning; jfr. herved lovens § 1 stk. 2.

Rådet består af følgende medlemmer:

Jens-Ole Blak, musikskoleinspektør

Toke Lund Christiansen, solofløjtenist

Finn Egeland Hansen, professor, dr. phil.

Steen Lindholm, organist, kapelmester

Flemming Madsen, musiker

Anna-Lise Malmros, musikkonsulent

Finn Slumstrup, højskoleforstander

Sven Erik Werner, rektor, komponist

Hans Gammeltoft-Hansen (formand), professor, dr. jur.

I forbindelse med udarbejdelse af betænkningen har fuldmægtig i ministeriet for kulturelle anliggender, Lasse Lindhard, fungeret som rådets sekretær.

Den i kommissoriet forudsatte kontakt vedrørende lovrevisionen med amtsmusikudvalgene, repræsentantskabet for Statens Musikråd m.fl. har fundet sted i form af en række møder med repræsentanter for de instanser og organisationer, som direkte berøres af visse af de konkrete forslag. I forbindelse med redegørelsen for

de enkelte forslag vil rådets forhandlinger med de berørte parter blive omtalt. Herudover har der den 6.-7. december 1985 været afholdt en konference, hvortil repræsentanter for alle dele af musiklivet har været indbudt. Som grundlag for konferencen forelå rådets udkast til nærværende betænkning. Et referat af konferencen er gengivet nedenfor som **bilag I**. De synspunkter, der fremkom på konferencen, har rådet inddraget i overvejelserne forud for afgivelsen af den endelige betænkning.

2. Karakteren af de fremsatte forslag

Da det drejer sig om revision af en eksisterende lov, indeholder betænkningen en række forslag, som kræver egentlige lovændringer, eller dog gør sådanne ændringer hensigtsmæssige. Hertil kommer imidlertid yderligere en række forslag, der nok ville kunne gennemføres inden for lovens ordlyd, men ikke rummes inden for de bevillingsmæssige forudsætninger, som er knyttet til loven, dels i dens oprindelige skikkelse, dels ved revisionen i 1981. Rådet finder det rettest at fremlægge også forslag af den sidstnævnte karakter i betænkningen, således at det i givet fald vil kunne tilkendegives i forbindelse med revisionen, hvorvidt de pågældende forslag ønskes realiseret.

At rådet fremsætter nye og udgiftskrævende projekter som forslag i forbindelse med en lovrevision, uanset at de for så vidt kunne gennemføres inden for rammerne af den eksisterende lovs formulering, er ikke blot betinget af forholdene omkring musiklovens oprindelige tilblivelse og senere revision; fremgangsmåden udspringer tillige af nogle mere principielle overvejelser vedrørende musiklovens funktionsmåde og de forpligtelser, som i henhold til loven og dens forarbejder er henlagt til Statens Musikråd.

Rådets hovedopgave består i at virke til fremme af musiklivet i Danmark (jfr. § 1 stk. 1); rådet kan i denne forbindelse behandle alle spørgsmål vedrørende dansk musikliv og fremsætte erklæringer herom (§ 1 stk. 2). I bemærkningerne til lovens § 1 anføres det, at rådet er pålagt et hovedansvar for musiklivets trivsel og videre udvikling (FT 1975-76, Till. A, sp. 3213-3216.) -

Synspunktet gentages og understreges adskillige gange, både i behandlingen af L 1976 og i forbindelse med L 1981).

Under de eksisterende bevillingsrammer har det vist sig, at varetagelsen af både "trivsel" og "udvikling" inden for musiklivet næppe mere lader sig forene. Musiklovens dispositionsmidler - i finansåret 1985 o. 25 mio. kr., incl. Den kulturelle Fond - anvendes næsten udelukkende til at opretholde igangværende aktiviteter; i mange tilfælde drejer det sig om projekter, som under en forsøgsperiode har vist sig at være vellykkede, og som derfor bør opretholdes på mere permanent basis. De nuværende dispositionsmidler anvendes med andre ord til at opretholde musiklivets "trivsel". Selv til dette formål har de i det seneste finansår vist sig at være utilstrækkelige. Under forarbejderne til rådets hovedindstilling af 26. april 1985 til ministeren måtte rådet således konstatere, at dersom uddelingerne til den kvalificerede del af ansøgningerne i det væsentlige skulle følge hidtidig praksis, ville det betyde en sprængning af bevillingsrammerne. I forhold til udgangspunktet måtte der foretages en reduktion på o. 2,7 mio.kr. (svarende til ca. 14%); dette skete ved at undergive en lang række ansøgninger fornyet behandling med henblik på indstilling til afslag eller dog en væsentlig nedskæring af det oprindelige beløb samt ved at beskære hovedparten af de resterende ansøgninger med en generel reduktion på 4%.

Når musiklovens dispositionsmidler således i det hele medgår til varetagelsen af musiklivets trivsel - forstået som opretholdelsen af de mest betydningsfulde, igangværende aktiviteter - indebærer det, at den anden del af rådets forpligtelser, fremme af musiklivets videre udvikling, ikke kan opfyldes.

En række af de nedennævnte forslag skal derfor ses som rådets forsøg på også at varetage udviklings-forpligtelserne, idet det samtidig understreges, at hvis musiklivets udvikling ikke skal ske på bekostning af dets trivsel, må der nødvendigvis ske en vis forøgelse af musiklovens dispositionsmidler. - Da denne problemstilling ikke blot er af principiel karakter, men vedrører selve essensen i musiklovens intentioner og virkninger,

finder rådet, at den bør fremtræde klart i forarbejderne til den kommende revision af loven.

Kap. II. Undervisning

1. Musikskoler

a. Musikloven har fra første færd bygget på det princip, at støtten til den normale drift af musikskoler i det væsentlige er et kommunalt anliggende. Organisatorisk og økonomisk baserer musikskoledriften sig på individuelle kommunale beslutninger samt i en vis udstrækning på Lov om fritidsundervisning m.v. og Lov om folkeskolen, § 3 stk. 3.

En forbedret koordination - herunder mellem den frivillige musikundervisning og den musikundervisning som (frivilligt eller obligatorisk) finder eller bør finde sted inden for folkeskolen, gymnasieskolen og seminarierne - er fortsat ønskelig. Rådet kan herved i det væsentlige tilslutte sig de synspunkter og anbefalinger, som er fremsat i rapport af marts 1983 fra Musikundervisningsudvalgets arbejdsgruppe vedrørende folkeskolens musikundervisning og musik som fag i læreruddannelsen (jfr. s. 31).

Den eneste form for direkte statslig støtte til de enkelte musikskoler består i udlån af instrumenter, specielt mere kostbare instrumenter, fra den såkaldte "instrumentbank"; jfr. § 3 stk. 1 nr. 10. Denne praksis har vist sig at være et hensigtsmæssigt led i bestræbelserne for at skabe lige vilkår for adgang til musikundervisning uanset sociale forhold og geografisk placering samt for ensemblespilsmulighederne ved den enkelte musikskole. I den seneste bevillingsperiode har det af økonomiske grunde kun været muligt at imødekomme en vis andel af de kvalificerede ansøgninger inden for denne kategori. I 1985-86 fandt rådet således efter en nøje gennemgang af samtlige ansøgninger, at der burde bevilges instrumentlån til musikskoler - og amatørensembler - for et beløb svarende til o. 1,45 mio.kr. Heraf har det kun været muligt at bevilge o. 1,15 mio.kr., det vil sige o. 80 %. En foreløbig gennemgang af ansøgningerne

vedrørende bevillingsåret 1986-87 tyder på, at situationen vil være den samme. En tilfredsstillende bevillingspraksis inden for dette område vil derfor forudsætte, at der mindst kan afsættes yderligere o. 200.000 kr. til formålet.

b. Uden i øvrigt at ville anfægte princippet om, at støtte til driften af den frivillige musikundervisning først og fremmest må anses for et primærkommunalt anliggende, finder rådet, at direkte statslig støtte i særlige tilfælde bør kunne ydes i forbindelse med start af musikskoler eller tilsvarende former for frivillig musikundervisning. I overensstemmelse med musiklovens intentioner er det et afgørende mål, at der over hele landet sikres ensartede muligheder for musikundervisning. Så længe etablering af kommunale musikskoler i princippet er et frivilligt anliggende (se herom nedenfor, afsnit c), må det påregnes, at der i enkelte områder savnes tilfredsstillende undervisningstilbud. Dersom staten i særlige tilfælde kunne yde støtte til starten af en organiseret musikundervisning i sådanne områder, vil dette tænkeligt kunne bidrage til, at man fra kommunens side overtog og udbyggede et på denne måde etableret undervisningstilbud.

Det forudsættes, at bevillinger af denne art kun ydes undtagelsesvis og højst i en periode på tre år. De økonomiske konsekvenser vil således være relativt beskedne, formentlig af en størrelsesorden på maksimalt 250.000 kr. En udbygning af § 3 stk. 1 nr. 1, der i sin nuværende formulering kun omfatter musikundervisning af landsdækkende karakter, er ikke en nødvendig forudsætning for indførelsen af en bevillingspraksis som den anførte; da der er tale om undtagelsestilfælde og om relativt beskedne beløb, finder rådet, at bevillingerne bør ydes i medfør af § 3's generelle hjemmelsgrundlag, jfr. bestemmelsens indledning, hvoraf der fremgår, at opregningen i numrene 1)-10) ikke er udtømmende.

c. I bemærkningerne til L 1981 fremhævedes det, at den store stigning i antallet af musikskoler godtgjorde, at befolkningen

har haft et stort uopfyldt behov for musikundervisning og musikudøvelse (FT 1980-81, Till. A, sp. 2829). Undersøgelser viste samtidig, at den frivillige musikundervisnings aktiviteter og vilkår var af meget forskellig karakter og omfang. For at afhjælpe dette forhold blev der blandt andet peget på muligheden af at etablere en landsdækkende konsulentordning med henblik på praktisk rådgivning af institutioner inden for den frivillige musikundervisning. En sådan ordning er blevet etableret pr. 1. juni 1985. Ordningen, der foreløbig er baseret på halvtidsansættelse, indebærer udgifter på knapt 180.000 kr. på årsbasis. Dersom konsulentordningen viser sig at være formålstjenlig, må det påregnes, at den snarest muligt bør baseres på fuldtidsansættelse af konsulenten. Merudgiften hertil må antages at udgøre o. 180.000 kr. til lønning, rejseomkostninger m.v.

I samarbejde med musikskolekonsulenten vil rådet i den nærmeste fremtid udarbejde vejledende retningslinjer for etablering og drift af musikskoler. De ovennævnte forhold vedrørende vilkårene for den frivillige musikundervisning gør det imidlertid nærliggende at overveje, om man bør gå det skridt videre at tilvejebringe et egentligt lovgrundlag for etablering og drift af musikskoler. Til fordel for en sådan musikskolelov - eller indførelse af et særskilt kapitel om musikskoler i musikloven - taler, at man kun herved kan skabe fuld sikkerhed for, at alle interesserede har lige adgang til forskellige former for musikundervisning på et tilfredsstillende niveau; eksempelvis må det anses for uacceptabelt, at der i landets trediestørste købstad endnu ikke er blevet etableret en egentlig musikskole. Da musiklivets trivsel og udvikling i høj grad afhænger af den grundlæggende musikundervisning, må der efter rådets opfattelse tillægges dette synspunkt betydelig vægt. Det må imidlertid tages i betragtning, at tilfredsstillende resultater muligvis vil kunne opnås gennem konsulentordningen, vejledende retningslinjer, mulighed for en vis statslig støtte til starten af musikskoler samt eventuelle forhandlinger direkte mellem rådet og enkelte kommuner. Også udviklingen inden for folkeskolens musikundervisning vil være af betydning for musikskolernes funktion; det er rådets opfattelse, at forbedrede vilkår for musikundervisningen i skolerne vil øge behovet for kvalificeret

instrumentalundervisning. På denne baggrund finder rådet, at erfaringerne vedrørende de nævnte foranstaltninger og ordninger m.v. bør afventes, og at det eventuelle initiativ til en egentlig lovregulering derfor kan udskydes i en kortere periode.

2. Grundkurser

Siden 1976 har staten af musiklovens midler i en tre-delning med amt og kommune støttet driften af musikalsk grundkursus på Holstebro musikskole i Ringkjøbing amt. Grundkurset blev oprindeligt iværksat som et tre-årigt forsøg, men er siden blevet gjort permanent. Fra 1983 er der endvidere blevet ydet støtte til oprettelsen af et grundkursus ved Kolding musikskole i Vejle amt. Begge disse grundkursussystemer er i det væsentlige indrettet på at forberede eleverne til optagelse på musikkonserveratorierne med sigte på en egentlig professionel musikeruddannelse eller en uddannelse som musikpædagog.

På grundlag af de indhøstede erfaringer kan det konstateres, at de nødvendige forudsætninger for etablering af et konservatorieforberedende grundkursus ved en musikskole er, at skolen i forvejen tilbyder undervisning ved velkvalificerede, konservatorieuddannede lærere, og at undervisningstilbuddet omfatter et bredt udsnit af instrumenter. Desuden må musikskolen være veludbygget og godt fungerende med etablerede orkestre inden for forskellige genrer, f.eks. symfoniorkestre, big band, brass band eller harmoniorkestre. Endelig må skolen have et veludbygget instrumentarium og et passende antal faste lokaler.

Det er almindeligt anerkendt, at grundkurserne fungerer godt, og at de i de områder, hvor de er beliggende, bidrager væsentligt til at afhjælpe det store udækkede behov for konservatorieforberedende undervisning. Det er derfor rådets opfattelse, at grundkursussystemet bør søges udbygget, og at det konservatorieforberedende sigte - der blandt andet sikres ved konservatorielæreres medvirken ved optagelses- og afgangsprøver samt ved udformningen af undervisningsplanerne - fortsat må være et afgørende element i undervisningens indhold og niveau; dette

gælder også forberedelsen til konservatoriernes musikpædagogiske linier samt andre tilsvarende musikpædagogiske uddannelser. Samtidig bør det fremhæves, at også musikamatører uden planer om en konservatorieuddannelse - eller for hvem en senere konservatorieuddannelse måske blot står som en uafklaret mulighed blandt andre uddannelsesvalg - skal kunne søge optagelse på grundkurser på lige fod med elever, der sigter mod en professionel karriere. For det lokale og regionale musikliv vil det være af stor betydning, at der findes en gruppe af særligt veluddannede amatørmusikere. Grundkursernes indhold og selve undervisningsforløbet bør derfor udformes på en sådan måde, at også dette klientels interesser tilgodeses, herunder at undervisningen tilrettelægges således, at den kan forenes med andre uddannelser og erhverv.

De to eksisterende grundkurser dækker gennemæssigt kun det klassiske område, og der har hidtil ikke været iværksat forsøg med grundkurser inden for den rytmiske musik. Det er imidlertid rådets opfattelse, at både klassisk og rytmisk undervisning bør kunne gives inden for samme grundkursus. Allerede af ressource-mæssige årsager er dette en nødvendighed; men hertil kommer, at det i sig selv er ønskeligt, at undervisningen på det niveau, hvor den meddeles på grundkurser, i videst muligt omfang integreres i et fælles miljø uden genre-mæssige grænser. I konsekvens heraf må det forventes, at også repræsentanter for Det rytmiske Musikkonservatorium deltager som censorer ved optagelses- og afgangsprøverne samt ved udformningen af undervisningsplanerne (jfr. ovenfor).

Grundkurser bør også i fremtiden placeres i musikskolernes regie som en overbygning på musikskoleuddannelsen. Rådet kan ikke anbefale oprettelse af grundkurser ved seminarierne, idet der ikke under de nuværende forhold kan skabes tilstrækkelig sikkerhed for, at de ovenfor nævnte nødvendige forudsætninger for etablering af velfungerende grundkurser til stadighed vil være til stede på det enkelte seminarium.

Hvert enkelt kursus bør knyttes til en bestemt, velegnet musikskole. Den såkaldt "decentrale model", hvor en række

musikskoler i fællesskab etablerer og driver et grundkursus, er næppe hensigtsmæssig, idet der under sådanne forhold - hvor undervisningen principielt placeres i fuldt omfang på alle de involverede musikskoler - næppe vil kunne tilvejebringes det rette inspirerende miljø, som er afgørende for grundkursets elever. Et "decentralt" grundkursus - hvorom der over for rådet har været stillet to konkrete forslag - vil under alle omstændigheder kun kunne overvejes imødekommet, såfremt der skabes sikkerhed for, at kurset ikke vil kunne antage karakter af almindelig privat musikundervisning, finansieret af det offentlige.

Vedrørende forholdet til basisensembler, er det rådets opfattelse, at de i forbindelse med grundkurserne etablerede ensembler ikke kan forventes at opfylde samme funktioner som de egentlige basisensembler. Oprettelse af basisensembler og etablering af grundkurser må derfor principielt ske uafhængig af hinanden. - Eksisterer der et basisensemble i området, vil et grundkursus dog kunne drage nytte af et nært samarbejde med ensemblet.

Rådet finder det af største betydning, at der sker en landsdækkende udbygning af grundkurser - med det sigte og indhold samt den struktur, som er beskrevet ovenfor. Erfaringen viser, at et grundkursus højst kan forventes at dække behovet for denne form for musikundervisning i et område svarende til et amt. Det bør derfor i planlægningen tilstræbes, at landet forsynes med ét grundkursus i hvert amt. Rådet foreslår, at man med henblik på en sådan fuldstændig udbygning af grundkursussystemet fastsætter en tidshorisont på o. 15 år, således at udbygningen vil være tilendebragt o. år 2000. I den kommende lovperiode (jfr. s. 143) bør der følgelig etableres fire nye grundkurser. En passende geografisk spredning taler for, at de pågældende grundkurser placeres med to på Sjælland, et på Fyn samt et i Jylland (der hermed vil råde over i alt tre grundkurser). Den foreslåede udbygningstakt er efter rådets opfattelse udtryk for et minimumsniveau. Den betydelige lokale interesse for etablering af grundkurser kan meget vel gøre statslig medvirken til en hastigere udbygning ønskelig.

Rådet har modtaget en række konkrete ansøgninger om etablering af grundkurser. Når resultatet af den kommende lovrevision foreligger, vil rådet tage stilling til disse ansøgninger i overensstemmelse med lovrevisionens tilkendegivelser og de ovenanførte principielle synspunkter.

På grundlag af budgetter og regnskabstal for de eksisterende grundkurser anslås de samlede årlige udgifter til driften af sådanne kurser til lidt over 1 mio.kr., heraf ca. 850.000 kr. til lønudgifter. Idet det forudsættes, at finansieringen af grundkurser fortsat sker i tre-deling mellem stat, amt og kommune, vil der ved etablering af fire nye grundkurser blive tale om øgede statslige udgifter på o. 1,4 mio.kr. Da uddannelsesforløbet er tre-årigt, vil kurserne først være fuldt udbyggede fra og med det tredje år efter oprettelsen; de nødvendige statslige merbevillinger vil derfor udgøre 700.000 kr., 1.050.000 kr. og 1.400.000 kr. i henholdsvis det første, andet og tredje år efter lovens ikrafttræden.

De anførte synspunkter om grundkursernes centrale placering i musikundervisningen og den landsdækkende udbygning af kurserne bør finde udtryk i musiklovens formulering i form af en tilføjelse til § 3 stk. 1 nr. 1 om musikundervisning (jfr. s. 121). Såfremt der på et senere tidspunkt måtte blive tale om at indføre en særlig lovregulering vedrørende musikskoler (jfr. s. 16), bør det overvejes, om grundkurserne - og den statslige del af finansieringen - skal inkorporeres i en sådan lov.

3. Skolekoncerter

Gennem radio, TV og video samt via fonogrammer (plader og kassetter) m.m. har nutidens børn og unge et meget omfattende dagligt "forbrug" af musik. Denne tendens bør ikke nødvendigvis modvirkes; men risikoen for passivitet og ensidighed i relation til musik som kunstart og til valg af musik - eller lyd - bør imødegås med positive foranstaltninger og tilbud, blandt andet i musikundervisningen og i form af levende musik.

Skolekoncerter er en vigtig del af disse positive foranstaltninger og tilbud. Skolekoncerter bør indgå som en naturlig og kontinuerlig del af undervisningen i folkeskoler og gymnasier m.v. Alle genrer må præsenteres ved disse koncerter, som primært bør afholdes med professionelle kunstnere. De professionelle koncerter vil dog kunne suppleres med koncerter af amatører fra blandt andet musikskoler og amatørensembler.

Skolekoncerter under forskellige former, åbner en række vigtige indfaldsveje til musikken. Musikkens opbygning og andre rent musikalske forhold kan ofte illustreres enklere og klarere med et levende ensemble, end under andre undervisningsformer, idet ensemblet kan fremføre musikkens forskellige "lag" enkeltvis, fremhæve enkeltstemmer, etc. Det besøgende ensemble kan på meget frugtbar måde deltage i og berige elevernes egne musikalske udfoldelser. Gennem oplevelsen af professionelle kunstnere i arbejde vil eleverne nå til en større forståelse af og respekt for musik som kunstart og som erhverv. Den levende musik vil danne en vigtig og nødvendig modvægt mod elevernes daglige, mere passive musikforbrug og forhåbentlig på længere sigt kunne dreje dette i mere aktiv retning.

Tilbud om skolekoncerter er stærkt svingende, både i antal og indhold, og fra by til by; flere steder anvender man faktisk ikke skolekoncerter som led i undervisningen.

Der er i de senere år, blandt andet med støtte af musiklovens midler og med baggrund i lokale initiativer eller organisationsinitiativer, gennemført forsøgsprojekter på skolekoncertområdet. Som eksempler kan nævnes et meget omfattende projekt i Helsingørskommune (projektet overvejes nu udstrakt til hele Frederiksborg amt) og et projekt i Vejle amt. Musikårsprojektet "Ny musik i skolen", som har været gennemført i efteråret 1985, omfatter en serie skolekoncerter, i hvilke eleverne inddrages som aktive komponister og udøvere. Organisationer som Den danske Jazzkreds i samarbejde med De danske Musikkontorer samt Musik og Ungdom har gennem målrettede "katalog-tilbud" opnået at skabe interesse for skolekoncerter.

Skolekoncerter som en fast institution er imidlertid endnu i en eksperimenterende fase i henseende til omfang, indhold, tilhørerantal, etc. Fortsatte forsøg er således en nødvendig forudsætning for, at skolekoncertvirksomheden kan finde sin mest hensigtsmæssige form. Det er derfor påkrævet, at staten sammen med amter og kommuner støtter denne afgørende forsøgsvirksomhed.

I tilslutning til de synspunkter, som Repræsentantskabet for Statens Musikråd i denne forbindelse har tilkendegivet, er det rådets opfattelse, at staten i den nuværende fase i udviklingen på skolekoncertområdet bør løse følgende opgaver:

- Sikre at offentligt støttede orkestre og ensembler, herunder landsdelsorkestrene, er forpligtede til at indgå i skolekoncertprojekter.
- Yde tilskud til produktion samt pædagogisk og praktisk formidling af skolekoncerter, herunder turnévirksomhed og transport.
- Yde tilskud til forsøgs- og udviklingsprojekter, herunder udarbejdelse af materialer om især ny musik.

I perioden indtil skolekoncertvirksomheden har fundet sin mest hensigtsmæssige form, og indtil der er skabt baggrund for skolekoncerters optagelse som en fast bestanddel af skoleskemaet og af skolevæsenets budget, bør musiklovens bevillinger til støtte af forsøgsprojekter på skolekoncertområdet efter rådets opfattelse forøges med o. 500.000 kr. svarende til en forøgelse på ca. 75% af de hidtil ydede bevillinger til dette formål. Der bør være mulighed for kombineret statsstøtte fra musiklov, Statens Kunstfond og Statens humanistiske Forskningsråd samt - ikke mindst - undervisningsministeriet (jfr. herved s. 119 f).

4. Undervisning af forsøgsmæssig karakter

Ved L 1981 blev støtteområdet i § 3 stk. 1 nr. 1 ændret fra "driften af musikskoler og sammenslutninger af sådanne" til "musikundervisning af landsdækkende interesse eller af forsøgsmæssig karakter". Med denne ændring skabtes der overensstemmelse mellem bestemmelsens formulering og dens hidtidige - mere

restriktive - anvendelse i praksis, der havde været nødvendig-gjort af de faktiske bevillingsmæssige rammer.

Som eksempler på anvendelse af den nye tekst blev der i lovbemærkningerne nævnt en række støtteområder af landsdækkende karakter. Derimod er undervisning af forsøgsmæssig karakter ikke nærmere omtalt i lovbemærkningerne.

I det tidligere musikråds rapport vedrørende perioden 1. oktober 1979 - 30. september 1983 indgår imidlertid følgende afsnit:

"Rådet skal henstille til det kommende råd og til kulturministeriet at skabe forslagsmæssig og bevillingsmæssig baggrund for, at musikloven i større omfang end hidtil kan yde støtte til forsøgsprojekter inden for formidling af og undervisning i musik af børn og unge. Herunder medregnes også forsøgsprojekter i børnehave og folkeskole, projekter vedrørende den ovenfor nævnte af musikundervisningsudvalget foreslåede strukturodeling mellem folkeskolens obligatoriske musikundervisning, folkeskolens frivillige musikundervisning og undervisning på musikskoler, projekter vedrørende skolekoncerter samt projekter som inddrager musikskoler som et naturligt og medvirkende led i uddannelsesforløb for børn og unge."

Også det nuværende musikråd finder det væsentligt, at musikundervisningen til stadighed tilpasses de udviklinger, der på musikområdet - som på andre områder - finder sted. Det er imidlertid vigtigt, at denne tilpasning først afprøves gennem forsøgsprojekter. Det kan ligeledes være af stor betydning, at sådanne forsøgsinitiativer prægnes og gennemføres af de personer og på det sted, hvor ideen til forsøgsprojektet er opstået.

Da udvikling af - og forskning omkring - undervisning og undervisningssystemer primært bør være en statsopgave, må der skabes bevillingsmæssigt grundlag for opfyldelsen af denne forpligtelse. For at danne den nødvendige baggrund for projektets gennemførelse i praksis og for at vække den fornødne interesse er det imidlertid nødvendigt, at der findes eller skabes en betydelig lokal og regional opbakning af projektet.

Enhver undervisning har en form- og en indholdsside; på begge områder er der behov for forsøg.

For så vidt angår formen, foregår næsten al musikundervisning herhjemme ved en lærer, der underviser elever, fra en enkelt til hold på 20-30 personer. Som eksempler på næsten uprøvede musikundervisningsformer kan nævnes former, hvor flere lærere arbejder sammen, hvor en lærer arbejder sammen med en komponist, hvor en lærer arbejder sammen med et tilstedeværende ensemble (se herved s. 20 f om skolekoncerter), hvor undervisningen foregår uden tilstedeværende lærer (f.eks. elevstyret undervisning eller fjernundervisning) samt former, hvor musikundervisningen integreres med andre kunstarter.

På indholdssiden er musikundervisningen i høj grad afhængig af undervisningsmaterialerne. Ikke mindst på den nye musiks område savnes gennemarbejdet og kvalificeret undervisningsmateriale. Forsøgsprojekter med henblik på at afprøve forskellige former for pædagogisk materiale vil i høj grad kunne bidrage til fornyelse af undervisningens indhold i almindelighed og til styrkelse af undervisning inden for den nye musik i særdeleshed (jfr. herved s. 25 om alternativt pædagogisk materiale).

Forsøgsundervisning er omkostningskrævende i forhold til den faktisk afholdte undervisning, dels fordi forsøg ifølge sagens natur indebærer ekstraordinær lang forberedelse og planlægning, dels fordi det oftest vil involvere flere personer, og endelig fordi der kan være tale om specielle undervisningsmaterialer og faciliteter. Der bør i videst muligt omfang foretages en samordning af støttemulighederne fra stat (musiklovens midler, Statens Kunstfond, Folkeskolens forsøgsråd, Statens humanistiske Forskningsråd, etc.), fra kommuner og amter samt fra private (forlag, fonde m.v.).

Gennemførelse af forsøgsundervisning efter de anførte retningslinier indebærer ikke ændringer i lovteksten, men forudsætter en forøgelse af musiklovens dispositionsmidler på o. 250.000 kr.

5. Pædagogisk materiale

I det tidligere musikråds rapport for perioden 1. oktober 1979 - 30. september 1983 indgår følgende bemærkninger vedrørende musikundervisningen og den nyorienterede musik:

"I modsætning til nye retninger inden for andre kunstarter, som eksempelvis litteratur og bildende kunst, indgår den nyorienterede musik ikke eller kun i beskedent og spredt omfang i undervisningen. Dette gælder alle genrer og stort set alle undervisningsområder og -trin, herunder uddannelse og efteruddannelse af pædagoger.

Det må nok konstateres, at fagplanerne sjældent er åbne, og at mange pædagoger ikke er bevidste over for eller fortrolige med de udviklinger eller den anvendelse i praksis, som finder sted også på musikkens område.

En anden væsentlig årsag er imidlertid, at der stort set ikke foreligger et relevant, kvalificeret og rimeligt dækkende pædagogisk materiale.

De nævnte tre faktorer, fagplaner, pædagoger og undervisningsmateriale, indebærer, at de færreste elever er praktisk bekendt og fortrolig med og dermed interesseret i fremførelse af nyorienteret musik."

Det nuværende musikråd kan fuldt ud tilslutte sig det tidligere råds opfattelse. Det er væsentligt allerede fra et tidligt alderstrin at præsentere børn og unge for den nyorienterende musik på samme måde, som de præsenteres for nyorienteret litteratur og bildende kunst. Orientering om nutiden, herunder dens kultur, er en afgørende forudsætning for, at børn og unge forstår det samfund og den verden, de lever i, og at de derved får en naturlig baggrund og interesse for at tage aktivt del i samfundslivet og at præge den fremtid, som de selv skal leve i. Rådet må imidlertid konstatere, at kvalificerede udgivelser af nyorienteret musik med pædagogisk sigte fortsat er en mangelfulde.

Ved L 1981 blev der skabt baggrund for en vis afhjælpning af denne mangel, for så vidt angår orkestre, ensembler og kor på amatørmusikområdet. Lovrevisionen skabte mulighed for oprettelse af en "nodebank", som af musiklovsmidler yder støtte til indkøb eller leje af nyorienterede værker eller større værker. Spørgsmålet blev imidlertid ikke løst - og er fortsat ikke løst - for musikundervisningssektoren i hele dens bredde.

Rådet finder spørgsmålet så vigtigt, at det bør fremgå direkte af musiklovens tekst. Den nuværende formulering af teksten i musiklovens § 3 stk. 1 nr. 8, bør derfor ændres, således at støtte til pædagogisk materiale udtrykkeligt nævnes i bestemmelsen.

Med baggrund i den foreslåede ændring i lovteksten og en dertil knyttet bevillingsforøgelse vil der kunne ydes støtte til udarbejdelse, afprøvning og udgivelse af pædagogisk materiale, der åbner mulighed for, at nyorienteret musik kan indgå som en naturlig del af den grundlæggende musikundervisning. Materialet må have et bredt sigte, og det bør være eksperimenterende og grænseoverskridende i forhold til det grundlag, som undervisningen hidtil har bygget på.

Støtten bør først og fremmest ydes til en egentlig udgivelsesrække, f.eks. en serie svarende til Universal Editions "Rote Reihe", og tilrettelæggelsen må foretages af en redaktionskomite, der kan sikre niveau og kontinuitet. Udgivelsens fysiske form kan være nodebøger, tekstbøger, blandede node/tekstbøger, fonogrammer, videogrammer, plancher etc.

I videst muligt omfang bør der foretages en samordning af støttemulighederne fra staten (musiklovens midler, Statens Kunstfond, Folkeskolens forsøgsråd, Statens humanistiske Forskningsråd), fra amter (undervisningscentralerne) og muligvis kommuner samt fra private (forlag, fonde m.v.).

Der bør under musikloven afsættes en bevillingsramme på 250.000 kr. til gennemførelse af 2-4 årlige udgivelser i en serie af den anførte karakter.

6. Efteruddannelse

a. Samfundets almindelige behov for efteruddannelse er stærkt stigende som en naturlig følge af den betydelige udvikling inden for teknologi, videnskab og formidling. På en lang række områder er der allerede etableret støtteordninger, løbende kursustilbud eller egentlige institutioner til varetagelse af offentligt ansattes behov for ajourføring og udbygning af deres oprindelige grunduddannelse. Danmarks Lærerhøjskole, Den kommunale Højskole i Grenå og bestemmelserne i fritidslovens § 101 bidrager således til under vidt forskellige funktions- og administrationsformer at sikre specifikke personalegrupper i stat, amt og kommune regelmæssige tilbud om efter- og videreuddannelse. - I forbindelse hermed er der for en stor del af disse personalegrupper etableret ordninger, som sikrer de kursussøgende tilskud eller tjenestefrihed uden løntab ved deltagelse i sådanne kurser.

Musikundervisere ansat ved folkeskole, gymnasium, aftenskole og andre lovfæstede områder inden for musikundervisningen har i et vist omfang adgang til sådanne ordninger og tilbud, hvorimod de musikundervisere, som er tilknyttet en musikskole eller praktiserer privat, ikke er sikret efteruddannelses tilbud. Dette hænger i første række sammen med, at hele musikskoleområdet er forholdsvis nyt, og at der følgelig endnu ikke er tilvejebragt et lovgrundlag for drifts- og tilskudsnormer for musikskoler. En særskilt musikskolelov (jfr. s. 16 f) måtte nødvendigvis indeholde bestemmelser om efteruddannelse af de ansatte undervisere. Behovet herfor er for længst dokumenteret og er hidtil søgt afhjulpet gennem tilskud fra musiklovens dispositionsmidler. I bemærkningerne til L 1981 åbnes der således inden for rammerne af § 3 stk. 1 nr. 1 mulighed for støtte til "udarbejdelse og fremme af programmer og kurser for uddannelse og efteruddannelse af lærere" (FT 1980-81, Till. A, sp. 2830).

I 1982 blev der på foranledning af Dansk Musikpædagogisk Forening igangsat et systematisk efteruddannelsesprogram for musikundervisere. Programmet administreres af en styringsgruppe - efteruddannelsesudvalget - med administrativ basis i Dansk Musikpædagogisk Forenings sekretariat, og det gennemføres i nært

samarbejde med Samrådet for tilrettelæggelse af Rytmask Musikundervisning.

b. Ved efteruddannelse forstås i det følgende den supplerende uddannelse af aktive, professionelt beskæftigede musikundervisere, fortrinsvis sådanne med uddannelsesmæssig kompetence inden for musikskoleundervisning.

I begrænset omfang og inden for en nærmere fastlagt periode bør der tillige kunne tilbydes efteruddannelseskurser til musikundervisere, der - uden en egentlig, formaliseret uddannelsesmæssig baggrund - gennem undervisningspraksis af nærmere bestemt omfang og varighed må siges at have dokumenteret et tilsvarende behov for adgang til efteruddannelse, som den ovennævnte gruppe.

I et vist omfang vil også andre grupper kunne komme på tale som deltagere i efteruddannelsesprogrammer for musikskolelærere - især hvor sådanne programmer tilrettelægges i samarbejde med særlige uddannelsesinstitutioner - f.eks. gymnasie- og HF-lærere, seminarielærere, folkeskolelærere, musikundervisere inden for fritidslovens rammer samt privatpraktiserende musikpædagoger.

Den væsentligste målsætning for efteruddannelsen vil bestå i at supplere og ajourføre en allerede gennemført grunduddannelse - i det omfang sådanne uddannelser findes - og herunder bidrage til en øget bevidstgørelse af de efteruddannelsessøgende omkring deres egne faglige forudsætninger, muligheder og begrænsninger.

Disse formål vil kunne tilgodeses gennem tilrettelæggelse og gennemførelse af tre principielt forskellige former for kurser:

- Kurser inden for specielle fagområder af mere traditionel art, f.eks. almen musiklære, hørelære, satslære, arrangement, becifringslære, musikhistorie, pædagogik, metodik, psykologi o.l.
- Kurser inden for nyere fagområder, som ikke - eller kun i begrænset omfang - er indgået i de efteruddannelsessøgendes grunduddannelse, f.eks. anvendelse af keyboard-laboratorium,

synthesizers, båndteknik, percussion-instrumentarier, forskellige former for improvisationspraksis, forbindelsen mellem musik og bevægelse, lydformning o.l.

- Kurser i egne færdigheder inden for kollektive discipliner som f.eks. kor- (særlig børnekor-) og ensembleledelse, elementær musikopdragelse o.l.

Individuel færdighedstræning i de pågældendes egne instrumentale eller vokale hovedfag bør i et vist omfang kunne tilbydes i forbindelse med efteruddannelseskurser af den ovennævnte art.

I tilknytning til og samarbejde med allerede eksisterende uddannelsesinstitutioner foreslår rådet, at der etableres en permanent efteruddannelsesvirksomhed med henblik på tilrettelæggelse og gennemførelse af uddannelsesprogrammer efter følgende retningslinier:

- Efteruddannelsestilbuddene gøres landsdækkende; de enkelte kurser placeres med en sådan geografisk spredning, at ingen efteruddannelsessøgende afholdes fra deltagelse af geografiske eller transportmæssige grunde. Målet bør være, at efteruddannelseskurser regelmæssigt tilbydes i hvert amt.
- Deltagelse i kurserne gøres økonomisk overkommelig, således at ingen efteruddannelsessøgende afholdes fra deltagelse af økonomiske grunde. Der bør træffes aftale mellem Kommunernes Landsforening og de forhandlingsberettigede faglige organisationer om vikar-, timereduktions- og refusionsordninger, ligesom deltagerbetalingen bør reduceres mest muligt gennem offentlige tilskud.
- Samtlige efteruddannelsestilbud bør principielt være modulopbyggede, niveau-delte og tilrettelagt på en sådan måde, at højeste niveau svarer til afsluttende eksamen i tilvalgsfag indenfor konservatoriernes musiklæreruddannelse.
- Gennemførelsen af efteruddannelseskurserne bør være kvalificerende i forbindelse med ansættelse ved en musikskole.
- Efteruddannelsen bør søges koordineret med anden kursusvirksomhed af tilsvarende art, f.eks. Danmarks Lærerhøjskoles og de faglige organisationers kursustilbud.

c. I de seneste to år har der af musiklovens dispositionsmidler været stillet o. 440.000 kr. til rådighed for de efteruddannelsesprogrammer, der tilrettelægges og gennemføres af Dansk Musikpædagogisk Forening og Samrådet for tilrettelæggelse af Rytmask Musikundervisning. Skal disse efteruddannelsesprogrammer udbygges, således at de i form og omfang tilfredsstiller de ovenfor nævnte kriterier og retningslinier, vil det forudsætte en fordobling af de statslige bevillinger, således at de i alt vil udgøre o. 900.000 kr. En sådan udbygning til en permanent, landsdækkende efteruddannelsesvirksomhed vil skulle ske gradvis. Den påkrævede forøgelse af musiklovens dispositionsmidler vil derfor kunne ske over en tre-årig periode, således at området tilføres en bevillingsforøgelse på o. 150.000 kr. per år.

Midlerne forudsættes som hidtil administreret af de to ovennævnte organisationer med deres fælles efteruddannelsesudvalg som styringsgruppe. Såvel den løbende kursusplanlægning som opbygningen af den permanente efteruddannelsesvirksomhed bør ske i det tættest mulige samarbejde med musikskolekonsulenten, konservatorierne og de større musikskoler, ligesom efteruddannelsesudvalget vil være forpligtet til at undersøge mulighederne for udnyttelse af allerede eksisterende, landsdækkende uddannelsesinstitutioners administrative og lokalemæssige ressourcer. Musikkrådet skal i denne forbindelse pege på et muligt fremtidigt samarbejde med de Voksenpædagogiske Centre i Danmark, hvorved der samtidig kan ske en koordination mellem efteruddannelsesprogrammerne for henholdsvis musikskolelærerne og musiklærerne i fritidsundervisningen.

De anførte synspunkter om efteruddannelsens udbygning til en landsdækkende og permanent virksomhed bør finde udtryk i musiklovens formulering i form af en tilføjelse til § 3 stk. 1 nr. 7. Hidtil er bevillingerne til efteruddannelsesprogrammerne for musikskolelærere blevet ydet i medfør af § 3 stk. 1 nr. 1. Det forekommer imidlertid mere naturligt at sammenstille efteruddannelsen med videreuddannelse, også fordi sondringen mellem de to uddannelsesformer ikke i alle henseender er ganske skarp. I tilfælde af en senere særskilt lovregulering vedrørende musikskoler, bør efteruddannelsesprogrammerne og den tilhørende statslige finansiering overføres hertil.

7. Musikundervisningsudvalg

En væsentlig del af de ovennævnte spørgsmål berører såvel ministeriet for kulturelle anliggender som undervisningsministeriets ressortområder. Hertil kommer en lang række andre spørgsmål og områder, hvor et nært samarbejde mellem de to ministerier og deres rådgivende organer er en nødvendighed for at fremme den bedst mulige tilrettelæggelse af den samlede musikundervisning og koordination af de enkelte tilbud. Som et væsentligt led i varetagelsen af denne opgave foreslås det, at der etableres et fast udvalg - Musikundervisningsudvalget - med tre medlemmer udpeget af hvert af de to ministerier samt en formand.

Det tidligere musikundervisningsudvalg, der blev nedsat i 1979, afsluttede sin virksomhed i juni 1984. Udvalgets opgave bestod bl.a. i at gennemgå de rapporter, som i 1976 var afgivet af en række musikpædagogiske udvalg nedsat af Statens Musikråd. Endvidere udpegede udvalget en særlig arbejdsgruppe vedrørende specielt folkeskolens musikundervisning, den frivillige musikundervisning og musik som fag i læreruddannelsen. Denne arbejdsgruppe afgav i marts 1983 sin rapport (jfr. s. 14). Efter høring af en række faglige instanser afsluttede musikundervisningsudvalget sin virksomhed med at fremsætte en række forslag på grundlag af rapporten. - I sin beretning for perioden 1/10 1979 - 30/9 1983 bemærkede det tidligere musikråd, at der uanset musikundervisningsudvalgets hidtidige arbejde fortsat var behov for et mere omfattende og bredere koordinerende samarbejde af både principiel og praktisk karakter på musikundervisningsområdet som helhed.

I overensstemmelse hermed bør et kommende musikundervisningsudvalg have et meget bredt formuleret kommissorium. Til behandling af enkeltspørgsmål bør der kunne nedsættes særlige arbejdsgrupper, ligesom sagkyndige på det musikpædagogiske område løbende bør kunne inddrages i udvalgets arbejde.

Blandt de konkrete områder og arbejdsopgaver, hvor der er påtrængende behov for et planlæggende og koordinerende musikun-

dervisningsudvalg, vil også være den løbende overvågning af effektueringen af de forslag, hvormed det tidligere udvalg afsluttede sin virksomhed.

Musikrådet har den 1. november 1984 til ministeriet for kulturelle anliggender afgivet et udkast til kommissorium for et kommende musikundervisningsudvalg. Til kommissoriet er knyttet en opregning og beskrivelse af nogle af de mest påtrængende konkrete arbejdsopgaver for udvalget, jfr. bilag B. Det er rådets indtryk, at man fra begge de involverede ministeriers side er positivt stemt over for nedsættelsen af et udvalg efter de anførte retningslinier.

De hidtidige erfaringer viser, at eksistensen af et musikundervisningsudvalg er en afgørende forudsætning for en tilfredsstillende udvikling inden for det område af musiklivet, hvor grundlaget for de øvrige skal dannes. Rådet finder det naturligt, at eksistensen af et så betydningsfuldt udvalg fremgår - i det mindste forudsætningsvis - af musikloven. Nedenfor (s. 123) er der derfor fremsat forslag om en lovbestemmelse, hvoraf det fremgår, at ministeren for kulturelle anliggender og undervisningsministeren i fællesskab kan nedsætte et musikundervisningsudvalg til fremme af tilrettelæggelsen og koordinationen af den samlede musikundervisning.

Kap. III. Basisensembler

1. Indledning

Tanken om etablering af regionale basisensembler uden for de områder, hvor landets otte professionelle symfoniorkestre findes, har haft en fremtrædende plads i det seneste ti-års musikpolitiske overvejelser. Allerede forud for musikloven fandtes et ensemble af denne karakter i Esbjerg, Vestjysk Kammerensemble; de indhøstede erfaringer herfra var i høj grad positive. I 1982-83 etableredes yderligere et basisensemble på 10 musikere i Randers.

Basisensembler bestående af et mindre antal heltidsansatte professionelle musikere tilfører de pågældende områder væsentlige ressourcer i henseende til såvel symfonisk som kammermusikalsk aktivitet samt på det musikpædagogiske område i videste forstand (instrumentalundervisning, ensembleinstruktion m.v.). På baggrund af det hidtidige arbejde inden for musiklovens rammer og de intentioner, som kom til udtryk i forbindelse med L 1981, har musikrådet derfor anset det som en af rådets væsentligste opgaver at videreudvikle opbygningen af basisensembler. Rådet har herunder ført en lang række forhandlinger med repræsentanter for forskellige amtsmusikudvalg, kommunale og amtslige myndigheder o.å.; ved en konference i november 1984 med repræsentanter for samtlige amtsmusikudvalg var basisensembler hovedtemaet.

Nedenfor redegøres der for en række af de principielle forudsætninger, som efter rådets opfattelse bør knyttes til etablering og drift af basisensembler, samt for rådets konkrete forslag om oprettelse af nye ensembler.

2. Funktioner og sammensætning

Basisensemblets funktioner er - og bør være - sammensatte, med

lige vægt på den koncerterende og den pædagogiske virksomhed; dette gælder såvel klassiske som rytmiske basisensembler (se herom nedenfor s. 40)

Den koncerterende funktion omfatter kammermusikalsk virksomhed, med skiftende repertoirebesætninger, samt symfonisk virksomhed som kernen i et regionalt symfoniorkester sammensat af amatører og professionelle. En optimal udnyttelse af basisensemblet som et kraftcenter i regionens musikliv forudsætter, at ensemblet indgår i bredere sammenhænge end den rent kammermusikalske; i samme retning taler hensynet til de ansatte musikeres egne udviklingsmuligheder. Ud over det nævnte eksempel - deltagelse i et regionalt symfoniorkester - vil sådanne funktioner også kunne bestå i koncerter med regionens kor eller i et samarbejde om løsning af musikdramatiske opgaver.

Den pædagogiske virksomhed vil først og fremmest bestå i instrumentalundervisning på musikskoler, grundkurser, konservatorier m.v. i området. Hertil kommer instruktion af amatørensemblet; i forhold til amatørorkestre vil basisensemblets musikere således kunne opfylde funktioner som egentlige orkesterledere, som gruppeinstruktører og som medspillende instruktører.

På overgangsområdet mellem koncerterende og pædagogisk virksomhed kan nævnes skolekoncerter, der tilrettelægges med særlig vægt på den pædagogiske ramme omkring fremførelsen af de enkelte værker.

Den nærmere fordeling blandt de forskellige aktiviteter vil kunne variere noget fra område til område. To forudsætninger bør dog fastholdes: Den koncerterende og den pædagogiske virksomhed bør til stadighed indgå i en passende balance, således at den ene af disse to hovedfunktioner ikke kommer til at dominere på bekostning af den anden; og ensemblet bør - som nævnt - i sin koncerterende virksomhed indgå i andre og bredere sammenhænge end den rent kammermusikalske.

Kravene til ensembles størrelse og sammensætning vil være bestemt af ensembles funktioner, af repertoiremæssige hensyn samt af de økonomiske vilkår.

Økonomiske forhold vil i sig selv oftest tale for meget små ensembler.

Den kammermusikalske koncerterende funktion vil - isoleret set - kunne tilgodeses også ved et meget lille ensemble, f.eks. en trio. Derimod vil den videregående koncerterende virksomhed (typisk som basis i et regionalt symfoniske orkester) ikke kunne opfyldes, medmindre basisensemblet omfatter et vist antal musikere med en passende fordeling på de enkelte instrumentgrupper. Hertil kommer det repertoiremæssige hensyn, som tilsiger, at basisensemblet i sin koncerterende virksomhed bør være sammensat således, at også et alsidigt udsnit af den nyere og den nyeste musik skal kunne fremføres. Heri ligger et krav både om en vis størrelse og om en bred instrumental sammensætning.

Den pædagogiske virksomhed i videste forstand forudsætter en vis størrelse af ensemblet, dersom et bredere udsnit af regionens amatørmusikkredse skal have udbytte af ensembles tilstedeværelse. Selve instrumentalundervisningen kan foregå på enkelte eller flere musikskoler; ofte vil det dog være hensigtsmæssigt, at ensemblet knyttes til få musikskoler, heriblandt den musikskole, ved hvilken et eventuelt grundkursus måtte være etableret (jfr. s. 18).

På baggrund af det anførte finder rådet, at fuldt udbyggede basisensembler normalt bør være på mindst 15-16 medlemmer (heriblandt en strygekvintet, en blæserkvintet, slagtøj og klaver), og at det i en opbygningsfase næppe bør være på under 10 medlemmer. Såfremt en eller flere velkvalificerede professionelle musikere på andet - og vedvarende - grundlag er til stede i området (f.eks. som konservatorielærere, som ansatte ved regimentsmusikken eller som lærere ved et grundkursus) og i fornødent omfang kan medvirke i basisensemblets arbejde, vil det egentlige basisensemble efter omstændighederne kunne reduceres

tilsvarende. Mindre basisensembler kan endvidere tænkes i situationer, hvor f.eks. to naboamter hver især opretter sådanne mindre ensembler, hvis sammensætning og arbejdsforhold er indbyrdes afstemt med henblik på samarbejde omkring udførelsen af den symfoniske og dele af den kammermusikalske virksomhed.

Af kvalitetsmæssige grunde bør det fastholdes som et princip, at stillinger i et basisensemble besættes efter opslag og konkurrence (eller undtagelsesvis prøvespil) samt bedømmelse af de undervisningsmæssige kvalifikationer. Da en væsentlig part af ensembles arbejde som anført består i kammermusikalsk virksomhed, bør ansættelsesproceduren indrettes således, at også flere musikere kan søge samlet som ensemble (f.eks. en strygekvartet eller en blæserkvintet). Ved udvælgelsen - hvor der i givet fald skal foretages sammenligninger mellem en række ensembler og enkeltmandspræstationer - må det ledende synspunkt være, at det samlede ensemble skal fremstå med det højst mulige kvalitetsniveau.

3. Viborg/Randers-ensemble

Som nævnt blev det andet basisensemble i Danmark etableret i 1982-83 i Randers. Forklaringen på denne placering må antageligt findes i den omstændighed, at der i området allerede fandtes en gruppe professionelle musikere, knyttet til "Randers Byorkester"; placeringen af et basisensemble i Randers var kun i beskednen overensstemmelse med princippet om, at sådanne ensembler bør placeres i de områder, hvor der ikke allerede findes landsdels- eller statsorkestre.

Straks ved sin tiltræden modtog det nuværende musikråd henvendelse fra Viborg amt om oprettelse af et basisensemble eller noget tilsvarende i dette område. Da Viborg amt er uden for de eksisterende landsdelsorkestres hjemstedsområde og ej heller har andre institutioner, hvorfra en mere omfattende koncerterende og pædagogisk virksomhed kan udgå, optog rådet forhandlinger med repræsentanter for amtsmusikudvalget i Viborg med henblik på en konkretisering af tankerne om et basisensemble.

Rådets udgangspunkt i de nævnte forhandlinger var imidlertid, at en placering af to fuldt udbyggede basisensembler i henholdsvis Viborg amt og Randers måtte anses for udelukket under de givne bevillingsmæssige forhold. Man foreslog derfor, at der samtidig med oprettelsen af et mindre ensemble i Viborg amt skulle foretages en vis omdannelse af det eksisterende ensemble i Randers, og at de to ensembler i fællesskab skulle løse en række symfoniske og kammermusikalske opgaver. Ved på denne måde at drage en del af Randers-ensemblets virksomhed vestover, ville man i nogen måde bringe dette ensembles virksomhed i overensstemmelse med de geografiske principper for placering af basisensembler. - I forhandlingerne blev herefter inddraget repræsentanter for Århus amt, Randers kommune, Randers Philharmoniske Selskab, Randers Byorkester samt Prinsens Livregiment i Viborg. Forhandlingerne har fundet sted i perioden april 1984 - april 1985. På baggrund heraf skal rådet foreslå, at der etableres en ordning med to samarbejdende ensembler i henholdsvis Viborg amt og Randers efter følgende retningslinier:

Der etableres et ensemble i Viborg amt bestående af seks musikere. Det eksisterende Randers-ensemble udvides til et kammerorkester bestående af 13 strygere, 5 blæsere og 1 pianist. For stillinger, der ikke allerede er besat ved konkurrence, afholdes der prøvespil eller konkurrence, idet tidspunktet for prøvespil dog kan udsættes i en nærmere angivet periode, hvor aldersmæssige eller andre særlige grunde måtte tale herfor.

Ensemblernes sammensætning eller ændringer heri skal godkendes af Statens Musikråd. Det samme gælder tidsfrister, sammensætning af bedømmelsesudvalg m.v. i forbindelse med konkurrencer og prøvespil.

Ansættelsens indhold for begge ensembler baseres på trediedelskvoter til henholdsvis undervisning, kammermusik og symfonisk virksomhed. Undervisningen vil for begge ensemblers vedkommende kunne foregå på tværs af amtsgrænserne. Kammermusikvirksomheden udøves i et vist omfang i fællesskab mellem de to ensembler.

De to ensembler skal i fællesskab, eventuelt i samarbejde med messingblæsere fra Prinsens Livregiment, løse symfoniske opgaver, fordelt ligeligt i de to amter. Den symfoniske virksomhed vil svare til ca. 10 uger per år, der tænkes fordelt i perioder af 2 ugers længde. Placeringen af de symfoniske arbejdsperioder bør ske med tilbørlig hensyntagen til musikernes undervisningsforpligtelser. Den symfoniske virksomhed, der i det væsentlige bør ledes af en hertil ansat chefdirigent, forudsættes at ville afføde 8-10 koncerterprogrammer, der tilsammen fremføres ved i alt ca. 25 koncerter. - Ved den nærmere tilrettelæggelse af placeringen af koncerterne bør forslaget til retningslinier for landsdelsorkestrenes turnerende virksomhed (jfr. s. 68 f) så vidt muligt følges.

Den kunstneriske ledelse i form af programlægning, valg af solister og gæstedirigenter etc. vil for Randers-ensembllets vedkommende kunne foregå som hidtil. For så vidt angår Viborg-ensemblet, forudsættes den kunstneriske ledelse udøvet af ensembles medlemmer i fællesskab. Den symfoniske virksomhed tilrettelægges af et programudvalg bestående af chefdirigenten, repræsentanter for medlemmerne af de enkelte ensembler samt eventuelle andre medlemmer svarende til sammensætningen af landsdelsorkestrenes programudvalg.

Den administrative ledelse bør etableres med en bestyrelse for de fælles funktioner, såvel den symfoniske virksomhed som den fælles del af kammermusikvirksomheden. Hvorvidt ensemblerne i øvrigt ønsker at oprette et eller to sekretariater, overlades til deres egen bestemmelse, idet det dog forudsættes at administrationen af den symfoniske virksomhed har hovedsæde i Viborg.

Den statslige del af finansieringen bør principielt udgøre 1/3 af lønudgifterne (jfr. s. 46 ff). For Randers-ensembllets vedkommende må der imidlertid ske en fravigelse i dette udgangspunkt. Oprindeligt var det musikrådets indstilling, at Randers-ensemblet kunne fastholdes på det nuværende antal medlemmer, det vil sige 10 musikere. Ud over 1/3 af lønudgiften til disse musikere var man indstillet på at yde en særbevilling på 210.000 kr. med

henblik på videreførelse af de særlige aktiviteter, som hidtil har været varetaget af Randers Byorkester. Forslaget om i stedet at udvide antallet af musikere, således at det samlede ensemble ville udgøre et kammerorkester, kunne man fra musikrådets side fuldt ud tiltræde under den selvfølgelig forudsætning, at de statslige udgifter ikke derved forøgedes. Til Randers-ensemblet vil der herefter skulle ydes et beløb, svarende til 1/3 af lønudgifterne til 10 musikere samt et beløb på 210.000 kr., i alt ca. 800.000 kr.

Til Viborg-ensemblet vil det statslige bidrag udgøre 1/3 af lønudgifterne til 6 musikere, i alt ca. 350.000 kr.

Hertil kommer 1/3 af udgifterne til dirigenter, solister og assistenter ved de symfoniske koncerter samt til administration, regissør, orkesterbetjent og transport af musikere (jfr. s. 47). Den statslige del af udgifterne hertil anslås til ca. 480.000 kr.

De samlede udgifter af musiklovens midler vil herefter udgøre 1.630.000 kr. Da bevillingen til basisensemblet i Randers for tiden udgør 1.130.000 kr., vil merudgiften til etablering af fælles ensembler i Viborg amt og Randers udgøre o. 500.000 kr.

4. Rytmisk ensemble

I bemærkningerne til L 1981 anføres det, at etablering af basisensembler inden for den rytmiske musik næppe er hensigtsmæssig (FT 1980-81, Till. A, sp. 2834-2835).

Det nuværende musikråd deler ikke denne opfattelse, men finder at de mangeartede og værdifulde muligheder, som knytter sig til basisensembler, også bør søges udnyttet i forhold til den rytmiske musik (jfr. herved s. 57 f om turnéstøtte til den rytmiske musik). Til udredning af de særlige forhold, som må antages at gøre sig gældende omkring etableringen af et rytmisk basisensemble, nedsatte musikrådet i april 1984 en arbejdsgruppe, bestående af to af rådets medlemmer. Arbejdsgruppens

overvejelser skulle munde ud i et forslag til en forsøgsordning; gruppen skulle samtidig afgive indstilling vedrørende to konkrete forslag, som forelå fra henholdsvis Storstrøms amt og Esbjerg. Arbejdsgruppens foreløbige overvejelser og resultater blev gjort til genstand for løbende drøftelser i musikrådet, som i forbindelse hermed udpegede gruppens medlemmer som rådets repræsentanter i en række foreløbige forhandlinger med Århus amt og Århus kommune.

Arbejdsgruppens endelige rapport af 8. juni 1985 er gengivet nedenfor som **bilag C**. Musikrådet har i det hele kunnet tilslutte sig rapportens indhold og konklusioner.

Det foreslås, at der for en tre-årig forsøgsperiode oprettes henholdsvis et jazz- og et rock-ensemble, hver ansat på halv tid. Ensembleerne placeres i Århus, og den statslige finansiering udgør 1/3 af lønudgifterne (jfr. s. 46 f). Ensembleernes funktioner bør i videst muligt omfang fastlægges på samme måde som ved andre basisensembler (jfr. s. 33 ff), det vil sige med afgørende vægt på såvel pædagogisk arbejde som koncerterende virksomhed; en vis part af den koncerterende virksomhed bør udøves i bredere sammenhænge, f.eks. som samarbejdsprojekter med andre ensembler.

Begrundelsen for at oprette to ensembler udspringer af den betydelige genre-mæssige spredning inden for den rytmiske musik. Selv om der stedse sker tilnærmelser og krydsninger mellem de forskellige former, er der dog fortsat så klare forskelle i funktionsmåderne inden for henholdsvis jazz og rock, at kun etableringen af et ensemble inden for hver af disse former vil kunne siges at være genre-mæssigt dækkende. Både økonomiske forhold og ordningens forsøgsmæssige karakter taler imidlertid for, at der bevillingsmæssigt kun afsættes beløb svarende til et enkelt basisensemble. Dette er baggrunden for, at der foreslås halvtidsansættelse af to ensembler, en fremgangsmåde der også kan tænkes at rumme selvstændige fordele i henseende til ordningens attraktion for visse af de særligt kvalificerede rytmiske musikere og ensembler.

Valget af ensembles geografiske placering er vanskeligt. På den ene side taler synspunkter, svarende til de for klassiske basisensembler gældende (jfr. s. 33), for at placere ensembleerne i områder, der ikke i forvejen har nem og rigelig adgang til professionel rytmisk musik og undervisning (jfr. herved de i **bilag C**, s. 167 ff, omtalte forslag). Heroverfor står imidlertid den rytmiske musikudøvelses tilknytning til og afhængighed af større bymiljøer; rytmiske musikere og ensembles kunstneriske udvikling kan vanskeligt tænkes uden en stadig og tæt kontakt til sådanne miljøer. Rådet finder, at man - i hvert fald ved det første forsøg med rytmiske basisensembler - må tillægge det sidstnævnte hensyn afgørende vægt for på denne måde at skabe størst mulig sikkerhed for, at forsøget kunstnerisk set vil vise sig vellykket og dermed øge muligheden for senere etablering af andre tilsvarende ensembler. Rådet har i drøftelser med repræsentanter for amtsmusikudvalgene (herunder ved det ovenfor omtalte møde i november 1984, jfr. s. 33) mødt skarp kritik fra repræsentanter for de områder, der i forvejen er vanskeligt stillet i henseende til udøvelse af og undervisning i rytmisk musik. På baggrund heraf har rådet undergivet spørgsmålet fornyet overvejelse, men finder at måtte fastholde det standpunkt, at netop de første - og dermed afgørende - rytmiske basisensembler ikke bør udsættes for det handicap at blive placeret i relativ isolation fra de miljøer, hvorfra de skal suge en væsentlig part af deres kunstneriske næring.

Med dette udgangspunkt reduceres de faktiske muligheder for placering af ensembleerne til to: København og Århus. København har i forvejen en betydelig dominans inden for den rytmiske musik; og dette forhold forstærkes yderligere ved placeringen af Det rytmiske Musikkonservatorium på Frederiksberg. Hertil kommer, at Århus kommune og amt allerede har vist en klart positiv interesse for projektet (jfr. **bilag C**, s. 169 f). Da ensembleernes placering i Århus (og dermed i Jylland) endvidere antyder en vis decentralisering, og da der i området allerede findes adskillige kvalificerede jazz- og rockgrupper, har rådet fundet det mest formålstjenligt at pege på denne placering.

Som ramme for ensemblernes etablering forestiller man sig en rockgruppe på fem medlemmer (incl. lydmand) og en jazzgruppe på syv medlemmer; hertil kommer en halvtidsansat administrator for hver gruppe. De samlede lønudgifter vil således svare til syv heltidsansættelser. De statslige udgifter hertil vil udgøre o. 400.000 kr.

5. Fremtidige ensembler

På grundlag af de anførte principielle betragtninger om den geografiske placering af klassiske basisensembler (jfr. s. 33) vil især Storstrøms, Vejle og Ringkjøbing amter - formentlig i den nævnte rækkefølge - kunne komme på tale som hjemsteder for eventuelle fremtidige ensembler.

a. Med Storstrøms amtskommune har såvel det tidligere som det nuværende musikråd samt ministeriet for kulturelle anliggender ført en række forhandlinger vedrørende oprettelse af et basisensemble. Musikrådet har herunder stillet sig yderst positivt i henseende til at medvirke til oprettelsen af et ensemble, der er i overensstemmelse med de principielle betragtninger vedrørende sammensætning og funktioner, for hvilke der er redegjort ovenfor (jfr. s. 33 ff). Senest har rådet i oktober 1984 tilkendegivet, at man i givet fald ville indstille til ministeriet for kulturelle anliggender, at der ydes tilskud til et basisensemble bestående af foreløbig 10 musikere samt - i hvert fald i en overgangsperiode - til aflønning af professionelle assistenter svarende til 1,5 fuldtidsansat musiker. Rådet har endvidere stillet en række af sine medlemmer til rådighed med henblik på rådgivning vedrørende den nærmere udformning af ensemblet, ansættelsesvilkår, fastlæggelse af den pædagogiske funktion m.v.

Efter de førte drøftelser er det rådets opfattelse, at der fortsat bør arbejdes for oprettelse af et basisensemble i Storstrøms amt, eventuelt i samarbejde med andre amter. Den hidtidige tilbageholdenhed fra amtets side har dog medført, at rådet har set sig nødsaget til at anvende de musiklovsmidler.

man internt havde reserveret til dette formål, til andre påtrængende behov (jfr. s. 12). Det vil herefter være vanskeligt inden for de eksisterende bevillingsrammer på ny at udtage et så betydeligt beløb, som udgiften til oprettelse af et basisensemble i Storstrøms amt vil udgøre. De fortsatte bestræbelser for oprettelse af et sådant ensemble må derfor bero på, hvorvidt der i forbindelse med lovrevisionen eller senere vil blive tilført musikloven et beløb med henblik på dette formål. Som anført vil det umiddelbart dreje sig om 1/3 af lønudgifterne til 11,5 musikere samt tilskud til lønudgifter til administration og dirigent (i forbindelse med ensembles deltagelse i Storstrøms amts Symfoniorkestres virksomhed). I alt vil de statslige tilskud hertil udgøre o. 800.000 kr. Det nuværende tilskud til Storstrøms amts Symfoniorkester beløber sig til 210.000 kr. Merudgiften til oprettelse af et klassisk basisensemble vil dermed udgøre o. 600.000 kr.

b. For så vidt angår Vejle amt er musikrådet bekendt med, at amtsmusikudvalget arbejder ud fra en udbygningsplan, hvori et basisensemble indgår. Ved skrivelse af 17. januar 1985 har udvalgets formand påpeget behovet for et sådant ensemble samt konkretiseret tankerne omkring dets mulige sammensætning og dets funktionsområder.

Det fremgår, at man tænker sig et basisensemble bestående af 12 strygere med budgetmæssige muligheder for at tilkalde blæsere og cembalist som assistenter. Begrundelsen for denne sammensætning består i ønsket om, at ensemblet som en meget væsentlig part af sin koncerterende virksomhed skal fungere som kammerorkester samt som grundstamme eller helt orkester i værker for kor og orkester.

Ansættelsen af de 12 musikere tænkes (eksempelvis) udformet således, at koncertmesteren ansættes på fuld tid, mens de resterende ansættes til 70% orkesterarbejde; de resterende 30% skulle i så fald udfyldes gennem pædagogisk arbejde i og uden for Vejle amt samt ved assistance i et landsdelsorkester. For så vidt angår det pædagogiske arbejde, er man reserveret over for

tanken om at forpligte amtets musikskoler på at anvende ensemblemusikere som lærere. - Den statslige bevilling til 1/3 af de samlede lønudgifter ville efter de foreslåede ansættelsesvilkår udgøre o. 550.000 kr.

Musikrådet er som anført enig i, at placeringen af et basisensemble i Vejle amt vil være hensigtsmæssig. Med hensyn til udformningen af det konkrete forslag har rådet dog en række betænkeligheder. Rådet finder det af stor betydning, at man ved sammensætningen af basisensembler og ved fastlæggelsen af ensembles funktioner i videst muligt omfang søger at tilgodese de særlige behov, der måtte blive fremført som afgørende inden for det pågældende område; de ovenanførte forslag vedrørende basisensembler i Viborg amt og Randers er da også udtryk for denne holdning. Samtidig er det rådets opfattelse, at det skitserede forslag fra Vejle amt i for høj grad fjerner sig fra de generelle krav, der må stilles vedrørende basisensembles sammensætning og funktioner (jfr. s. 33 ff). Særligt bør det fremhæves, at der efter forslaget tillægges den pædagogiske side af ensemblemusikernes virksomhed en ret beskeden vægt, samt at ensembles sammensætning og påtænkte hovedfunktion næppe vil gøre det muligt at opfylde de forventninger i henseende til repertoiremæssig alsidighed, der må stilles til et basisensemble.

c. Fra amtsmusikudvalget i Ringkjøbing amt har musikrådet i foråret 1985 modtaget en skitse til opbygningen af et basisensemble, blandt andet baseret på en række eksisterende mindre ensembler i amtet.

Af amtskommunale midler er der hidtil ydet støtte til Herning Stadstrio, Holstebro musikskoles instrumentalgruppe samt til Herning ensemblet (et ensemble bestående af 5 lærere ved Herning musikskole). Endvidere er der i vid udstrækning givet støtte til arrangementer, som bygger på samarbejde mellem professionelle og amatører, f.eks. indstudering og opførelse af oratorier eller andre større koncerter. Det er amtsmusikudvalgets ønske, at styrke de principper, der ligger til grund for denne støtte-

praksis, ved koordination og økonomisk samling af de professionelle kræfter i området. Som ramme omkring disse bestræbelser forestiller man sig et basisensemble, der som udgangspunkt skulle omfatte 5 strygere, 5 blæsere og 1 pianist. De pågældende musikere tænkes ansat i kombinationsstillinger, således at f.eks. 60% af ansættelsen omfatter koncertvirksomhed - såvel kammerkoncerter som symfonisk virksomhed i et orkester bestående af professionelle og kvalificerede amatører - og instruktionsopgaver m.v. i forhold til amatørorkestre og kor. De resterende 40%, der falder uden for amtsansættelsen, tænkes anvendt til pædagogisk virksomhed, f.eks. ved amtets musikskoler, eller deltagelse i mindre, primærkommunale ensembler. Den samlede finansiering foreslås baseret på en tre-delning mellem stat, amt og de større primærkommuner i amtet.

Da der som anført er tale om en skitse, har musikrådet ikke kunnet tage endelig stilling til oplægget. Rådet vil imidlertid ikke afvise, at de i amtsmusikudvalgets skitse indeholdte tanker vil kunne udbygges og præciseres på en sådan måde, at den endelige ordning vil opfylde de principielle krav, som efter rådets opfattelse bør stilles til et basisensemble (jfr. s. 34), herunder omfanget af den enkelte musikers pædagogiske virksomhed, betydningen af at stillingerne normalt besættes ved konkurrence samt den ønskelige størrelse af et fuldt udbygget basisensemble.

Såfremt det af den kommende lovrevision fremgår, at en udbygning og forøgelse af de regionale basisensembler anses for ønskelig, vil rådet snarest optage forhandlinger med amtsmusikudvalget med henblik på en nærmere afklaring af de fremtidige muligheder for at etablere et sådant ensemble i Ringkjøbing amt.

d. Overvejelser vedrørende oprettelse og placering af yderligere rytmiske basisensembler bør afvente udfaldet af den eventuelle forsøgsordning i Århus. Falder dette forsøg vellykket ud, vil det på den anden side være af betydning, at der snarest muligt kan ske en opfølgning med oprettelse af mindst et yderligere ensemble.

De to foreliggende forslag om oprettelse af rytmiske basisensembler i henholdsvis Storstrøms amt og Esbjerg (jfr. bilag C, s. 167 f) kan rådet følgelig ikke anbefale iværksat på nuværende tidspunkt. Den foreløbige vurdering af de to forslags indhold, som er afgivet af den ovennævnte arbejdsgruppe, kan rådet tilslutte sig.

6. De statslige bevillinger

Forudsætningen for, at der af musiklovens midler kan ydes støtte til regionale basisensembler, er, at ensemblet tillige støttes regionalt af amts- og/eller primærkommunale midler. Selve beregningsformen for størrelsen af den statslige bevilling varierer. Til Vestjysk Kammerensemble er tilskuddet hidtil blevet fastsat til et beløb svarende til 50% af de med driften af ensemblet forbundne og godkendte nettoudgifter. Randers-ensemblets tilskud beregnes derimod som 1/3 af lønudgifterne til ensemblet.

Efterhånden som ordningen med basisensembler måtte blive udbygget, bør der tilstræbes en vis ensartethed i henseende til beregningen af den statslige bevillings størrelse. En model, som tager udgangspunkt i 1/3 af lønudgifterne, vil efter rådets opfattelse være at foretrække. Bevillingerne vil på denne måde være forudberegnelige, hvilket er af særlig betydning så længe de samlede tilskud til basisensembler udgør en relativt stor andel af musiklovens dispositionsmidler. Det må endvidere anses for hensigtsmæssigt, at fordelene ved reducerede netto-udgifter tilfalder de regionale instanser, der samtidig vil være nærmest til at skabe sådanne gunstige vilkår for ensemblets indtægtsgivende virksomhed. Endelig vil en tilskudsmodel, der bygger på 1/3 af lønudgifterne, være bedst i overensstemmelse med ønsket om en ensartet tilskudspolitik uanset ensemblets placering eller genre-mæssige tilhørsforhold. - De ovennævnte forslag vedrørende ensembler i Viborg/Randers, Århus og Storstrøms amt bygger da også på denne model.

De tilskudsudløsende lønudgifter er først og fremmest aflønningen af ensembles musikere. For klassiske basisensembles vedkommende bør der endvidere kunne gives tilskud til lønudgifter i forbindelse med den symfoniske virksomhed (dirigent og solister m.v.); omfanget af disse tilskud kan variere noget, alt efter om der er tale om fortsættelse og eventuelt udbygning af et eksisterende symfonisk arbejde (se til eks. s. 43) eller om opbygning af en symfonisk virksomhed fra grunden (se til eks. s. 38). Til den symfoniske - og dele af den kammermusikalske - virksomhed bør der endvidere ydes et vist begrænset tilskud til aflønning af professionelle assistenter. Medvirken af professionelle assistenter ved basisensembles deltagelse i symfonisk virksomhed kan synes i modstrid med tanken om, at ensemblet skal udgøre kernen i et orkester, som derudover består af områdets amatører. Uden at tabe dette meget væsentlige element i basisensembles virksomhed af syne, må det samtidig erkendes, at dele af den nyere og nyeste musik ofte vil være vanskelig eller ligefrem umulig at spille selv for gode amatører. Da denne musik ikke må forsømmes i den symfoniske virksomhed, bør det om fornødent være muligt til programmer med overvejende ny musik at bemande hovedparten af orkestret med professionelle musikere. - Af den anførte begrundelse for at yde statstilskud til professionelle assistenter følger, at størrelsen af sådanne tilskud vil være afhængig af repertoirepolitikken for den symfoniske virksomhed, hvori ensemblet deltager.

For alle basisensembler vil de tilskudsberettigede lønudgifter tillige omfatte administration m.v. Udgifterne hertil vil blandt andet variere med ensembles størrelse, karakteren og mangfoldigheden af dets funktioner samt muligheden for at få en række administrative og regnskabsmæssige opgaver udført andetsteds (f.eks. hos den amtskommunale kulturelle forvaltning).

Ud over lønudgifterne bør der i særlige tilfælde kunne ydes tilskud - ligeledes med 1/3 - til transportudgifter i forbindelse med den koncerterende virksomhed. Ovenfor er støtte af denne art anbefalet, for så vidt angår Viborg/Randers-ensemblet, der i det symfoniske samt dele af det kammermusikalske arbejde forudsættes sammenstykket af musikere med bopæl og tjenestested i to forskellige amter.

Kap. IV. Andre ensembler

1. Radioens Big Band

a. Radioens Big Band har eksisteret som ensemble i en snes år. I den første periode lededes det af Ib Glindemann; senere var det især Ray Pitts og Palle Mikkelsen, der prægede orkestret. I perioden 1978-85 bragte arrangøren og orkesterlederen Thad Jones orkestret frem til et stade, hvor det såvel nationalt som internationalt nyder stor anseelse; orkestrets internationale ry blev yderligere befæstet ved en Europa-turné i foråret 1985.

Udviklingen har således sikret Danmark et Big Band, der kunstnerisk set har de bedste betingelser for at udvikle sig yderligere og blive til et af de mest fremragende ensembler inden for genren. Rådet finder, at det under disse omstændigheder bør være en forpligtelse at søge de praktiske hindringer for en videre udvikling af ensemblet fjernet. Disse hindringer består først og fremmest i, at orkestret kun er ansat - og dermed fungerer sammen - seks måneder om året. Denne ordning med sæsonansættelse fra 1. oktober til 31. marts blev etableret i begyndelsen af 1970'erne på et tidspunkt, hvor Danmarks Radio ellers havde haft planer om at nedlægge orkestret. Ansættelsen sker på mindstelønnens niveau; på årsbasis oppebærer musikerne således ca. en trediedel af fuld årsløn.

Sæsonansættelsen indebærer relativt lange prøveforløb, før orkestret efter de seks måneders opsplitning på ny fungerer sammen. Samtidig betyder ansættelsesformen, at orkestret går glip af den inspiration og koncertvirksomhed, som kunne hentes i et samarbejde med de mange internationale solister og orkesterledere, der turnerer i Europa i de seks måneder, orkestret ikke spiller sammen. Afgørende er det imidlertid, at ansættelsesformen i sig selv sætter visse grænser for orkestrets sammenspil og klang. - For så vidt kan de problemer, der knytter sig til sæsonansættelsen af et orkester med et i øvrigt udmærket

materiale, minde meget om de tilsvarende erfaringer med Tivolis Orkester i den periode, der gik forud for orkestrets etablering som Sjællands Symfoniorkester.

Ud over at løse de anførte problemer vil heltidsansættelse af Radioens Big Band indebære en række andre fordele for ensemblets kunstneriske udvikling. Funktionen som radioensemble medfører meget stramme arbejdsvilkår omkring de enkelte produktioner. Musikerne har behov for i perioder at være fri for at skulle optages til radioudsendelser; de vil kunne spille friere og tage flere chancer, når der ikke konstant arbejdes med optagelser, hvor fejl helst skal undgås. Endvidere vil ensemblets musikere kunne koncentrere sig kunstnerisk og stilistisk om Big Band-arbejdet, uden at være nødsaget til at anvende kræfter på opgaver af helt anden - og musikalsk set ofte uvæsentlig - karakter. Også samarbejdet med de internationale solister og orkesterledere ville vinde, dersom det ikke skulle koncentreret snævert omkring radioproduktioner; der ville blive lejlighed til koncerter og turneer med et deraf øget udbytte for såvel musikere som publikum. Endelig ville orkestrets virksomhed uden for det radiofoniske regie - der forudsætter stadige indstillinger og produktioner af nye værker - åbne mulighed for at oparbejde et fast koncertrepertoire, hvorved ensemblets identitet og spillets intensitet ville styrkes.

Fuldtidsansættelse af Radioens Big Band ville gøre det muligt at udnytte ensemblet i mere pædagogisk prægede og eksperimentelle sammenhænge. Orkestret ville således kunne indgå i det pædagogiske arbejde på skoler og andre uddannelsesinstitutioner, herunder Det rytmiske Musikkonservatorium. Endvidere ville det være muligt at give nye talenter blandt musikere, komponister og dirigenter en chance for at prøve kræfter på et professionelt big band; produktionsforholdene i Danmarks Radio levner ikke tilstrækkelig tid til eksperimenter af denne art.

b. Da det ikke kan påregnes, at Danmarks Radio vil have behov eller mulighed for at udnytte orkestret i videre omfang end det hidtidige, må en fuldtidsansættelse i givet fald baseres på finansiering fra forskellig side.

Rådet er bekendt med, at man i 1984 har ladet den finske radios big band overgå fra ansættelsesvilkår, der i det væsentlige svarer til de nuværende for Radioens Big Band, til fuldtidsansættelse. Finansieringen er tre-delt, idet radioen, kultusministeriet og Helsinki kommune hver afholder en trediedel af udgifterne; kommunen stiller endvidere øvelokaler og administrativ bistand til rådighed. I forbindelse med udlandsturneer forudsættes det, at der ydes en vis støtte fra udenrigsministeriet og fra private sponsorer. - Så vidt det er musikrådet bekendt, har de hidtidige erfaringer med den finske ordning været tilfredsstillende.

Rådet foreslår derfor en tilsvarende ordning etableret for Radioens Big Bands vedkommende, således at en trediedel af det samlede budget dækkes af statsmidler, i henhold til musiklovens § 3 stk. 2 nr. 5, mens den resterende del tilvejebringes af Danmarks Radio (i det hidtidige omfang) samt amts- og primærkommuner i hovedstadsområdet.

De statslige udgifter skønnes at blive af en størrelsesorden på o. 2 mio.kr. - I indeværende sæson har Danmarks Radio afsat 2,15 mio.kr. til Radioens Big Band.

Gennemførelsen af forslaget forudsætter som anført interesse og økonomisk engagement fra kommunal side inden for hovedstadsområdet. Dersom det i forbindelse med lovrevisionen tilkendegives, at man fra statslig side er rede til at indgå i projektet med de fornødne midler, vil musikrådet indlede forhandlinger med Danmarks Radio samt Københavns amt og Københavns og Frederiksberg kommuner med henblik på at undersøge, hvorvidt forslaget vil kunne realiseres i overensstemmelse med de anførte retningslinier. Forslaget vil således tidligst kunne føres ud i livet et år efter lovens ikrafttræden.

2. Vokalensemble

a. Danmark råder for tiden over tre professionelle kor: Det kongelige Operakor, Danmarks Radios Kor og Den Jyske Operas Kor;

blandt disse består kun Det kongelige Operakor af fuldtidsansatte medlemmer. Korenes geografiske placering, samt de særlige bindinger i henseende til deres institutionstilknyttede funktioner, efterlader et betydeligt behov for yderligere professionelle korenssembler, placeret uden for København og Århus. De kormæssige opgaver, som - ikke mindst i forbindelse med nyere kormusik og musikdramatik - bør løses, har vanskelige vilkår uden for de nævnte områder. En række professionelt arbejdende amatørkor støttes af musiklovens midler; også disse kor er fortrinsvis hjemmehørende i København og Århus, og de kan langt fra afhjælpe det nævnte behov. Ej heller vil der ved - en i øvrigt ønskelig - øget turnerende virksomhed fra de eksisterende professionelle kors side kunne opnås en tilfredsstillende løsning.

Visse af de fordele, der knytter sig til instrumentale basisensembler (jfr. kap. III), vil efter rådets opfattelse også kunne overføres til et vokalsemble. Det drejer sig blandt andet om den delte funktion mellem koncerterende og pædagogisk virksomhed samt forpligtelsen til også at indgå i bredere sammenhænge, f.eks. ved løsningen af musikdramatiske opgaver.

b. På den anførte baggrund anbefaler rådet, at der i henhold til musiklovens § 3 stk. 1 nr. 4 på forsøgsbasis oprettes et professionelt, regionalt baseret vokalsemble.

Ensemblet bør fuldt udbygget bestå af 18 fuldtidsansatte medlemmer (5 sopraner, 4 alter, 4 tenorer og 5 basser). - I en foreløbig etableringsfase vil man om nødvendigt kunne nøjes med 14 medlemmer, eventuelt på deltidsansættelse. Til ensemblet knyttes en timelønnet repetitør samt en kunstnerisk leder, hvis ansættelse eventuelt kan ske som en del af anden ansættelse (kombinationsstilling med refusionsordning), f.eks. som kapelmester ved et landsdelsorkester, organist og kantor ved en kirke, docent ved et konservatorium el.lign.

Ensemblet bør som anført være regionalt baseret uden for København og Århus. Dets vigtigste opgaver vil bestå i følgende:

- Afholdelse af korkoncerter i et nærmere fastsat omfang, fortrinsvis i de pågældende primær- og amtskommuner; en del af koncerterne bør dog også indgå i en turnerende virksomhed af nærmere fastlagt omfang. Koncertvirksomheden omfatter såvel a cappella-koncerter som koncerter i samarbejde med instrumentaler og ensembler.
- Indstudering og fremførelse af nyere, særlig dansk, kormusik i samarbejde med eksisterende koncert- og uddannelsesinstitutioner.
- Indstudering og fremførelse af nyere, særlig dansk, musikdramatik i samarbejde med etablerede koncertinstitutioner, teatre, eksperimenterende dramagrupper el.lign.
- Udøvelse af pædagogisk virksomhed i et nærmere fastsat omfang, f.eks. sangundervisning, korledelse og musikdramatisk undervisning. I det omfang det er muligt, bør undervisningen - ligesom for basisensemblemédlemmers vedkommende, (jfr. s. 34) - ske inden for rammerne af et konservatorium eller et grundkursus. Som et element i den pædagogiske virksomhed kan også indgå andre former for samarbejde med områdets amatørkor end den egentlige korledelse, samt skolekoncerter med særlig vægt på den pædagogiske indføring (jfr. s. 34).

Stillingerne i ensemblet bør besættes efter opslag og konkurrence i lighed med proceduren for besættelse af stillinger i de tre eksisterende professionelle kor.

c. Ensemblet tænkes finansieret efter samme retningslinier som basisensembler (jfr. s. 46 ff), det vil sige at en trediedel af lønudgifterne udredes af staten under forudsætning af, at det resterende beløb dækkes af de pågældende primær- og amtskommuner. Mindre dele af statstilskuddet vil eventuelt kunne bevilges i henhold til teaterlovens § 17 (jfr. s. 83 f) til ensemblets deltagelse i musikdramatiske projekter.

Lønudgifterne til 18 fuldtidsansatte sangere udgør o. 2,2 mio.kr. Ensemblets kunstneriske leder vil skønsmæssigt skulle aflønnes med en årsløn, svarende til AC-områdets docentskalas 10

trin, det vil sige ca. 200.000 kr. Repetitor-bistand svarende til 500 timer per år vil medføre honorarer på ca. 135.000 kr. Endelig må der påregnes lønudgifter på o. 65.000 kr. til administrativ bistand. - De samlede lønudgifter vil herefter udgøre o. 2,6 mio.kr. Den statslige del af tilskuddet vil udgøre o. 865.000 kr.

Vælger man i en forsøgsperiode i stedet at etablere ensemblet med 14 halvtidsansatte sangere, vil de samlede lønudgifter kunne reduceres til o. 1.050.000 kr., hvoraf den statslige del ville udgøre 350.000 kr.

Dersom et vokalensemble skal etableres efter de ovenfor angivne retningslinier, forudsætter det, at et amt og én eller flere primærkommuner ønsker at udgøre den regionale og til dels finansielle basis for ensemblet. Musikrådet vil - dersom tanken om oprettelse af et sådant ensemble tiltrædes i forbindelse med musiklovens revision - undersøge mulighederne herfor. Sonderinger og forhandlinger vedrørende dette spørgsmål og om den endelige udformning af ensemblet og dets ansættelsesvilkår samt selve gennemførelsen af ansættelsesproceduren indebærer, at ensemblet tidligst ville kunne oprettes et år efter lovrevisionsens gennemførelse.

Vælger man i en forsøgsperiode at etablere ensemblet med 14 i stedet for 18 sangere, bør der skabes de bevillingsmæssige forudsætninger for, at den nødvendige udvidelse - samt eventuel overgang til fuldtidsansættelse - senere kan foretages, dersom forsøget viser sig vellykket.

I den samlede oversigt over de fremførte forslags økonomiske konsekvenser (jfr. s. 113 ff) er det forudsat, at en sådan udbygning i givet fald finder sted efter en et-årig forsøgsperiode.

3. Statsensemble

a. Siden april 1979, da Den danske Kvartet ophørte som statskvartet, har landet ikke rådet over noget statsensemble

inden for det kammermusikalske område. De midler, som blev frigjort med statskvartettens ophør, er indgået i det finansielle grundlag for musikrådets indstillinger om støtte til et større antal ensembler inden for både det klassiske og det rytmiske område. Støtten er indstillet efter visse nærmere retningslinier med baggrund i aktiviteternes kvalitet, omfang og art med henblik på udvidet koncerterende virksomhed og de hermed forbundne udgifter specielt til transport og til vikarer for medlemmer af de pågældende ensembler. - Det er rådets opfattelse, at denne bevillingspraksis i det væsentlige bør opretholdes.

Samtidig må det erkendes, at meget taler for på ny at skabe grundlag for opretholdelsen af et egentligt statsensemble, omend i en noget anden udformning end den tidligere.

Et kammerensemble, hvis medlemmer er frigjort fra andre hovedforpligtelser - typisk som orkestermusikere - vil have de bedste betingelser for kvalitetsmæssigt at præstere det ypperste, som landet formår inden for kammermusikkens område. Dette må da også antages at være baggrunden for opretholdelsen af de statsensembler, som kendes i en lang række andre lande. Udsigten til at kunne opnå sådanne gunstige betingelser vil kunne virke stimulerende for en række eksisterende - og kommende - kammerensembler, hvis medlemmer udøver deres kammermusikalske virksomhed ved siden af hovedstillinger i orkestre eller som konservatorielærere.

Et statsensemble vil have ganske særlige forpligtelser i henseende til det danske repertoire, herunder også den nyere og den nyeste musik. Endvidere vil et statsensemble kunne indgå som et centralt led i bestræbelserne for at styrke den musikalske del af kultureksporten. Ensemblet vil også være et væsentligt bidrag til den indenlandske turnerende virksomhed, ikke mindst i de store områder af landet, hvor der ikke findes regionale basisensembler (jfr. s. 42).

b. Med baggrund i disse betragtninger anbefaler rådet, at der skabes det fornødne bevillingsmæssige grundlag for oprettelsen

af et statsensemble. Samtidig foreslås det, at ensembles ansættelse tidsbegrænses til en periode på højst fem år uden mulighed for forlængelse. Med den tidsbegrænsede ansættelse adskiller rådets forslag sig afgørende fra den tidligere ordning, hvor et enkelt ensemble udpegedes til statsensemble for en længerevarende periode med mulighed for forlængelse. Tidsbegrænsningen indeholder imidlertid betydelige fordele i forhold til de ovennævnte argumenter for etableringen af et statsensemble. Skal muligheden for på et tidspunkt at opnå ansættelse som statsensemble virke stimulerende på eksisterende kammerensembles arbejde for at dygtiggøre sig mest muligt, må chancen for en sådan ansættelse fremstå med visse, ikke alt for lange, mellemrum. Den kvalitetsmæssige forbedring, som normalt vil være følgen af den fuldstændige frihed til at koncentrere sig om kammermusikken, vil successivt kunne komme flere ensembler til gode. Da et opnået kvalitetsniveau i det væsentlige vil kunne opretholdes også efter ophøret af en fem-årig periode som statsensemble, vil ordningen over et vist tidsspand kunne indebære en mere generel højnelse af kvaliteten blandt vore førende kammerensembler.

Også de repertoiremæssige behov tilgodeses bedre gennem tidsbegrænsede ansættelser, idet der vil kunne blive tale om skiftende besætninger. Drejer det sig om besætninger af meget speciel karakter, bør en korterevarende ansættelsesperiode formentlig foretrækkes. Endelig vil den kultureksportmæssige betydning øges, dersom det med passende intervaller er nye ensembler - og skiftende besætninger med skiftende repertoire - der præsenteres i udlandet. Ved de danske udlandsrepræsentationers mellemkomst bør der således skabes grundlag for en nogenlunde fast turnéstruktur, svarende til de fem års-intervaller, i hvilke det enkelte ensemble er ansat som statsensemble.

De ovenstående bemærkninger tager alene sigte på statsensembler inden for den klassiske musik. Viser ordningen sig imidlertid vellykket i forhold til de funktioner, som ensemblet forudsættes at skulle opfylde, vil man på et senere tidspunkt kunne overveje at inddrage den rytmiske musik under ordningen. I givet fald bør man dog nok sigte mod noget kortere ansættelsesperioder på højst

to-tre år. Ansættelse af et rytmisk basisensemble inden for en sådan periode ville efter omstændighederne kunne kædes sammen med tildeling af et arbejdslegat fra Statens Kunstfond.

c. Det finansielle grundlag for den tidligere statskvartet tilvejebragtes i det væsentlige ved, at der af statsmidler ydedes tilskud til gager, turné-udgifter, reparation af instrumenter samt administration. Af de samlede udgifter udgjorde gagerne o. 85%, turné-udgifterne o. 10% og administrationsomkostningerne o. 3%. - En tilsvarende ordning bør etableres for et eventuelt kommende statsensemble, dog således, at gageudgifterne i det væsentlige bør bestå i dækning af lønudgifter til vikarer i ensemblemedlemmernes hidtidige hovedstillinger som orkestermusikere; en sådan ordning vil sikre musikernes tilbagevendelsesmulighed ved ansættelsesperiodens udløb.

Ensemblets virksomhed var samtidig indtægtsgivende, idet knap 20% af de samlede bruttoudgifter tilvejebragtes ved koncertvirksomheden. Også dette princip bør lægges til grund for finansieringen af et kommende statsensemble; særligt bemærkes det, at der ved statsensemblets indenlandske turné-virksomhed bør følges en prispolitik, som ikke indeholder elementer af egentlig konkurrenceforvridning.

Den maksimale størrelse af et statsensemble må sædvanligvis påregnes at være seks medlemmer. Udgifterne til lønninger vil herefter udgøre o. 1,4 mio.kr., mens de øvrige udgifter (herunder til turnévirkomhed og administration) skønsmæssigt ansættes til 250.000 kr. Af de samlede udgifter på 1,65 mio.kr. kan ca. 20% påregnes at blive tilvejebragt i form af indtægter ved den koncerterende virksomhed i ind- og udland samt eventuelt ved en vis pædagogisk virksomhed i forbindelse med afholdelse af kurser m.v. for kammerensembler, såvel professionelle som amatører. - Da den hidtidige bevillingspraksis til andre ensembler som anført næppe bør fraviges, vil etableringen af et statsensemble efter de anførte retningslinier forudsætte en forøgelse af musiklovens midler med ca. 1.3 mio.kr.

Kap. V. Turneer og turnéstøtte

1. Baggrund

Spørgsmålet om støtte til indenlandske turneer har først og fremmest været drøftet inden for den rytmiske musiks område, hvor de relativt få professionelle ensembler uden for hovedstadsområdet og Århus - sammenholdt med spillestedernes økonomiske formåen - nødvendiggør særlige foranstaltninger, dersom hensynet til en landsdækkende adgang til professionelle koncerter skal tilgodeses. - I forarbejderne til L 1981 anføres følgende (FT 1980-81, Till. A, sp. 2835):

"En bedre landsdækning på det rytmiske område må i første række ske ved turnéordninger. En række periodevis udvalgte ensembler med skiftende sammensætning og størrelse (fra big bands til duo) må indgå i en landsdækkende turnévirkksomhed, som omfatter alle arter inden for den rytmiske musik (jazz, beat, rock m.v.)".

Den særlige fremhævelse af turnévirkksomheden inden for det rytmiske område var kædet sammen med den opfattelse, at etablering af rytmiske basisensembler næppe ville være en hensigtsmæssig fremgangsmåde (jfr. FT 1980-81, Till. A, sp. 2834-35). Mens man således inden for den klassiske musik fandt - og fortsat finder - at det landsdækkende musiktilbud skal opnås gennem et flerstrengt system (især landsdelsorkestrenes virksomhed, oprettelsen af flere basisensembler samt en vis turnerende virksomhed), måtte fremgangsmåden for den rytmiske musiks vedkommende i meget vidt omfang bestå i turneer, især de såkaldt "længerevarende turneer".

De længerevarende turneer tænkte at skulle udgøre et beskæftigelsestilbud til etablerede musikere; samtidig skulle de som anført træde i stedet for rytmiske basisensembler, hvis mere bundne ansættelsesform ansås for lidet attraktiv for flertallet af de kvalificerede musikere inden for den rytmiske musik. Ved årligt at udsende seks-ti ensembler på turneer af en-to måneders

varighed, ville man nærme sig et system på o. tolv "turné-måned-er" per år, for så vidt svarende til et fastansat rytmisk ensemble.

Disse to grundlæggende forudsætninger for varetagelsen af hensynet til det landsdækkende tilbud om rytmisk musik - ingen etablering af basisensembler, afgørende satsning på længerevarende turneer - som lå til grund for L 1981 og dermed for den gældende musiklov, har i de forløbne år ændret sig afgørende på begge punkter. Rytmiske basisensembler anses nu for en nærliggende mulighed, som bør afprøves på forsøgsbasis inden for såvel jazz- som rock-genren (jfr. s. 39 ff), og som, ifald forsøgene viser sig vellykkede, bør søges udbygget i lighed med de klassiske basisensembler. Musikernes arbejdsformer har ændret sig, således at der i dag er større interesse for fastansatte ensembler, dog fortrinsvis i form af halvtidsansættelse (jfr. s. 40). Samtidig har det vist sig, at de længerevarende turneer ikke lader sig gennemføre i den form og udstrækning, som oprindeligt var forudsat. Dette skyldes først og fremmest de praktiske vanskeligheder ved tilrettelæggelsen af så langvarige forløb. Den relativt høje grad af frihed for de deltagende musikere, som ansås for en særlig fordel ved turnéformen, har ligeledes vist sig at være urealistisk, idet musikerne netop ved længerevarende turneer ofte vil føle sig bundne i samme omfang som ved en egentlig ansættelse. I stedet har man - særligt inden for den etablerede og samtidigt eksperimenterende jazz - vendt sig til en mellemform, hvor grupper, der ofte er af stort omfang, udsendes på turneer af nogle dages (højst et par ugers) varighed.

Da grundlaget for den gældende musiklovs forudsætninger således er afgørende ændret, må der i forbindelse med lovrevisionen foretages en nyvurdering og fremlægges forslag til andre måder, hvorpå hensynet til et landsdækkende udbud af rytmisk musik kan tilgodeses.

2. Turné og turnéstøtteformer

På længere sigt vil en udbygning af de rytmiske basisensembler i lyset af de resultater, der måtte fremkomme ved den foreslåede forsøgsordning i Århus (jfr. s. 40 ff), kunne udgøre et væsentligt bidrag til et landsdækkende udbud af rytmisk musik; selv om en sådan udbygning gennemføres, vil der dog i det samlede udbud fortsat savnes nogle væsentlige elementer, svarende til dem der inden for den klassiske musiks område består i landsdelsorkestrenes virksomhed. På nuværende tidspunkt er der imidlertid kun (dersom forslaget herom vedtages) tale om to halvtidsansatte basisensembler, begge placeret i Århus. De tolv "turné-måneder", som i form af længerevarende turneer ideelt set tænktes fordelt over hele landet, er således i lyset af den stedfundne udvikling og de indhøstede erfaringer blevet omformet til et basisensemble, der ifølge sagens natur må placeres i en bestemt region af landet. Herved opstår der - i forhold til de oprindelige, uopfyldelige forudsætninger - et vakuum, som må søges udfyldt på anden vis. Dette kan under de givne forhold kun ske ved en betragtelig styrkelse af de rytmiske ensembles turnerende virksomhed, selvsagt ikke i form af længerevarende turneer i dette begrebs oprindelige forstand, men ved en udvidelse af det økonomiske grundlag for andre turnéformer og turnéstøtteformer, som har vist sig hensigtsmæssige og praktisk gennemførlige. I de senere år har især to sådanne former udkrystalliseret sig i musikrådets praksis vedrørende turnéstøtte til rytmiske ensembler: "Transportstøtte" og "præsentationsturneer".

Transportstøtten er en åben støtteform i den forstand, at den uden særskilt prioritering ydes til en turné, når denne er fastlagt, og under forudsætning af, at det drejer sig om en fuldt professionel gruppe. Støtten ydes kun til dækning af transportomkostningerne, ikke til aflønning af musikerne. Ordningen er enkel at administrere, og den nyder stor popularitet blandt musikerne, spillestederne og de arrangerende organisationer. Musikpolitisk består ordningens store fordel i dens effektivitet og i den omstændighed, at spillestedernes forskellige geografiske placering neutraliseres som en særlig udgifts-

faktor. I de seneste år har der kunnet afsættes op til 650.000 kr. til denne støtteordning. Beløbet har imidlertid kun kunnet dække knap halvdelen af de konstaterede behov. Da ordningens automatik netop er en af dens store fordele - de nødvendige garantier ligger i, at det skal dreje sig om fuldt professionelle ensembler, og at de er efterspurgte i den forstand, at der skal foreligge kontrakter med turneens spillesteder - betyder de hidtidige bevillingers utilstrækkelighed, at ordningens midler normalt er opbrugt inden midten af bevillingsåret. Herved opstår der en utilsigtet ulighed i ordningens udmøntning, idet de grupper og spillesteder, som først får arrangeret turneerne, nyder godt af transportstøtten, mens de senere må bære de varierende transportomkostninger, såfremt turneen overhovedet lader sig gennemføre. - En udbygning af transportstøtten, således at den kan fungere kontinuerligt, er derfor af mange grunde et hensigtsmæssigt middel til styrkelse af den landsdækkende turnévirkksomhed.

Præsentationsturneerne har udviklet sig ud fra ønsket om at præsentere ny musik ved at sende den ud i landet. Der kan være tale om nye kompositioner, nye grupper - eventuelt i samlede præsentationer, således at tre-fire unge grupper med et vist fælles præg tager af sted sammen og derved sparer transportomkostninger - eller der kan være tale om at yde støtte til præsentation af særlig kvalitetspræget musik i områder, hvor der ikke hidtil har været grundlag for turneer og koncerter af denne art. Formen er særlig egnet for talentfulde, men (endnu) ikke etablerede musikere; og den er i så henseende også egnet til at støtte grupper fra provinsen, for hvem det alt andet lige vil være forbundet med større vanskeligheder at gennemføre en turné end for hovedstadsmusikere. Støtteformens anvendelsesområde har udviklet sig gennem de seneste år, uden at det har været muligt at gennemføre en tilsvarende forøgelse af bevillingerne. Mange eksperimenterende unge grupper er opstået, hvoraf adskillige ville være egnede for støtte i form af præsentationsturneer. En forøgelse af de nuværende bevillinger på o. 600.000 kr. med 50% ville således kunne udmøntes i en tilsvarende stigning i den kvalificerede turnéaktivitet og dermed på en hensigtsmæssig måde bidrage til styrkelsen af det landsdækkende udbud af rytmisk musik.

Som anført kom de længerevarende turneer aldrig til at spille den omfattende og centrale rolle, de oprindeligt var tiltænkt. I en noget modificeret form - herefter kaldt "almindelige turneer" - har de dog vist sig gennemførlige og hensigtsmæssige inden for jazz-området, hvor man blandt andet har kunnet drage nytte af eksistensen af etablerede former og af spillesteder med mere kontinuerlige koncertaktiviteter. Efter en periode i 60'erne og 70'erne, hvor søgningen til den eksperimenterende del af jazzen af flere grunde var beskeden, har der i de senere år kunnet spores en tydelig vækst i interessen for denne musik. Mindre spillesteder, lokale offentlige institutioner og musikforeninger ønsker igen at præsentere musikformen, hvor den førhen - i bedste fald - var et lejlighedsvist tilbud blandt mange andre i jazzklubbernes programrækker. Samtidig har man kunnet konstatere et vist, løfterigt, samarbejde mellem denne musikform og andre genrer. Disse tendenser har blandt andet vist sig i, at der i de seneste år har måttet gives afslag på lokale anmodninger om gennemførelse af almindelige turneer på grund af utilstrækkelige midler. I lyset heraf bør der efter rådets opfattelse også ske en vis forhøjelse af bevillingerne til almindelige turneer, med særligt henblik på den eksperimenterende jazz m.v., hvor denne turnéform har vist sig levedygtig og hensigtsmæssig for såvel musikere som publikum. Den hidtidige bevillingsramme til denne noget mere kostbare turnéform - hvor det ofte drejer sig om relativt store ensembler, og hvor turnétilbuddet søges udformet således, at lokalområdets adgang til de støttede musikformer gøres uafhængig af faktorer som rejseomkostninger, publikumskapacitet og honorarstørrelse - har været o. 550.000 kr.; en forøgelse på o. 350.000 kr. vil på den anførte baggrund være ønskelig.

3. Turneer med klassisk musik

Som anført ovenfor må behovet for et landsdækkende udbud inden for den klassiske musik søges tilgodeset gennem en flerstrengt ordning; et væsentligt led i en sådan struktur er også den turnerende virksomhed. I bemærkningerne til L 1981 (FT 1980-81, Till. A, sp. 2833) anføres, at "De landsdækkende turnéaktivite-

ter for de professionelle orkestre, ensembler, kor m.v. inden for alle genrer er ikke alene af for ringe omfang, men tillige for ulige fordelt på de enkelte områder i landet".

Denne konstatering - der beklageligvis stadig har gyldighed - viser, at der også inden for den klassiske musik er behov for en vis styrkelse af turnéaktiviteterne. Et særligt problem udgør gennemførelsen af visse af landsdelsorkestrenes turnerende virksomhed i landsdelen; dette spørgsmål er særskilt behandlet nedenfor i kap. VI om landsdelsorkestrene (jfr. s. 67 ff.).

For andre professionelle ensembler og kors vedkommende kan der være anledning til at søge turnéaktiviteten forøget ved en række forsøg med forskellige støtteformer. Her byder blandt andet de inden for den rytmiske musiks område gennemprøvede former sig til som en nærliggende mulighed. Især synes de fordele, der knytter sig til transportstøtteformen, at kunne overføres til den klassiske musiks område (samt til andre genrer og musikformer, herunder folkemusikken, jfr. s. 102 f.); men også præsentationsturneer vil i et vist omfang være en egnet støtteform. Et beløb svarende til ca. en femtedel af de samlede bevillinger til turnéstøtte foreslås afsat til gennemførelse af tilsvarende ordninger inden for andre genrer end den rytmiske.

4. Økonomi

En forøgelse af musiklovens dispositionsmidler, således at turnéstøtten kan udbygges efter de anførte retningslinier, omfatter inden for den rytmiske musiks område o. 300.000 kr. til præsentationsturneer (jfr. s. 60) og o. 350.000 kr. til almindelige turneer (jfr. s. 61). For så vidt angår transportstøtten, er der umiddelbart behov for lidt mere end en fordobling af de nuværende bevillinger på 650.000 kr.; da denne støtteform på grund af sine specielle kvaliteter må formodes at blive særlig efterspurgt - og dermed bidrage til en betydelig ekspansion af turnéaktiviteterne - foreslås det, at der i en tre års-periode afsættes et noget større beløb, end de aktuelle forhold indicerer, således at der bliver tale om en forøgelse på

950.000 kr., svarende til en samlet bevillingsramme på 1,6 mio.kr.

De samlede bevillinger til den rytmiske musiks turnéaktiviteter ville herefter udgøre 3,4 mio.kr. (1,6 mio.kr. til transportstøtte, 900.000 kr. til præsentationsturneer og 900.000 kr. til almindelige turneer). Til turnéstøtte inden for andre genrer (jfr. s. 61) bør der efter de foreslåede retningslinier afsættes et beløb svarende til ca. en femtedel af de samlede bevillinger, det vil sige ca. 800.000 kr.

Den samlede forøgelse af musiklovens dispositionsmidler til indenlandske turnéformål vil herefter i alt udgøre 2,4 mio.kr. (fra 1,8 til 4,2 mio.kr.) - Da der er tale om aktivitetsudvidelser, og til dels om forsøg, som kun vil kunne udbygges gradvis, bør det samlede beløb betragtes som et sigtepunkt over en tre-årig periode, således at bevillingsforøgelsen sker med 800.000 kr. per år i de tre år efter lovens ikrafttræden.

Kap. VI. Landsdelsorkestrene

1. Lov- og finansieringsgrundlag

I henhold til musiklovens § 6 drives landsdelsorkestrene som selvejende institutioner med vedtægter, der foruden af ministeriet for kulturelle anliggender skal være godkendt af de tilskudsydende amts- og primærkommuner. Ministeriet kan dog godkende andre ordninger, hvilket er sket for Odense Byorkester, der drives som en kommunal institution.

Underskuddet ved orkestrenes drift dækkes med 50% af staten under forudsætning af, at resten dækkes fra kommunal og/eller amtskommunal side. For så vidt angår Sønderjyllands Symfoniorkester, udgør statens andel dog 75%, jfr. lovens § 5.

Driften af orkestrene i Århus, Odense og Ålborg er baseret på primærkommunernes dækning af den kommunale del af underskuddet. For Sønderjyllands Symfoniorkesters vedkommende dækkes den kommunale del af underskuddet af Vejle og Sønderjyllands amtskommuner samt af to købstadskommuner, samt et fast bidrag fra Sydslesvig.

Sjællands Symfoniorkesters drift baserer sig på en mere kompliceret finansieringsmodel, der foruden staten omfatter fem amtskommuner øst for Storebælt, to primærkommuner - København og Frederiksberg - og Københavns Sommertivoli, der hvert år i sommersæsonen lejer orkestret i 4½ måned mod afholdelse af en væsentlig del af musiker- og assistentlønningerne i dette tidsrum.

Det er det nuværende musikråds principielle holdning, at landsdelsorkestrene bør undergives en mere indgående selvstændig lovregulering, hvorved der gennem en obligatorisk finansiering af samtlige driftsudgifter sikres ensartede løn-, ansættelses- og pensionsvilkår for alle professionelle symfoniske ensembler i

Danmark. En sådan selvstændig lovregulering af landsdelsorkestrene vil efter rådets opfattelse samtidig være den bedste vej til opfyldelse af kravene om det højest mulige kunstneriske niveau og den størst mulige repertoiremæssige bredde samt de øvrige forpligtelser, der opregnes i musiklovens § 4.

I forbindelse med den umiddelbart forestående lovrevision består det mest akutte behov efter rådets opfattelse i at sikre driften af Sjællands Symfoniorkester, idet de øvrige landsdelsorkestre har opnået en rimelig status, arbejdsmæssigt såvel som finansielt, under de hidtil gældende ordninger. Landsdelsorkestrene i Jylland og på Fyn har takket være omfattende lokale byggeinitiativer fået tilfredsstillende rammer om deres daglige arbejde og deres koncertvirksomhed i hjembyerne, ligesom grundlaget for finansieringen af deres driftsunderskud er stabiliseret på et acceptabelt niveau. Udviklingen bør for så vidt hilses velkommen, som den har medført et stadigt stigende kvalitetsniveau og en glædeligt øget publikumsinteresse for klassisk symfonisk og dramatisk musik, omend det samtidig må beklages, at den har gjort orkestrene mere stationære og angiveligt har nødvendiggjort en generelt mere konservativ repertoirepolitik.

For Sjællands Symfoniorkester stiller sagen sig markant anderledes. Orkestrets komplicerede finansieringsgrundlag og de dermed forbundne forpligtelser overfor tilskudsyderne har på den ene side gjort det til landets hyppigst koncerterende, mest mobile og - i henseende til behov for offentlig støtte - billigste symfoniske ensemble. På den anden side har finansieringsmodellen vist sig yderst følsom over for skiftende musikpolitiske strømninger i visse af de tilskudsydende amtskommuner, ligesom orkestrets - med rette berømmede - alsidige repertoirepolitik har kunnet påvirkes negativt allerede af det forhold, at ingen tilskudsydende kommune er kontraktligt forpligtet for perioder længere end to år. I kraft af deres formelle budgetgodkendelseskompetence har de tilskudsydende kommuner således opnået en ikke ringe, omend uformel indflydelse på orkestrets repertoire, valg af gæstedirigenter, solister m.m.

Til afhjælpning af disse forhold foreslår rådet en ændring af musiklovens § 5 stk. 1, således at den statslige andel af finansieringen af Sjællands Symfoniorkester forhøjes fra 50 til 75%, hvorved den amts- og primærkommunale andel reduceres til 25% (jfr. s. 64). De statslige merudgifter ved en sådan ændring vil udgøre o. 3,3 mio.kr.

Den foreslåede ændring vil kunne bidrage meget væsentligt til at sikre Sjællands Symfoniorkesters fortsatte drift og til at afbøde de ovenfor fremhævede, utilsigtede konsekvenser af orkestrets hidtidige finansieringsgrundlag. Hertil kommer, at Sjællands Symfoniorkester med denne ændring af § 5 ville opnå samme status som Sønderjyllands Symfoniorkester, hvis arbejdsform og -forpligtelser er de med Sjællands Symfoniorkesters bedst sammenlignelige. Endelig skal det bemærkes, at den foreslåede ændring vil kunne frigøre økonomiske ressourcer i de tilskudsydende kommuner, ressourcer som Statens Musikråd gerne så anvendt til andre, påtrængende musikformål, der hidtil ikke har kunnet tilgodeses af de pågældende kommuner med henvisning til netop forpligtelserne overfor Sjællands Symfoniorkester.

Skulle det vise sig umuligt at forhøje de statslige tilskud til Sjællands Symfoniorkester fra 50 til 75% af driftsudgifterne, bør den nødvendige betryggelse af orkestrets fortsatte eksistens i stedet ske ved en ændring af musiklovens § 5, hvorved ikke blot den statslige, men også den amts- og primærkommunale finansiering af orkestret gøres lovbunden; en bestemmelse herom kunne f.eks. udformes således:

"Underskuddet ved driften af Sjællands Symfoniorkester dækkes med 50% af staten og 50% af Københavns og Frederiksberg kommuner samt amtskommunerne øst for Store Bælt med undtagelse af Bornholms amtskommune".

Dette subsidiære ændringsforslag, der ikke kræver øgede statslige bevillinger, har til hensigt at bevare status quo, men således at Sjællands Symfoniorkesters virksomhed ikke fremtidigt belastes af den usikkerhed, som den stadige mulighed for individuelle og/eller kollektive opsigelser af de tilskudsydende kommuners kontraktlige forpligtelser indebærer. - Vælges denne

fremgangsmåde, må det samtidig overvejes at indføre en tilsvarende lovbunden finansieringsform for de øvrige fire landsdelsorkestre, hvilket som anført ville være principielt tilstræbelssværdigt, men næppe reelt påkrævet på nuværende tidspunkt.

Sjællands Symfoniorkester har eksisteret i tyve år og har for længst manifesteret sig som et symfonisk ensemble af høj kunstnerisk standard, båret af entusiasme og fantasifuldhed i såvel valg af gæstedirigenter og -solister som i repertoirelinie. Ikke mindst inden for den nyere og nyeste (særligt den danske) musik har orkestret markeret sig stærkt og selvstændigt. Efter rådets opfattelse er tiden inde til definitivt at sikre orkestrets eksistens og derigennem dets kunstneriske integritet.

2. Koncerter i landsdelen

a. Ved L 1976 blev landsdelsorkestrene henført under musikloven, og det blev i lovens § 4 stk. 1 fastslået, at orkestrene skal "medvirke til fremme af musiklivet i landsdelen". I bemærkningerne til bestemmelsen understregedes det, at det allerede efter den gældende orkesterlov var et vilkår for statens tilskud, at orkestret udøvede en betragtelig indsats ud over virksomheden i hjemstedskommunen. Endvidere blev der redegjort for etableringen af en ordning, hvorefter der gennem et mere formaliseret regionalt samarbejde skulle kunne opnås en egentligt landsdækkende orkestervirksomhed.

På baggrund af forslag fra en række amtsmusikudvalg om udbygning af orkestrenes landsdelsforpligtelse med henblik på et øget antal koncerter i landsdelene, indføjedes ved L 1981, § 4 stk. 2 nr. 5, som en egentlig tilskudsbetingelse, "at orkestrene efter behov og i rimeligt omfang afholder koncerter i og uden for landsdelen". I bemærkningerne til lovforslaget blev det tilkendegivet, at ministeriet for kulturelle anliggender ville søge forbedrede turnéordninger gennemført og derfor agtede at optage forhandlinger med landsdelsorkestrenes samarbejdsudvalg og de tilskudsydende kommuner herom; der skulle i den forbindelse tillige tages stilling til spørgsmålet om dækning af merudgifter

ved forslaget gennemførelse. I sin besvarelse af 29. januar 1985 vedrørende spørgsmål nr. 4 (L 50 - bilag 5) fra folketingets kulturudvalg oplyser ministeren, at man har tilskrevet Aalborg, Århus og Odense byråd med anmodning om en udtalelse angående disse landsdelsorkestres turnéaktivitet. Fra kommunernes side har man givet udtryk for den opfattelse, at det vil være vanskeligt for kommunerne at financiere øget turnévirk-somhed, og at disse aktiviteter derfor fortrinsvis må financie-res af de modtagende arrangører. - I beretning af 23. maj 1984 fra folketingets kulturudvalg vedrørende forslaget om udskydelse af musiklovens revision tilkendegav et flertal af udvalgets medlemmer, "at det ved den kommende revision af musikloven skal sikres, at landsdelsorkestrene faktisk foretager turnerende virksomhed" (FT 1983-84, Till. B, sp. 1145).

Umiddelbart før sin afgang afgav det tidligere musikråd et notat vedrørende specielt landsdelsorkestrenes geografiske områdedæk-ning. De pågældende dele af notatet er gengivet nedenfor som **bilag D.**

Det nuværende musikråd tog i foråret 1985 spørgsmålet op til drøftelse med henblik på at fastlægge nogle principielle forudsætninger for ordningens gennemførelse samt - om muligt - at udforme og med de implicerede parter forhandle en konkret model til løsning af de vanskeligheder, som gennem årene har gjort de tre ovennævnte landsdelsorkestres områdedækning til et af musiklovens og musiklivets problembørn.

b. Det er rådets opfattelse, at det nærmere omfang af landsdelsorkestrenes turnéaktiviteter bør fastlægges således, at der etableres en vis tradition omkring de enkelte spillesteder; hvert spillested bør således besøges mindst én gang om året. En spillestedstradition vil formentlig have positive virkninger i henseende til publikums opslutning omkring koncerterne, og faste spillesteder vil indebære såvel praktiske som akustiske fordele for orkestret. Samtidig har rådet fuld forståelse for ønsket om, at landsdelsorkestrenes - især de tidligere byorkestres - turnerende aktivitet ikke bør antage et sådant omfang, at

orkestrenes daglige placering på et bestemt hjemsted forflygtinges.

Det bør tilstræbes, at der udvælges f.eks. tre-fem spillesteder per amt. Disse spillesteder, der udpeges af amtsmusikudvalgene i samarbejde med repræsentanter for det pågældende orkester, fastlægges først og fremmest med den geografiske spredning for øje, men med tilbørlig hensyntages til stedets praktiske og akustiske egnethed som koncertsted. - Blandt de forskellige muligheder forekommer en række amts-gymnasier nærliggende.

I tilslutning hertil bør de geografiske grænser for den landsdel, inden for hvilken det enkelte orkestres turné-forpligtelse skal opfyldes, fastlægges.

Endelig skal det om orkesterkoncerternes placering m.v. tilføjes, at der generelt bør tilstræbes en vis koordination med Det kongelige Kapel og Radiosymfoniorkestrets turnerende virksomhed.

Repertoiret for de enkelte koncerter fastlægges af orkestret selv, men med mulighed for en efterfølgende drøftelse med de lokale arrangører med henblik på tilrettelæggelsen af det videre samarbejde. Det forudsættes, at den nyere og nyeste musik i et vist omfang indgår i programlægningen. Koncertprogrammerne kan meget vel være helt eller delvis sammenfaldende med indholdet af koncerter, som forinden eller efterfølgende fremføres andre steder, herunder i orkestrets hjemby. Sådanne gentagelseskoncerter vil lette ordningens gennemførlighed og vil dertil kunne være af selvstændig kunstnerisk værdi for orkestrene.

En realistisk turnéordning forudsætter efter rådets opfattelse, at det lokale spillesteds nettoudgifter i forbindelse med den enkelte koncert ikke overstiger 15.-16.000 kr., herunder dækning af arrangementsudgifter, lokaleleje og annoncering. Samtidig er det rådets principielle opfattelse, at det beløb, som af spillestedet skal udredes per koncert, bør være det samme for alle spillesteder, uanset den geografiske placering, indbyggertallet etc. En mulig måde, hvorpå et sådant fastpris-system kunne etableres, vil være at afsætte en central pulje, hvoraf

der efter ansøgning kan bevilges beløb af varierende størrelse til de enkelte spillesteder (jfr. s. 71 ff).

c. Med udgangspunkt i de ovennævnte synspunkter har rådet gennemført en række forhandlinger med Landsdelsorkestrenes samråd og amtsmusikudvalgsrepræsentanter fra Nordjyllands, Viborg, Århus, Vejle og Ringkjøbing amter. Der er herunder opnået enighed om en ordning af følgende indhold, idet amtsmusikudvalgsrepræsentanterne dog har taget forbehold over for størrelsen af det under pkt. 5° anførte beløb for orkestrenes merudgifter ved koncerter uden for hjemstedet:

1°. De enkelte orkestres turnéforpligtelser fastlægges således:

Aarhus Symfoniorkester: Århus og Ringkjøbing amter.

Odense Byorkester: Fyns og Vejle amter med undtagelse af Kolding kommune.

Aalborg Symfoniorkester: Nordjyllands og Viborg amter.

Sønderjyllands Symfoniorkester: Sønderjyllands og Ribe amter, Sydslesvig samt Kolding kommune.

Sjællands Symfoniorkester: Sjælland og Lolland-Falster.

Orkestrene i Århus, Odense og Aalborg vil herefter dække områder med et befolkningsunderlag på henholdsvis 596.000, 570.000 og 555.000 indbyggere.

Orkestrene kan efter gensidig aftale afholde koncerter inden for hverandres områder, såfremt en sådan udvekslingsordning findes hensigtsmæssig.

2°. Inden for de nævnte områder fastlægges den årlige koncertforpligtelse således:

Aarhus Symfoniorkester: 10 koncerter.

Odense Byorkester: 8 koncerter.

Aalborg Symfoniorkester: 10 koncerter.

Sønderjyllands Symfoniorkester opretholder sin hidtidige turnéaktivitet og afholder yderligere 3 koncerter i Ribe amt.

Sjællands Symfoniorkester opretholder sin hidtidige turnéaktivitet.

De pågældende spillesteder aftales mellem de respektive amtsmusikudvalg og repræsentanter for orkestrene. Antallet af spillesteder inden for hvert enkelt amt fastlægges således, at der vil blive afholdt mindst én årlig koncert per spillested.

Hvis der fra Bornholms amt vises interesse herfor, bør dette område inddrages under ordningen, således at der tilbydes 2-3 årlige koncerter. Koncerter på Bornholm bør i givet fald kunne udløse noget forhøjede tilskud fra den under pkt. 6° nævnte centrale pulje med henblik på dækning af transport- og opholdsudgifterne.

3°. Repertoiret for koncerterne, der skal være egentlige symfonikoncerter, fastlægges i overensstemmelse med de ovenfor skitserede retningslinier. Ordningen er betinget af, at der i et vist omfang bliver tale om gentagelseskoncerter.

Dersom man fra spillestedets side ønsker ekstraordinært store værker, hvortil der kræves en væsentligt større besætning, end det pågældende orkester selv råder over, eller ønsker særlige solister, som ikke i forvejen medvirker ved orkestrets koncerter, må eventuelle ekstra udgifter hertil bæres af spillestedet.

4°. Spillestedet afholder arrangementsudgifterne, herunder lokaleleje, annoncering m.v., og oppebærer koncertindtægterne.

5°. De faktiske merudgifter for orkestret udgør efter de foreliggende oplysninger fra Landsdelsorkestrenes samråd ikke under 31.000 kr. (1985-priser) per koncert. Fra orkestrenes side er man rede til at gennemføre de pågældende koncerter, dersom dette beløb - løbende pristalsreguleret - tilvejebringes.

Med udgangspunkt i reguleringspristallet per januar 1980 svarer det ovennævnte beløb til et grundbeløb per samme tidspunkt på 21.000 kr.

6°. Det i pkt. 5° nævnte beløb foreslås tilvejebragt således, at amtskommunerne afholder halvdelen af beløbet, medens den anden halvdel udredes af spillestedet.

Hvis spillestedets samlede udgifter til koncerten overstiger ovennævnte halvdel af betalingen til orkestret - hvilket vil være tilfældet, såfremt arrangementsudgifterne overstiger entré-indtægterne (jfr. pkt. 4°) - vil det overskydende beløb kunne bevilges til spillestedet af en central pulje under musiklovens midler.

7°. Orkestrene afholder udgifterne i forbindelse med turneerne i form af transport, diæter m.m.

Amtskommunernes og spillestedernes ydelser (jfr. 6°) indgår sammen med den øvrige kommunale andel i den lovhjemlede underskudsdækning.

8°. Af hensyn til orkestrenes almindelige planlægningsarbejde indgås orkestrenes aftaler med amterne og spillesteder som løbende aftaler med to års opsigelighed.

Aftalerne mellem orkestrene og de enkelte amter skal være ensartede i overensstemmelse med de anførte retningslinier.

Den foreslåede ordning gælder som anført kun for orkestrene i Århus, Odense og Aalborg (samt i meget begrænset omfang Sønderjyllands Symfoniorkester) og de dertil knyttede amter (jfr. s. 70 f). Den historiske baggrund for de enkelte landsdelsorkestre indebærer den - i sig selv langt mere tilfredsstillende - ordning, at Sjællands og Sønderjyllands Symfoniorkestre delvis finansieres af amtskommunale midler. De pågældende amter har derved erhvervet sig en direkte indflydelse på de to orkestres virksomhed og drift og har blandt andet kunnet sikre sig, at der udføres en tilfredsstillende turnerende virksomhed; jfr. herved s. 64 om finansieringen af Sønderjyllands og Sjællands Symfoniorkestre.

d. De økonomiske konsekvenser af den skitserede ordning vil for statsmidlernes vedkommende bestå i etablering af den omtalte

pulje til sikring af, at de enkelte spillesteders nettoudgifter ikke overstiger 15.-16.000 kr. (pristalsreguleret). Da der ikke foreligger samlede opgørelser over arrangementsudgifterne og entréindtægterne i forbindelse med de hidtidige symfonikoncerter, er det vanskeligt at give et præcist tal for størrelsen af en sådan pulje.

På grundlag af enkeltstående regnskaber for afholdte symfonikoncerter må det anslås, at det gennemsnitlige behov for bevilling af den centrale pulje næppe vil overstige 7.-8.000 kr. per koncert. Da der regnes med mindst 31 koncerter per år inden for ordningens rammer, skønnes ordningen at medføre en merudgift på højst 250.000 kr. - Inddrages Bornholms amt under ordningen, vil beløbet formentlig stige med 30.-40.000 kr.

Etableringen af en pulje med det anførte formål indebærer ingen ændringer i lovens formulering. Selv om ordningen for så vidt lægger op til en vis grad af automatik, må det dog anses for mest hensigtsmæssigt, at bevillinger af puljen sker i henhold til § 3. Dette indebærer, at de enkelte bevillinger meddeles efter et konkret skøn, hvorved der f.eks. kan ske reduktioner af bevillingen i tilfælde, hvor meget betydelige arrangementsudgifter måtte være forårsaget af spillestedets egne ambitiøse dispositioner, eller hvor billetpriserne måtte være sat urimeligt lavt af arrangørerne. Endvidere betyder det, at en almindelig reduktion af - eller utilstrækkelighed i - musiklovens dispositionsmidler også vil kunne medføre generelle begrænsninger af de beløb, der udløses af puljen.

3. Musiklovens § 7

Både § 3 stk. 1 nr. 5 og § 7 i musikloven omhandler mulighed for støtte til orkestre. Eventuel støtte efter begge bestemmelser ydes af musiklovens såkaldte dispositionsmidler og med baggrund i en konkret ansøgning for det enkelte tilskudsår. Der er således ikke, hverken i henhold til § 3 eller § 7, tale om en lovmæssig sikring af fremtidige tilskud eller om lovbundne tilskud, således som det i henhold til lovens § 5 gælder for landsdelsorkestrene.

Det er derfor rådets opfattelse - i lighed med det tidligere råd - at § 7 ikke har eller har haft noget selvstændigt indhold i forhold til de støtteområder og støttemuligheder, som allerede er omfattet af § 3 stk. 1 nr. 5. Bemærkningerne til L 1976 og det til grund for lovforslaget liggende udkast af juni 1973 fra Statens Musikråd indeholder heller ikke kommentarer, der giver juridisk baggrund for at tillægge § 7 selvstændig betydning i forhold til § 3 stk. 1 nr. 5.

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at de eksisterende og de i nærværende betæknings kap. III foreslåede basisensembler har støttemæssig hjemmel i § 3, og at de turnerende orkestre af ikke-symfoniske sammensætninger (især med henblik på fremførelse af nyere musik), som er omtalt i ovennævnte lovudkast af juni 1973 fra Statens Musikråd, støttemæssigt naturligt er omfattet af § 3 i musikloven.

Rådet skal derfor foreslå, at § 7 i den nugældende musiklov ophæves med baggrund i, at den ikke har noget selvstændigt juridisk eller bevillingsmæssigt formål i forhold til lovens øvrige bestemmelser, herunder specielt lovens § 3 stk. 1 nr. 5.

Kap. VII. Fonogrammer og musikvideo

1. Fonogramstøtte

a. I det stadig mere teknisk prægede samfund er fonogrammer, det vil sige grammofonplader og kassettebånd, et vigtigt middel i formidlingen af musik - på godt og ondt. "Forbruget", direkte eller indirekte, af fonogrammer i menneskets dagligdag er overmåde omfattende.

Udbud, efterspørgsmål og "forbrug" præges stort set af ganske få store pladeselskaber med bredere internationale interesser og en dertil svarende repertoireorientering. Fonogramproduktion er en industri og derfor naturligt undergivet almindelige markedsøkonomiske hensyn. Selskabernes produktion og markedsføring (blandt andet reklame og distribution) begrænser sig derfor til genrer, udøvere og repertoire, som har vist sig at være en rentabel salgsvare, eller som skønnes at blive det.

Disse markedsøkonomiske forhold indebærer i praksis, at der ikke er stor interesse for produktioner fra og til et geografisk begrænset område som Danmark, og at nye og/eller mindre kendte kunstnere, genrer, eksperimenter og værker ikke har mulighed for at blive udgivet på og formidlet via fonogram.

Heroverfor står et musikalsk skabende miljø, der inden for alle genrer frembringer et voksende antal kunstneriske produkter, som må anses for velegnede til dokumentation og formidling ved fonogrammer. Der er således en klar modsætning mellem på den ene side fonogramindustriens vigende interesse for den nye og eksperimenterende musik og på den anden side musiklivets egen opblomstring.

I betragtning af at hovedparten (mere end 80%) af musikudsendelser i radio udgøres af fonogrammer, og at en mindre del (mindre end 20%) udgøres af "levende musik", vil en fonogram-

produktion normalt være den eneste mulighed for at blive præsenteret for et større publikum via radio; og præsentation i radio er et afgørende formidlingsmiddel med baggrund i, at omkring 60% af befolkningen gennemsnitligt i to timer dagligt lytter til radioudsendelser med musik (Statistik 1979 fra de nordiske radiofonier).

De beskrevne forhold omkring produktion af fonogrammer sammenholdt med fonogrammers afgørende betydning for formidling af musik indebærer, at rådet af kultur- og musikpolitiske årsager - samt af beskæftigelsesmæssige årsager - finder det nødvendigt, at det offentlige, blandt andet inden for musiklovens rammer og med forøgede støttemidler, søger at forbedre mulighederne på fonogramområdet for dansk musik og danske udøvere.

b. Fonogramstøtten inden for musiklovens rammer er hidtil næsten udelukkende ydet i form af garantistøtte til produktion. Størrelsen af støtten har normalt været begrænset til en mindre del af udgifterne ved selve studieindspilningen, coverproduktionen og de hermed forbundne kapacitetsomkostninger.

I 1985 har støttebeløbet i gennemsnit andraget 50.000 kr. per produktion. Totaludgifterne (incl. matricering, presning og covertryk) i forbindelse med produktion af en grammofonplade med et ensemble på blot 10-20 musikere vil imidlertid ofte være omkring 200.000 kr. Konsekvensen af denne meget store afstand mellem støttebeløb og faktiske omkostninger vil uundgåeligt føre til, at man i stigende omfang må satse på fonogrammer med relativt små indspilningsomkostninger, da disse udgør den eneste væsentligt variable post i et produktionsbudget. En anden konsekvens har i visse tilfælde været, at projekter har måttet udskydes eller skrinlægges, idet det har vist sig umuligt at opnå den nødvendige supplerende støtte fra anden side.

Hovedparten af den årlige støtte er ydet til følgende fire institutioner og organisationer: Dansk Musikantologi, Samfundet til udgivelse af Dansk Musik, Den danske Jazzkreds og Dansk Rock Samråd. I 1985/86 blev der ydet musiklovsstøtte til ialt 20

produktioner, hvoraf 14 produktioner var omfattet af de ovennævnte fire institutioner/organisationer.

Selve produktionen, men ikke nødvendigvis den forudgående lydoptagelse, af de musiklovsstøttede fonogrammer varetages af pladeselskaberne; det har hidtil først og fremmest drejet sig om EMI, Philips, DGG, Unicorn, Metronome, Sonet, Medley, Paula, Rosen og Danacord.

c. Med baggrund i de anførte betragtninger vedrørende fonogrammers betydning for musikformidlingen samt de økonomiske vilkår for produktionen er det nødvendigt at forøge de bevillingsmæssige muligheder for støtte til produktion af fonogrammer med dansk musik og danske udøvere. Det er nødvendigt både at støtte et større antal produktioner og at yde et væsentligt større beløb til de enkelte produktioner end hidtil.

Der vil for visse af fonogrammerne være behov for en forøgelse af støttebeløbet per produktion med 40.000 kr. En forøgelse af denne størrelsesorden bør ske for i hvert fald fem af de 20 produktioner, der årligt modtager statsstøtte, svarende til i alt 200.000 kr.

Herudover må det anses for ønskeligt, at kunne støtte yderligere fire produktioner per år med gennemsnitlig 60.000 kr. per produktion, svarende til ialt 240.000 kr.

Udover en væsentlig forøgelse af musiklovens støttemuligheder til fonogrammer vil det efter rådets opfattelse være hensigtsmæssigt, at der tilstræbes en koordination af den offentlige støtte med støttemuligheder af privat karakter.

d. De to tidligere musikråd har begge peget på den afgørende betydning af et effektivt distributionssystem for fonogrammer. I musikrådets rapport for perioden 1. oktober 1976 - 30. september 1979 anføres det således:

"Det er imidlertid af afgørende betydning for interessen for og

den kulturpolitiske betydning af en fonogramproduktion, at den kan indgå i et effektivt og konstant distributionssystem, omfattende præsentation, information, lagerbeholdning og købsordninger. Mange af disse udgivelser potentielle aftagere er ikke almindelige kunder i pladeforretningerne, og andre metoder må derfor findes for at opnå den størst mulige spredning, ikke blot for at øge salgstallet, men for at sikre at de offentligt støttede udgivelser når frem til de brugere, de er beregnet for."

Disse bemærkninger følges op i musikrådets rapport vedrørende perioden 1. oktober 1979 - 30. september 1983, hvori det fremhæves, at distributionen "fortsat (er) et vanskeligt og uafklaret problem. Rådet skal derfor henstille til det kommende råd og ministeriet at arbejde videre med dette spørgsmål."

Som nævnt ovenfor produceres, markedsføres og distribueres de musiklovsstøttede fonogrammer af de store pladeselskaber efter individuel aftale. Det eneste distributionsalternativ i Danmark findes for tiden inden for rammerne af DANSK SAM-distribution, som overvejende beskæftiger sig med ny rockmusik fra både Danmark og udlandet.

Den distributions- og lagerbeholdningsprocedure, som de store selskaber har for egne produktioner, omfatter imidlertid ikke de særlige foranstaltninger, der er nødvendige for at opsøge og interessere de ovenfor nævnte potentielle aftagerkredse. Det er derfor nødvendigt, at det offentlige træder ind i den målrettede distributionsproces, som de store pladeselskaber af markedsøkonomiske årsager ikke har plads til inden for det normale distributions- og markedsføringssystem.

Musikrådet skal derfor stille nedennævnte forslag, der bygger på de anførte forudsætninger om,

- at fonogrammer er et afgørende led i formidlingsmulighederne for musik;
- at produktion og distribution af fonogrammer med dansk musik og danske udøvere er vanskelig indenfor de gældende markedssystemer;

- at de offentligt støttede fonogramudgivelser bør kunne opnå en betydelig større udbredelse, end de har i dag;
- at der eksisterer et aftagerpotentiale, som ved en målrettet indsats vil kunne informeres og gøres interesseret; disse målgrupper er biblioteker, skoler, læreanstalter, orkestre, musikforeninger og andre musikforbrugende koncertinstitutioner samt musikalsk engagerede enkeltpersoner;
- at det ovenfor nævnte aftagerpotentiale for danske fonogrammer findes såvel i Danmark som i udlandet.

På denne baggrund foreslås det, at der inden for musiklovens rammer skabes praktisk og økonomisk grundlag for etablering og forsøgsmæssig drift af et supplerende, alternativt distributionssystem i form af en pladeklub for fonogrammer med dansk musik og danske udøvere. Systemet bør i første omgang omfatte fonogrammer, som er udgivet med offentlig støtte. De fonogrammer, der skal indgå i systemet, bør efter rådets opfattelse først og fremmest være sådanne, der er udgivet inden for rammerne af de ovenfor nævnte fire organisationer/institutioner (Dansk Musikantologi, Samfundet til udgivelse af Dansk Musik, Den danske Jazzkreds og Dansk Rock Samråd); samtidig bør det dog overvejes, på hvilken måde og i hvilket omfang andre fonogrammer kan indgå i distributionssystemet.

Distributionssystemet etableres som en selvejende institution med følgende indhold og administrative funktioner:

- En målrettet markedsføring og distribution, der i første række bør omfatte fonogrammer, som er udgivet via de anførte fire organisationer/institutioner. Andre produktioner kan efter konkret beslutning i bestyrelsen indgå i systemet.
- Systemet indrettes således, at det henvender sig direkte til den enkelte aftager, og dermed supplerer - ikke erstatter - den eksisterende distribution via detailhandelen.
- Der udpeges en bestyrelse for den selvejende institution. Bestyrelsen skal navnlig tage stilling til form for og omfang af markedsføring og distribution, tvivlstilfælde omkring produktioners optagelse i systemet, individuelle produktioners optagelse i systemet, prisfastsættelse samt institutionens budget og bevillinger. Bestyrelsen skal tillige tage stilling

til produktionernes anvendelighed i pædagogisk øjemed og til, om der i givet fald skal udarbejdes supplerende undervisningsmateriale (introduktions- og nodemateriale m.v.), herunder om dette materiale også bør udarbejdes i en engelsksproget version.

- Den praktiske administration af systemet vil kunne varetages af Dansk Musikinformationscenter (MIC) i samarbejde med blandt andet DANSK SAM-distribution, som via sit edb-system vil kunne varetage forsendelse og fakturering.

Støttebehovet vil omfatte de faste basisudgifter til distributionssystemets administration samt de variable udgifter, der vil være afhængige af produktionernes antal og art, PR-behov samt supplerende - herunder pædagogisk - materiale vedrørende det enkelte års produktioner. Til en forsøgsordning af den anførte karakter bør der efter rådets opfattelse afsættes 730.000 kr.

2. Musikvideo

Spørgsmålet om statslig støtte til produktion af musikvideo må ses i sammenhæng med en mere generelt formuleret politik vedrørende offentligt subventioneret videoproduktion. For øjeblikket foregår videoproduktionen i det væsentligste på privat basis; men udviklingen tyder på, at også dette medium i stigende grad vil komme til at indgå som et element i den offentlige kulturpolitik. Spørgsmålet har i folketinget og dettes kulturudvalg gentagne gange været berørt i form af spørgsmål, forslag til folketingsbeslutninger samt ved et privat lovforslag af 1. november 1984 om ændring af filmloven § 10 stk. 6.

For så vidt angår musikvideo, findes der efter det for musikrådet oplyste ikke eksempler på produktion uden for det private, kommercielle område. Det danske Filmværksted, der for tiden yder støtte til o. 25 videoproduktioner årligt, har ikke haft musikvideo på sit program; der er imidlertid intet principielt til hinder for, at filmværkstedet kunne yde støtte til denne form for videoproduktion. Statens Filmcentral fremstiller ikke, men distribuerer video som led i en samarbejdsaf-

tale med blandt andet Danmarks Radio om distribution af undervisningsmateriale. Heller ikke Landscentralen for Undervisningsmidler foretager eller planlægger produktion af musikvideo, men vil i givet fald kunne indgå i en sådan virksomhed, dersom behovet herfor dokumenteres blandt de kredse, der betjenes af landscentralen.

Efter musikrådets opfattelse vil offentligt støttet produktion af musikvideo navnlig kunne komme på tale inden for to områder, der kort kan betegnes som henholdsvis "pædagogiske" og "kreative" musikvideogrammer.

I skoleundervisningen vil musikvideo kunne være et yderst hensigtsmæssigt hjælpemiddel, ikke mindst som introduktion til og opfølgning af skolekoncerter. - Positive erfaringer med musikvideo som pædagogisk hjælpemiddel er indhøstet af Den danske Folkemindesamling, der i de senere år har anvendt video ved indsamlingsopgaver, først og fremmest med henblik på at drage dokumentarisk nytte heraf, men som anført også med betydelige pædagogiske fordele, blandt andet i belysningen af det indbyrdes forhold mellem musik og dans.

Produktionen af pædagogiske musikvideogrammer til brug i skoleundervisningen kunne tænkes støttet af Statens Filmcentral med Statens Musikråd som rådgivende instans, eller støttet direkte af musiklovens dispositionsmidler.

Musikvideo som selvstændigt kunstnerisk medium er allerede en realitet; musikvideo anvendes i stadigt stigende omfang på linie med produktion af fonogrammer eller som et nyt alternativ til disse, men kun på områder, hvor produktionen kan gennemføres på rent kommerciel basis. En udnyttelse af de uomtvistelige muligheder for øget udbredelse og kunstnerisk oplevelse, der knytter sig til dette medium, bør efter rådets opfattelse også være mulig i andre sammenhænge end de kommercielt bæredygtige. Inden for alle musikalske genrer kan der findes kvalificerede ensembler og enkeltpersoner, som - inden for både et eksperimentelt og et mere traditionelt repertoireområde - med betydelig fordel vil kunne betjene væsentlige og til dels nye grupper af

publikum gennem musikvideo, men hvor en rent kommerciel finansiering indtil videre må anses for udelukket.

Det er endvidere musikrådets opfattelse, at et statsligt videoinitiativ, der satser på kunstnerisk kvalitet, vil kunne medvirke til at stimulere og højne udsendelsesniveauet i henseende til præsentationen af nutidig dansk musik i såvel Danmarks Radio som private kanaler.

En delvis statsstøttet produktion af sådanne kreative videogrammer kunne f.eks. ske i et samarbejde mellem Det danske Filmværksted og Statens Musikråd. Endvidere kunne man forestille sig en udnyttelse af de private produktionsfaciliteter og studier, der er oprettet i forbindelse med de eksisterende private kanaler, og hvor der ofte forefindes en betydelig praktisk og kunstnerisk ekspertise. De private kanaler har i den aktuelle mediedebat, fremført nødvendigheden af, at faciliteterne anvendes i større grad, end tilfældet er for tiden.

Støtte til produktion af musikvideo er ikke udtrykkeligt hjemlet i musikloven. På baggrund af det anførte skal rådet derfor foreslå, at lovens § 3 stk. 1 nr. 8, der blandt andet omfatter støtte til fonogrammer, udvides til også at omfatte videogrammer (jfr. s. 122).

De økonomiske rammer for videogramstøtte af musiklovens dispositionsmidler må på den ene side være bestemt af, at videoproduktion er relativt kostbar; på den anden side taler støtteområdets nye - og dermed forsøgsmæssige - karakter samt de ovennævnte muligheder for samarbejde og samfinansiering for, at de afsatte beløb indtil videre bør være begrænsede. En rammeforøgelse på o. 200.000 kr. vil efter rådets opfattelse muliggøre, at der kan ydes støtte i tilstrækkeligt omfang til, at man i løbet af to-tre år - hvor også en række generelle spørgsmål om statsstøtte til videoproduktion tænkeligt vil blive afklaret - har indhøstet de nødvendige erfaringer som grundlag for formuleringen af en mere varig støttepolitik på dette specielle område.

KAP. VIII. Musikdramatik

1. Musikloven og teaterloven

Gennem de senere år har der kunnet konstateres en stigende aktivitet i henseende til fremførelse af musikdramatiske værker uden for de to faste institutioner, Det kongelige Teater og Den jyske Opera. I et vist omfang udføres disse musikdramatiske aktiviteter i faste foreningers eller institutioners regie (især Musikdramatisk Teater og Den jyske Undergrund), men ofte er der tale om initiativer fra en række grupper, der samles om løsningen af en bestemt opgave. Dette gælder både på amatørområdet og på det professionelle område; ikke sjældent er der ved sådanne opførelser tale om et tæt samarbejde mellem professionelle, semiprofessionelle og amatører. De fremførte værker er i reglen for ensembler af begrænset omfang (herunder kammeroperer, rytmisk-musikalske teaterprojekter eller lignende), oftest af et eksperimenterende tilsnit. Disse musikdramatiske former har vist sig at være umiddelbart interessevækkende for publikum. I reglen vil denne musikdramatiske form tillige være velegnet til skolekoncerter.

Den statslige støtte til musikdramatisk virksomhed uden for de store institutioner er hjemlet ved musikloven, § 3 stk. 1 nr. 6, samt ved teaterloven, § 17 og til dels § 19. Hovedparten af bevillingerne forudsættes ydet i henhold til teaterloven § 17. Midlerne bag denne bestemmelse skal imidlertid også tilgodese gæstespil samt dansefærdige aktiviteter i videste forstand. - Det er musikrådets indtryk, at en væsentlig part af de under teaterloven § 17 støttede danseprojekter falder inden for kategorier, hvor det musikalske element må siges at være af sekundær karakter således at forstå, at den anvendte musik ikke specifikt er udvalgt eller udformet som led i en integreret, musikdramatisk manifestation. De pågældende bevillinger kan derfor næppe betragtes som ydet til egentligt musikdramatiske formål.

I 1984/85 udgjorde de samlede bevillinger i henhold til teaterloven og musikloven til musikdramatiske formål uden for Det kongelige Teater og Den jyske Opera 348.000 kr., heraf 238.000 kr. i henhold til teaterloven og 110.000 kr. i medfør af musikloven. Af dette beløb blev der ydet støtte til 6 projekter ud af et samlet antal på 24 ansøgninger. I det følgende bevillingsår modtog 9 ud af 42 ansøgte projekter en samlet støtte på 522.480 kr., heraf 300.000 kr. over teaterloven og 222.480 kr. over musikloven. I finansåret 1985 modtog desuden fire - ud af en halv snes - ansøgninger vedrørende musikdramatik og dans en støtte på i alt 306.000 kr. i henhold til teaterlovens § 19 om eksperimenterende virksomhed m.v.

2. Bevillingernes omfang

Som det vil være fremgået, er det kun en mindre del af de musikdramatiske aktiviteter, der opnår støtte af de statslige midler. Adskillige af de ansøgninger, der har modtaget afslag, omfatter projekter af en sådan karakter, at de må betegnes som støtteværdige. Det er endvidere rådets indtryk, at den faktiske interesse for udøvelsen af musikdramatiske aktiviteter er væsentlig større, end det der afspejles i den årlige mængde af ansøgninger til teaterrådet og musikrådet. Det bør herved fremhæves, at der på dette område ikke er mange gengangere blandt ansøgerne fra år til år; en medvirkende årsag hertil kan meget vel være, at musikdramatiske projekter sædvanligvis er overmåde komplicerede at planlægge og gennemføre, således at lysten til efter et afslag om støtte på ny at investere tid og kræfter i forberedelsen af et projekt er svindende.

Det er på denne baggrund rådets opfattelse, at en øget og mere stabil støtte til de frie initiativer på musikdramatikens område vil give sig udtryk i en betydelig reel vækst. Samtidig skabes der mulighed for, at musikdramatikken i dens bredest mulige form vil kunne eksperimentere og forny sig i takt med de udviklinger, der i øvrigt finder sted på musikkens og dramatikens områder.

Hertil kommer et påtrængende behov for støtte til musikdramatiske grupperes turnerende virksomhed. Så at sige al den nyere og eksperimenterende musikdramatik koncentrerer sig om København og Århus. Adskillige forestillinger vil med den fornødne økonomiske støtte kunne gentages andre steder i landet, herunder også i form af skoleforestillinger.

Et mindstemål for de fornødne midler til forhøjelse af støttebeløbene, udvidelse af modtagerkredsen samt til en turnerende virksomhed, vil være en fordobling af de nuværende samlede bevillinger under teaterlovens § 17 og musiklovens § 3 stk. 1 nr. 6 til musikdramatiske aktiviteter, således at der i alt er o. 1 mio.kr. til rådighed for disse formål. En sådan forøgelse vil kunne opnås ved en vis forøgelse af de midler under teaterlovens § 17, der anvendes til egentligt musikdramatiske projekter, eller ved en forhøjelse af musiklovens dispositionsmidler. Det er rådets opfattelse, at begge veje bør forsøges, således at skønmæssigt halvdelen af de fornødne bevillinger til musikdramatiske formål tilvejebringes af henholdsvis teaterlovens og musiklovens midler. For teaterlovens vedkommende ville det indebære, at et beløb svarende til ca. en trediedel af de nuværende midler under § 17 burde tilstræbes anvendt til egentligt musikdramatiske formål; en sådan forøgelse af bevillingerne under teaterlovens § 17 ville medvirke til en lige så betydelig stimulans af musikdramatikken som den, der inden for bestemmelsens hidtidige rammer har kunnet tilføres dansen. Samtidig bør den hidtidige samarbejdspraksis mellem de to råd, hvorefter man ved et enkelt årligt møde foretager en gensidig orientering om de respektive råds synspunkter og påtænkte bevillingsindstillinger, afløses af en mere indgående koordination og fælles fordeling af de samlede støttebeløb.

Også med henblik på at kunne supplere støttemulighederne i henhold til teaterlovens § 19 bør der ske en vis forhøjelse af musiklovens dispositionsmidler. De senere års udvikling af eksperimenterende former, som nok er beslægtet med musikdramatik uden dog at kunne henføres til dette område i mere sædvanlig forstand, medfører visse lakuner i de lovmæssigt fastsatte

støtteområder og i de bevillingsmæssige muligheder, der er knyttet til støtteområderne. Eksperimenter af den nævnte art inddrager ofte flere kunstarter; og i visse tilfælde vil det musikalske element indgå med særlig vægt, uden at der dog er tale om egentlig musikdramatik. I sådanne tilfælde ville det være ønskeligt, om der af musiklovens midler kunne ydes støtte til særligt kvalificerede projekter, på linie med støtte-muligheden efter teaterlovens § 19 om "udvikling af nye teaterformer eller anden eksperimenterende virksomhed". Som anført er der i 1985 bevilget ca. 300.000 kr. i henhold til § 19 til projekter, der indeholder dans og/eller musikdramatiske (eller dermed beslægtede) former. Musikrådet skal anbefale, at der inden for musiklovens rammer åbnes mulighed for at supplere denne støttemulighed med et beløb på o. 200.000 kr.

En styrkelse af støtten til musikdramatiske formål efter de anførte retningslinier ville for musiklovens vedkommende indebære en forøgelse af dispositionsmidlerne med ca. 500.000 kr., således at der ville være ialt 700.000 kr. til rådighed for disse formål.

3. Øvelokaler og scene

Et påtrængende behov på det musikdramatiske område består i etableringen af facilitetsmæssigt og økonomisk rimelige øvelokaler, som de frie musikdramatiske grupper kan anvende i de, oftest langvarige, prøveforløb, der er nødvendige for en musikdramatisk produktion. Hertil kommer ønsket om at afhjælpe de betydelige vanskeligheder med at finde en egnet scene til visse af fremførelserne.

I samarbejde med ministeriet for kulturelle anliggender har teaterrådet og musikrådet i 1982/83 påbegyndt drøftelser og undersøgelser vedrørende mulighederne for etablering af mere permanente øvefaciliteter og en scene for de frie grupper på blandt andet det musikdramatiske område. I forbindelse hermed har man haft løbende kontakt med repræsentanter for de frie grupper inden for musikdramatikken og dansen m.v. med henblik

på en mere detaljeret drøftelse og udarbejdelse af et oplæg. Disse drøftelser har udmøntet sig i et forslag fra Dansk Skuespillerforbund om oprettelse og drift af "Center for Dans og Musikdramatik".

Ifølge forslaget påtænkes oprettet en selvejende institution "Dansens Hus" for en tre-årig forsøgsperiode. Denne institution skal stå som lejer af egnede lokaler, der istandsættes til brug for Centret for Dans og Musikdramatik. I lokalerne skal etableres såvel scene som øvefaciliteter til de frie grupper inden for dansen og musikdramatikken. Centret skal tillige fremme samarbejdet mellem dansere, musikere, komponister, dramatikere, forfattere, scenografer og billedkunstnere m.v. Endvidere er det tanken, at der i forbindelse med centret skal kunne ydes administrativ rådgivning til grupper i det omfang, det ønskes og viser sig nødvendigt.

Det økonomiske grundlag for etablering og drift af centret tænkes for en mindre andels vedkommende tilvejebragt ved bidrag af musiklovens dispositonsmidler. Under de hidtidige forhandlinger har det drejet sig om et beløb på op til 200.000 kr. Musikrådet finder, at et beløb af denne størrelsesorden vil være særdeles velanvendt, dersom det kan bidrage til at afhjælpe de anførte behov for en række frie musikdramatiske grupper og institutioner, og skal derfor anbefale, at musiklovens dispositonsmidler tilføres et sådant beløb fra det tidspunkt, hvor etableringen af det anførte projekt måtte blive realiseret (jfr. herved s. 120).

Kap. IX. Udvikling af igangværende aktiviteter

1. Indledning

Som anført i kap. I (jfr. s. 11 ff) vil en række af de fremsatte forslag kunne gennemføres inden for de forholdsvis vide grænser, der afstikkes ved musiklovens formulering; at de alligevel fremlægges i forbindelse med en revision af musikloven, skyldes navnlig, at gennemførelsen af de pågældende forslag ikke uden videre vil være forenelig med de forudsætninger, der er knyttet til loven, herunder i forbindelse med lovrevisionen af 1981. Hovedparten af disse forslag har karakter af egentlige nydannelser (f.eks. etablering af et vokalsemble, et statsstøttet Big Band, oprettelse af en særlig pulje til landsdelsorkestrenes koncerter i landsdelen, indførelse af et supplerende, alternativt distributionssystem for fonogrammer, etablering af faste faciliteter for musikdramatiske grupper, etc.), mens andre fremtræder som nye aktiviteter af kendt indhold (f.eks. etablering af yderligere klassiske basisensembler, systematisk udbygning af efteruddannelsen for musikskolelærere, etc.).

Udover de nævnte forslag vil der imidlertid være behov for at styrke visse af de igangværende aktiviteter. Enkelte eksempler på forslag af denne art er allerede nævnt, idet de naturligt indgår i sammenhæng med beskrivelsen af grundlaget for mere nydannende forslag; det gælder eksempelvis instrumentbanken (jfr. s. 14 f), fuldtidsansættelse af musikskolekonsulenten (jfr. s. 15) samt forøgelse af produktionsstøtten til fonogrammer (jfr. s. 77). - Om disse og de øvrige nedennævnte forslag af samme karakter gælder, at de for så vidt falder klart inden for den gældende lovs formulering og forudsætninger, men at den ønskelige styrkelse af de pågældende aktiviteter har vist sig umulig inden for de bevillinger, der hidtil har været knyttet til musikloven. Systematisk kan de derfor siges at falde uden for rammerne for forberedelsen af en lovrevision. Når de alligevel medtages i musikrådets oplæg til musiklovsrevisionen,

skyldes det ønsket om at give et samlet billede af de økonomiske rammer, som efter rådets opfattelse bør knyttes til den fremtidige musiklov, dersom mulighederne for at opfylde de hidtidige intentioner om, at loven og dens praktiske udførelse skal tilgodese såvel musiklivets udvikling som dets trivsel, fortsat skal opretholdes.

I de følgende afsnit peges der på syv områder, hvor en vis bevillingsforøgelse vil være nødvendig for at udbygge - eller i visse tilfælde blot opretholde - de igangværende aktiviteter. Forud for disse konkrete behov må det imidlertid påpeges, at der i 1985 er blevet konstateret en generel utilstrækkelighed i musiklovens dispositionsmidler i forhold til den mangfoldighed af aktiviteter, som gennem en årrække har været støttet af disse midler.

Som allerede anført (jfr. s. 12) måtte rådet under forarbejderne til hovedindstillingen vedrørende 1985 konstatere, at dersom bevillingerne til den kvalificerede del af ansøgningerne skulle følge hidtidig praksis, ville det sprænge de givne rammer. I forhold til udgangspunktet måtte der foretages en reduktion på o. 2,7 mio.kr., hvilket blandt andet skete ved en generel procentuel nedsættelse af hovedparten af samtlige bevillingsbeløb. Musikrådet fandt det rettest, at denne nedsættelse af de enkelte bevillingsbeløb i forhold til hidtidig praksis blev meddelt bevillingsmodtagerne; ministeriet for kulturelle anliggender fulgte rådets henstilling om, at denne oplysning blev givet i tilslutning til bevillingsskrivelserne.

Det nuværende musikråd har i meget vidt omfang fulgt den bevillingspraksis, der er blevet etableret og anvendt af de tidligere råd. Redegørelser for det nærmere indhold af denne praksis findes i "Rapport fra Statens Musikråd vedrørende perioden 1. oktober 1976 til 30. september 1979" (jfr. FT 1980-81, Till. A, sp. 2823) og "Rapport fra Statens Musikråd vedrørende perioden 1. oktober 1979 til 30. september 1983" (jfr. FT 1984-85, Till. A, sp. 1210). At der i forhold til denne mangeårige praksis kunne opstå en manko i 1985 på 2,7 mio.kr., skyldes især en stigning i antallet af kvalificerede ansøgninger

inden for de enkelte grupper; en yderligere årsag består i, at musiklovens dispositionsmidler næppe kan siges at være blevet reguleret i helt samme takt, som de pris- og lønstigninger, der i alle dele af musiklivet har fordyret aktiviteterernes gennemførelse.

En foreløbig gennemgang af ansøgningerne for 1986 tyder på, at en tilsvarende manko som i 1985 vil opstå, og at såvel konkrete som generelle reduktioner af de enkelte bevillingsbeløb derfor vil vise sig nødvendige i ikke ringe omfang.

På denne baggrund skal rådet anbefale, at musiklovens dispositionsmidler forøges med et beløb på i hvert fald 2 mio.kr., således at det på ny vil blive muligt at videreføre den mangeårige praksis omkring behandlingen af de talrige enkeltansøgninger inden for musiklovens støtteområder.

2. Rytmask musikuddannelse

I bemærkningerne til L 81 forudsættes det, at der etableres en mere systematisk undervisning inden for den rytmiske musiks område (jfr. FT 1980-81, Till. A, sp. 2831). Med henblik på gennemførelse af en sådan undervisning - samt til forbedrede uddannelsesmuligheder for musikpædagoger, etablering af grundkurser og oprettelse af konsulentordningen for den frivillige musikundervisning - blev der ydet en merbevilling på i alt 2,5 mio.kr.

Tyngdepunktet i opfyldelsen af forudsætningen om undervisning inden for den rytmiske musik kom til at bestå i oprettelsen af "Det rytmiske Musikkonservatorium". Ved aktstykke nr. 400 af 15. august 1984 godkendte finansudvalget, at der af midler under musikloven blev afholdt 487.500 kr. til lejemål af ejendommen Dr. Priemes Vej 3, Frederiksberg, og 2,9 mio.kr. til istandsættelse af bygningen, der skulle huse Det rytmiske Musikkonservatorium. Til driftsudgifter påregnedes 2,1 mio.kr. i det første fulde driftsår stigende til 4,2 mio.kr. i det fjerde driftsår.

Som det fremgår, er de påregnede driftsudgifter til Det rytmiske Musikkonservatorium væsentligt videregående end den ved L 1981 tilførte bevillingsforøgelse til dette formål. Den indledende årlige driftsudgift på 2,1 mio. kr. samt udbygningen i det andet undervisningsår (o. 700.000 kr.) vil - og skal - kunne afholdes inden for musiklovens eksisterende bevillingsmæssige rammer. Derimod vil den endelige udbygning i tredje og fjerde undervisningsår kun vanskeligt kunne gennemføres fuldt ud, således som forholdet mellem den samlede mængde af støtteværdige ansøgninger og den nuværende størrelse af musiklovens dispositionsmidler har udviklet sig i perioden efter afgivelsen af det ovennævnte aktstykke (jfr. s. 89 f.). Da den pågældende udbygning af uddannelsen er et meget væsentligt led i den nye uddannelsesinstitutions virke og effekt, skal rådet henstille, at der i årene 1988 og 1989 sker en forøgelse på henholdsvis 350.000 kr. og 1.050.000 kr. (svarende til halvdelen af udgifterne ved tredje undervisningsår og den fulde udgift, for så vidt angår det fjerde undervisningsår) af musiklovens midler til gennemførelsen af en sådan udbygning.

Etableringen af Det rytmiske Musikkonservatorium er tænkt som et forsøg. Viser forsøget sig vellykket, bør konservatoriet selvsagt fortsættes som en permanent institution. I så fald bør institutionen efter rådets opfattelse overføres til samme finansieringsgrundlag som landets øvrige konservatorier (jfr. s. 120).

Jævnside med etableringen af Det rytmiske Musikkonservatorium vil der fortsat være behov for anden uddannelse inden for den rytmiske musiks område, ikke mindst med henblik på uddannelse af musikpædagoger. Allerede den begrænsede størrelse af konservatoriet nødvendiggør yderligere uddannelsesmuligheder, hvortil kommer, at også andre former for uddannelse end den konservatoriemæssige vil være påkrævet. En del af dette behov vil kunne imødekommes gennem videreførelse og en udbygning af den eksisterende kursusaktivitet inden for området (jfr. herved s. 27 ff om en udbygget efteruddannelse af musikskolelærere m.fl.).

Til yderligere afhjælpning af det omfattende uddannelsesbehov inden for den rytmiske musiks område er der over for musikrådet

fremsat forslag om oprettelse af en pædagoguddannelse i forbindelse med oprettelse af et Center for rytmisk Musik i Silkeborg. Forslagets indhold er gengivet som bilag E. Det fremgår, at man forestiller sig, at uddannelsen skulle afprøves i et fire-årigt forsøg med to parallelle spor: 20 studerende i et tre-årigt forløb og 12 fungerende musikundervisere i en fire års-periode. Lærerlønningerne til den tre-årige uddannelse vil efter de foreliggende beregninger udgøre gennemsnitligt 700.000 kr. per år, mens de for den fire-årige uddannelse vil beløbe sig til o. 250.000 kr. per år.

Musikrådet finder, at det fremførte forslag - om hvilket der har været ført nærmere drøftelser med forslagsstillerne - fremtræder som et velgennemtænkt og i høj grad brugeligt forsøg på yderligere afhjælpning af behovet for uddannelse af pædagoger inden for den rytmiske musiks område. Den statslige deltagelse i finansieringen burde i givet fald dække udgifterne til lærerlønninger i den fire-årige uddannelse, der har karakter af egentlig efteruddannelse, mens man i henseende til det tre-årige uddannelsesforløb for fuldtidsstuderende naturligt kunne anvende den fra grundkurserne kendte tre-delte finansiering (jfr. s. 17). Med tillæg af andre udgifter end lærerlønningerne ville det statslige tilskud til den tre-årige uddannelse således beløbe sig til o. 300.000 kr., mens udgifterne til den sideløbende fire-årige uddannelse ville udgøre o. 250.000 kr.

Uanset at det betydelige uddannelsesbehov kunne tale for en hurtig iværksættelse af forslaget, henstår der dog så mange uafklarede spørgsmål, at en undervisningsplan efter de i forslaget anførte retningslinier formentlig tidligst vil kunne iværksættes fra efteråret 1988, og således at den tre-årige uddannelse i overensstemmelse med forslaget skulle påbegyndes året efter, det vil sige i efteråret 1989. Den økonomiske forudsætning for iværksættelse af det pågældende forsøg ville herefter være en forøgelse af musiklovens dispositionsmidler med 150.000 kr. i 1988, yderligere 250.000 kr. i 1989 og yderligere 150.000 kr. herefter. - Såfremt det i forbindelse med lovrevisi-onen tilkendegives, at det foreslåede forsøg eller noget

tilsvarende bør føres ud i livet, vil musikrådet optage nærmere forhandling med forslagsstillerne samt de øvrige berørte instanser med henblik på afklaring af de nærmere betingelser og vilkår for iværksættelsen af forsøget.

3. Statens Elektronmusikstudie

I forbindelse med L 1981 afsattes der særlige midler til forbedring af elektronmusikkens vilkår i Danmark (jfr. FT 1980-81, Till. A, sp. 2842). Det tidligere musikråd anbefalede i sin beretning vedrørende perioden 1. oktober 1979 - 30. september 1983, at et selvstændigt elektronmusikstudie med pædagogisk sigte burde søges etableret i samarbejde med et af landets større musikkonservatorier. Straks efter sin tiltrædelse tog det nuværende musikråd spørgsmålet op og besluttede - blandt andet på grundlag af udtalelser fra en række institutioner, organisationer og enkeltpersoner - at søge et selvstændigt dansk elektronmusikstudie etableret. Studiets hovedformål skulle være at stå til rådighed for og virke til fremme af produktion af elektronmusik samt uddannelse i elektronmusik (især komposition og teknik). Det nærmere indhold af studiets virksomhed, styrelsesforhold m.v. fremgår af bilag F, afsnit 1 og 2. For så vidt angik placeringen, valgte man Musikhuset i Århus, hvor fordelagtige facilitets- og lokalemæssige forhold kunne opnås, og hvor der efter rådets opfattelse vil kunne skabes et frugtbart miljø omkring elektronmusikalske initiativer på tværs af eksisterende genremæssige og andre grænser.

I efteråret 1984 indstillede rådet til ministeriet for kulturelle anliggender, at studiet blev etableret efter de anførte retningslinier med et budget på 1.440.185 kr. (913.000 kr. til drift, 527.185 kr. til indkøb af materiel; jfr. bilag F, afsnit 3 og 4). Der var tale om beløb, som ikke fuldt ud kunne dækkes inden for musiklovens dispositionsbeløb for 1985. I bemærkningerne til forslaget om udsættelse af musiklovens revision (lovforslag nr. 50 1984/85) havde ministeriet imidlertid tilkendegivet, at man løbende ville tage stilling til, i hvilket omfang musikrådets forslag ville kunne gennemføres inden for

ministeriets samlede budgetramme (FT 1984-85, Till. A, sp. 1210). I maj 1985 meddelte ministeriet, at der uanset den pågældende bemærkning til lovforslaget ikke kunne skaffes bevillinger til formålet.

Da rådet måtte finde det af afgørende betydning, at etableringen af elektronmusikstudiet snarest fandt sted, indstillede man på ny sagen til ministeriet, men nu med et reduceret budget svarende til 1,15 mio.kr. i udgifter det første år, og således at det fulde beløb skulle udredes af musiklovens midler. Ministeriet tiltrådte indstillingen, og studiet er nu under etablering.

Det reducerede budget indebærer imidlertid, at der er tale om en foreløbig løsning. Anskaffelsen af det materiel, der må anses for nødvendigt for studiets fulde funktion i forhold til de anførte formål, har ikke kunnet gennemføres; og driftsbudgettet har måttet reduceres tilsvarende.

Rådet skal på denne baggrund henstille, at musiklovens dispositionsmidler forøges med o. 250.000 kr. med henblik på at sikre den tilstrækkelige udbygning af elektronmusikstudiet.

4. Amatørmusik

Ved siden af musikundervisningen udgør amatørmusikken en meget væsentlig forudsætning for et samlet musikliv af lødighed og fylde; hertil kommer, at den aktive musikalske udfoldelse for den enkelte amatørmusiker har en betydelig egenverdi. Ved musiklovens indførelse fik amatørmusikken da også en betydelig bevågenhed som støtteområde. Som fritidsaktivitet har amatørmusikken nu en sådan udbredelse i befolkningen, at den kun overgås af sporten; denne placering af amatørmusikken som den næststørste organiserede form for fritidsvirke svarer i øvrigt til erfaringerne fra en række andre lande.

Den offentlige støtte til amatørmusiklivet er overvejende et primærkommunalt og delvis et amtskommunalt anliggende. Fritids-

loven burde i princippet kunne udgøre det væsentligste støttegrundlag for de enkelte amatørensembleers virksomhed; at mindre end halvdelen af ensembleerne søger at udnytte denne mulighed, må formentlig tilskrives, at loven i sin nuværende form - herunder kravene til holdstørrelser samt bestemmelserne vedrørende deltagerens mindstealder - er lidet musikvenlig. I samme forbindelse må det påpeges, at de lokaler, som landet over stilles til rådighed for amatørmusikudøvelsen, ofte er uacceptable i henseende til størrelse og akustiske forhold.

Mulighederne for - under henvisning til fritidslovens bestemmelser om tilskud til supplerende kulturelle arrangementer (§ 71) - at opnå støtte til koncerter er i almindelighed stærkt begrænsede som følge af kommunernes nedskæringer af disse bevillinger, hvor de enkelte ensembler i øvrigt skal konkurrere med de store og indflydelsesrige oplysningsforbund. Endvidere spores der en tendens til at afvise amatørensembleernes ansøgninger om støtte med begrundelse i de seneste års ændrede byrdefordelinger mellem stat, amter og kommuner.

Musikrådet finder ikke, at de anførte vanskeligheder for amatørmusiklivet kan føre til overvejelser i retning af ændring af det hidtidige decentraliseringsprincip, hvorefter det i det væsentlige er kommunerne, der har det økonomiske ansvar for amatørmusiklivets trivsel og udvikling. Et øget statsligt engagement på dette område ville være principielt uheldigt og medføre økonomisk uoverskuelige konsekvenser. Når decentraliseringsprincippet således fastholdes, bør dets indhold imidlertid søges styrket med henblik på afhjælpning af de anførte problemer for amatørensembleerne. En sådan styrkelse kan efter rådets opfattelse navnlig ske på to måder; dels ved en mere sikker placering af amatørmusikken i den kommunale beslutningsproces (se herved s. 109 om oprettelse af kulturelle samråd i kommunerne og udpegning af repræsentanter til sådanne råd), dels ved en øget støtte til amatørmusikkens landsdækkende organisationer med henblik på en udbygning af det rådgivende og administrative arbejde, der udføres i disse organisationers regie.

Ud fra tilsvarende betragtninger, som har ført til ansættelse af en konsulent på det andet store decentrale område, musikskolerne (jfr. s. 15f) - og på baggrund af de erfaringer, der inden for den rytmiske musik er gjort med en rejsekonsulent (ROSA-konsulenten) - finder rådet, at man som en forsøgsordning bør etablere en halvtids konsulentordning, knyttet til det i Århus beliggende Landssekretariat for Amatørmusik. Konsulentens opgaver skulle bestå i praktisk rådgivning af de enkelte ensembler, herunder også om udnyttelsen af de foreliggende støttemuligheder; gennem konsulentens virksomhed vil landsdækkende erfaringer vedrørende bevillings- og støttepraksis blive indsamlet og vil kunne nyttiggøres i de enkelte ensembles argumentation over for de lokale instanser. Konsulentens opgaver bør selvsagt også bestå i rådgivning vedrørende ensemblernes musikalske arbejde, herunder om repertoiremuligheder hvor ikke mindst den nyere musik vil kunne få en mere fremskudt placering i amatørensembleernes arbejde, end tilfældet er. Særlig betydning vil konsulenten have i forbindelse med dannelsen af nye amatørensembler. - En forsøgsordning af det skitserede indhold vil kunne realiseres for et beløb på o. 150.000 kr. til dækning af løn- og rejseudgifter; de sekretariatsmæssige udgifter vil være marginale, idet konsulenten som anført vil kunne knyttes til det eksisterende Landssekretariat for Amatørmusik.

Som led i den nødvendige styrkelse af amatørmusikkens hovedorganisationer bør der endvidere afsættes visse midler til sikring af, at de mange administrative opgaver, som hidtil har været udført ulønnet, fortsat vil kunne bestrides. En lang række funktioner - f.eks. tilrettelæggelse og gennemførelse af kurser eller stævner, varetagelse af nodebiblioteker med omfattende ekspeditions-mæssige opgaver, samt almindelige administrative forhold - varetages af personer, for hvem det har været muligt at udføre disse opgaver på rent idealistisk basis. Amatørbevægelsens organisatoriske og administrative liv vil - og bør - også i fremtiden bygge på de involverede enkeltpersoners idealistiske holdning; men det er ikke realistisk at forestille sig, at en række af de særligt tidkrævende funktioner fortsat vil kunne varetages og overkommes som rene fritidsopgaver. I flere andre lande yder man offentlige bevillinger til løn til

blandt andet amatørorganisationernes administrationsledere og nodebibliotekarer; i den norske amatørorkesterorganisation, NASOL, drejer det sig eksempelvis om noget over 100.000 Nkr. årligt til sådanne formål. - Et tilsvarende beløb bør efter rådets opfattelse afsættes af musiklovens dispositionsmidler til de nævnte former for vederlag.

En væsentlig del af amatørmusikorganisationernes landsdækkende virksomhed består i tilrettelæggelse og gennemførelse af undervisning i form af kurser og stævner. Deltagelse i sådanne kurser m.v. er i reglen ret bekostelig for deltagerne; ikke mindst unge amatørmusikere rammes af disse betydelige udgifter, der gennemgående er af en ganske anden størrelsesorden end de deltagerudgifter, der typisk er forbundet med deltagelse i tilsvarende arrangementer inden for sportens verden. De beløb, der for øjeblikket kan ydes af musiklovens midler til støtte af unges deltagelse i kurser og stævner, bør forøges væsentligt; efter rådets opfattelse bør et beløb på mindst 200.000 kr. - svarende til et dagbeløb på 50 kr. for 4.000 årlige kursusdage - afsættes yderligere til dette formål.

I tilslutning hertil bør der afsættes et vist beløb til styrkelse af det internationale musiksamarbejde, specielt for så vidt angår ensembler med overvejende yngre medlemmer. En række danske amatørensembleer deltager i udenlandske kurser og stævner, hvor opholdsudgifterne i vidt omfang finansieres af offentlige bevillinger fra værtslandet. Med henblik på at kunne yde tilsvarende støtte til danske ensembleers modtagelse af udenlandske ensembler til kurser og stævner her i landet bør der afsættes et beløb på o. 100.000 kr.

En styrkelse af de landsdækkende funktioner inden for amatørmusikken samt en udbygning af kursusstøtten m.v. til unge amatørmusikere vil efter de anførte retningslinier indebære en forøgelse af musiklovens dispositionsmidler med o. 600.000 kr.

5. Musikforeninger

Koncerter med professionel medvirken i musikforeninger, jazz-klubber, festivals m.v. rundt om i landet er af afgørende betydning for det lokale musikliv og den lokale musikinteresse, også i henseende til at skabe interesse for og udvikle den aktive amatørmusikudøvelse. Aktiviteterne i de lokale musikforeninger og klubber m.v. er i høj grad afhængig af privatpersoners indsats for udbredelsen af kendskabet til musik. Selv om de pågældende foreninger har et økonomisk grundlag i medlemskredsens kontingentbetalinger, er det forlængst erkendt, at foreningernes drift kræver offentlige tilskud (jfr. herved FT 1980-81, Till. A, sp. 2832).

Tilskuddene af musiklovens midler er gennem en årrække blevet tildelt på et takstmæssigt grundlag, således at der for hver koncert med professionel medvirken ydes et gennemsnitligt beløb på lidt over 1.000 kr., dog maksimalt 15.000 kr. Tilskud til foreninger m.v., der afholder mindre end fire koncerter med professionel medvirken per sæson, ydes normalt ikke. Det nuværende musikråd har endvidere indført den praksis, at der i de tilfælde, hvor en musikforenings programpolitik viser vilje til at præsentere publikum for et repertoire af nyere, eksperimenterende eller særlig kvalitetsbevidst karakter, ydes en ekstraordinær støtte på op til 5.000 kr.

De anførte takster har gennem en årrække ligget nogenlunde fast. Den naturlige forhøjelse i takt med løn- og prisstigninger har langt fra kunnet gennemføres; i 1985 var der endda tale om en nedsættelse som led i den generelle, procentuelle reduktion af hovedparten af bevillingsbeløbene (jfr. s. 12). Selv om adskillige musikforeninger m.v. tillige modtager støtte - af meget varierende størrelse - fra primærkommuner og amter, er det den almindelige erfaring, at de betydelige stigninger i honorarer og andre omkostninger bringer adskillige musikforeninger i så betydelige økonomiske vanskeligheder, at det på kortere eller længere sigt vil true deres eksistens. Også programpolitikken og ensemblevalget præges af disse forhold; et overvejende flertal af foreningerne må således allerede nu afstå

fra at engagere udenlandske ensembler eller de dyrere danske ensembler.

En afhjælpning af disse forhold må ske i økonomisk samarbejde mellem staten, amterne og primærkommunerne. De statslige bevil-linger har stedse været tænkt som et fast grundtilskud, varierende i størrelse efter omfanget af aktiviteterne, hvorved musikforeningerne - og de enkeltpersoner, der oftest er drivkraften i foreningerne - sikres dækning af helt nødvendige omkostninger. Denne linie bør efter rådets opfattelse fortsat følges; og den øgede statslige økonomiske hjælp til foreningerne bør derfor have karakter af en forholdsmæssig forøgelse af de tilskud, der efter den nuværende praksis ydes til de enkelte foreninger.

Den samlede mængde af tilskud til musikforeninger m.v. udgør for tiden omkring 800.000 kr., fordelt på noget over hundrede bevillingsmodtagere. En fremskrivning på 35-40% af de pågældende tilskud bør efter rådets opfattelse være et mindstemål for støttens forøgelse. En sådan forøgelse forudsætter, at musik-lovens dispositionsmidler forøges med o. 300.000 kr.

Ikke mindst fra musikforeninger og klubbers side har det gennem de senere år været gjort gældende, at den kvalificerede del af musiklivet burde fritages for MOMS'ens uheldige virkninger. Selv om man vel ofte har sporet en vis politisk forståelse for en sådan fritagelse, er tanken dog strandet på de administrative vanskeligheder ved at foretage den nødvendige udsondring af de konkrete foreninger, personer, arrangementer m.v., som burde være berettiget til MOMS-fritagelse. En måde, hvorpå disse administrative problemer kunne overkommes, ville være at tilbageføre i hvert fald en del af MOMS-beløbene til de almindelige dispositionsbevillinger for de pågældende områder. - Rådet skal på denne baggrund gøre opmærksom på, at den foreslåede bevillingsforøgelse på 300.000 kr. til musikforenin-ger, klubber m.v. formentlig ligger inden for rammerne af områdets MOMS-tilsvar. En undersøgelse har således godtgjort at alene MOMS-ydelserne fra ca. 50 af de klassiske musikforeninger må antages at beløbe sig til o. 100.000 kr.

Endelig kan det nævnes, at musikrådet i samarbejde med organisationen Samspil har iværksat et mindre pilotprojekt med abonnementsordninger i sæsonerne 1985-86 og 1986-87. Projektet omfatter en række af den rytmiske musiks spillesteder i Vejle, Ribe og Sønderjyllands amter, ligesom man med udgangspunkt i dette område vil foretage en undersøgelse, der sluttelig skal have landsomfattende karakter, for at kortlægge arten og omfanget af spillestedernes økonomiske problemer.

6. Kirkekoncerter

Det til kirkerne knyttede musikliv er ofte basis for et aktivt lokalt musikliv både i og uden for kirken. De enkelte kirkemusikeres koncertmæssige aktivitet er af meget varierende omfang og karakter; men i en lang række tilfælde er der tale om en sådan virksomhed, at både det nuværende og de tidligere musikråd har fundet det klart støtteværdigt inden for musiklovens rammer. Den del af de kirkemusikalske aktiviteter, som udfoldes i direkte tilknytning til gudstjenester og kirkelige handlinger, falder dog efter rådets opfattelse uden for musiklovens støttemuligheder og må derfor forudsættes støttet af kirkernes egne midler.

Den konkrete støtte til de enkelte kirker eller kirkemusikere er af meget beskedent omfang, afhængig af aktiviteterernes indhold og omfang. De pågældende beløb tildeles på et takstmæssigt grundlag, og det har gennem en årrække ikke været muligt at undergive dem rimelige forhøjelser. Samtidig har den beskedne sum, der samlet har kunnet afsættes til disse formål, afskåret musikrådet fra at foretage en egentlig differentiering af støttebeløbene. Efter den nuværende praksis må betydningen af de tildelte beløb væsentligst antages at bestå i en statslig anerkendelse af det udførte kirkemusikalske arbejde på stedet; man kan herefter håbe, at denne anerkendelse vil lette kirken og kirkemusikeren i arbejdet for at skaffe andre og mere substantielle tilskud til dækning af de reelle udgifter ved den kirkemusikalske koncertaktivitet. Samtidig må den overmåde beskedne differentiering, normalt fra 2.000 til 3.000 kr., nærmest siges at have symbolsk karakter.

De samlede årlige bevillinger til kirkemusikalske aktiviteter udgør lidt over 100.000 kr. fordelt på 40-45 bevillingsmodtagere. Med henblik på at hæve bevillingernes grundniveau noget samt åbne mulighed for en mere udtalt differentiering, hvorved særligt omfattende og kvalificerede aktiviteter vil kunne modtage tilskud af reel økonomisk betydning - og dermed oftere gennemføres - anbefaler rådet, at musiklovens dispositionsmidler forøges med et beløb på o. 100.000 kr.

7. Lydanlæg m.v.

Opførelse og indretning af koncertlokaler m.v. er i princippet et primær- eller amtskommunalt anliggende. Erfaringerne har imidlertid vist, at der specielt inden for den rytmiske musik savnes rimeligt udstyrede spillesteder uden for København og de største provinsbyer. På denne baggrund - og under hensyn til de betydelige økonomiske problemer for en lang række af de rytmiske spillesteder (jfr. s. 100) - finder rådet, at den hidtidige støtte til teknisk udstyr i medfør af § 3 stk. 1 nr. 10 bør udvides, således at der skabes mulighed for en mere aktiv støttepolitik på dette område. En sådan politik kunne bestå i, at der tilbydes lokalkommuner, som er villige til at etablere tilfredsstillende rytmiske spillesteder, et væsentligt tilskud til finansiering af faste lyd- og lysanlæg.

Som grundlag for et sådant tilbud af musiklovens dispositionsmidler ville musikrådet - i samarbejde med den rytmiske musiks organisationer, musikere og lydteknikere - fastsætte de fornødne retningslinier og normer for den tekniske og kvalitative standard af et fast rytmisk spillested. Forudsætningen for at opnå et tilskud af den nævnte art til finansieringen af de faste anlæg vil herefter være, at der fra lokal side foreligger tilsagn om opfyldelse af de pågældende krav.

Musikrådet forestiller sig, at tilskud til etablering af faste anlæg - for så vidt angår lokaler af mellemstørrelse - bør være af en størrelsesorden på o. 200.000 kr. En samlet forøgelse af musiklovens dispositionsmidler på 600.000 kr. til dette særlige

formål vil muliggøre mindst to årlige tilskud til etablering af anlæg samt yderligere et antal mindre tilskud til spillesteder, hvor en forbedring af eksisterende anlæg vil være tilstrækkelig til at bringe dem op på et tilfredsstillende niveau. - Rådet anbefaler, at en sådan forøgelse tilvejebringes med 300.000 kr. i 1987 og yderligere 300.000 kr. i 1988.

8. Folkemusik

Det danske folkemusikmiljø grupperer sig i to hovedretninger. Den traditionsbærende folkemusik tilstræber en rendyrket videregivelse - typisk gennem den personlige overlevering - og vedligeholdelse af såvel det konkrete ældre melodimateriale som de sociale traditioner, der knytter sig til musikformen. Den tætte forbindelse til dansen er opretholdt, og skel mellem professionelle og amatører eller mellem udøvende og publikum eksisterer ikke på samme måde som ved andre musikformer. Denne del af folkemusikken er først og fremmest organiseret omkring de lokale folkemusikhuse, der er samlet i Folkemusikhusringen, hvorfra der sker en vis koordination og formidling i forhold til de enkelte huse; endvidere iværksættes en række undervisningsinitiativer fra organisationen. En særlig rolle spiller Folkemusikhuset i Hogager, der siden begyndelsen af 1970'erne har været et vigtigt mødested og kraftcenter i den traditionsbærende folkemusik, også i form af omfattende indsamling af historisk materiale og som et undervisningstilbud for blandt andet folkemindestuderende og konservatorieelever. - Den danske Folkemindeksamling, Institut for Nordisk Folkemindevidenskab og forskellige folkedanserorganisationer er alle institutioner, der indenfor forskning, dokumentation og undervisning m.v. udgør et væsentligt led i den traditionsbærende folkemusik.

Den nutidige eller rytmisk orienterede folkemusik er kendetegnet ved et klart folkemusikalsk udgangspunkt, men har i større eller mindre omfang tilført det traditionelle materiale elementer fra f.eks. jazz, rock, "folk" og andre etniske musikformer, hvilket også ytrer sig i instrumentariet, der kan omfatte alle den moderne rytmiske musiks instrumenter. Selv om man også i denne

del af folkemusikken lægger vægt på selve fællesskabet, hvor det sociale aspekt er af mindst lige så stor betydning som det kunstneriske, er indflydelsen fra jazzen og rockens koncertformer dog tydelig, blandt andet således at der består en klarere skelnen mellem såvel professionelle og amatører som mellem udøvende og publikum. Den nutidige folkemusik er ikke organiseret i særlige former på det lokale plan; den præsenteres navnlig i jazz-klubber og en række andre spillesteder samt ved de store sommerfestivaler i Skagen og Tønder. I 1981 stiftedes Folkemusikssammenslutningen som en organisation af spillesteder, enkeltpersoner, grupper, spillemandskredse m.fl.

Først i forbindelse med L 1981 blev folkemusikken udtrykkeligt inddraget under musiklovens støtteområder. Langt hovedparten af bevillingerne til folkemusik har siden været ydet inden for det traditionelle område; i 1985 blev der således bevilget knap 320.000 kr. til Folkemusikhuset i Hogager - den resterende del af institutionens drift dækkes af Den danske Folkemindesamling og Holstebro kommune - samt 144.000 kr. til Folkemusikhusringen med henblik på organisationens koordinerende virksomhed samt en række af dens undervisningsaktiviteter. En halv snes folkemusikhus har modtaget driftsstøtte, med beløb på 6.000 til 14.000 kr., i et enkelt tilfælde (Albertslund Folkemusikhus) med ca. 43.000 kr. Endelig ydes der støtte til enkelte indsamlings- og udgivelsesprojekter; i visse tilfælde finansieres sådanne projekter i samarbejde med Statens humanistiske Forskningsråd og Den danske Folkemindesamling.

Den nutidigt orienterede folkemusik har modtaget en vis støtte i form af bevillinger til festivaler og spillesteders koncertaktiviteter samt i forbindelse med udgivelse af bøger, plader og noder. På det centrale plan har denne del af folkemusikken først opnået støtte i 1985, idet Folkemusikssammenslutningen modtog 25.000 kr. til transportstøtte (jfr. herom s. 59 f) for semi- og helprofessionelle folkemusikgrupper.

Det er musikrådets opfattelse, at der inden for den traditionsbærende folkemusik må tilstræbes en styrkelse af kvaliteten af indsamlingsprojekterne; der tænkes herved på de ikke-videnska-

belige indsamlinger af viser, spillemandsmusik, danse, beretninger m.v., hvis primære formål er at gøre materialet tilgængeligt for folkemusikhusene og andre interesserede brugere. Ofte består der en risiko for, at de indsamlede materialer forbliver i en ubearbejdet form. Væsentlige forbedringer på dette område vil kunne opnås gennem en vis kursusvirksomhed samt konsulentbistand. Samtidig må selve formidlingen af det indsamlede og bearbejdede materiale styrkes gennem udgivelser af noder, bøger, plader og bånd (se herved også s. 80 f om anvendelse af musikvideo), således at en større kreds af folkemusikalske brugere får lejlighed til at drage nytte heraf. - Samtidig er det rådets opfattelse at selve driften af folkemusikhusene i det lange løb bør overgå til en rent decentral finansiering på linie med amatørensemblet (jfr. s. 94 f) og musikskoler (jfr. s. 14).

For så vidt angår den nutidigt orienterede folkemusik, må det konstateres, at denne musikform har fået en stadig større plads i dansk musikliv samtidig med, at den kunstneriske kvalitet inden for området højnes. Rådet finder, at man inden for denne musikform - der vil kunne udvikle sig til en væsentlig faktor i integrationen mellem historisk arv og nutidig skaben - i særlig grad bør sætte ind med støtte over for den professionelle del af musikudøvelsen, i den første periode gennem forskellige forsøgsordninger. .

Med henblik på imødekomme af de anførte behov skal rådet anbefale, at der tilstræbes en samlet bevillingsforøgelse på o. 600.000 kr., svarende til lidt mindre end en fordobling af de nuværende bevillinger til folkemusikken. Da der er tale om foranstaltninger, som skal opbygges gradvist - og til dels iværksættes i forsøgsform - vil en succesiv forøgelse med 200.000 kr. i hvert af årene 1987, 1988 og 1989 være hensigtsmæssig.

Kap. X. Organisation og administration

1. Statens Musikråd

a. Som forudsat i musikloven har musikrådet - i lighed med de tidligere råd - haft fire hovedfunktioner: en indstillende, en rådgivende, en initiativtagende og en international funktion. Om indholdet af disse funktioner henvises til Bemærkningerne til L 1981 (FT, Till. A, sp. 2826-27).

Til de nævnte opgaver følger sig imidlertid en opsøgende funktion. Det nuværende råd har - dels på grundlag af det forudgående råds forslag og henstillinger i dets beretning for perioden 1. oktober 1979 - 30. september 1983, dels med udgangspunkt i det nuværende råds egne initiativer - fundet det påkrævet i større omfang end tidligere at opsøge offentlige instanser, institutioner samt initiativtagere på musikområdet. Hensigten med denne opsøgende virksomhed har været ønsket om i højere grad at fremme koordinationen af forskellige støttemuligheder (jfr. herved s. 117 f) samt at udbygge rådets forståelse af baggrunden for en række konkrete lokale og regionale initiativer på musikområdet.

Hertil kommer, at arbejdsbyrden omkring den indstillende funktion, det vil sige indstilling til ministeriet for kulturelle anliggender vedrørende de årlige ansøgninger om støtte af musiklovens midler, har været konstant stigende siden musiklovens ikrafttreden i 1976. Antallet af ansøgninger er fordoblet fra 1977-78 til nu (fra ca. 700 til ca. 1.400 årlige ansøgninger). Ansøgningernes stigende antal, de i de enkelte ansøgninger indeholdte stigende - kvalificerede - behov for støtte, sammenholdt med den stadigt mere følelige knaphed af musiklovens dispositionsmidler (jfr. s. 12) indebærer, at behandlingen af ansøgningerne må være meget dybtgående og detailpræget.

b. De to tidligere musikråd har i deres beretninger vedrørende henholdsvis perioden 1. oktober 1976 - 30. september 1979 (afsnit 2.1.2.5) og perioden 1. oktober 1979 - 30. september 1983 (afsnit 1.2.6) samt ved en række skriftlige og mundtlige henvendelser til ministeriet for kulturelle anliggender tilkendegivet, at rådssekretariatets kapacitet er for lille, såfremt de i musikloven forudsatte funktioner for musikrådet og dets sekretariat skal kunne varetages forsvarligt.

Rådet har fuld forståelse for, at størrelsen og sammensætningen af rådets sekretariat ved forberedelsen og vedtagelsen af L 1976 måtte fastsættes rent skønsmæssigt (to heltidsansatte medarbejdere, en leder og en assistent), jfr. herved bemærkningerne til lovudkastet (FT 1975-76, Till. A, sp. 3261), hvor det anføres, "at den nødvendige sekretariatsbistand vanskeligt kan endeligt opgøres". Med baggrund i den meget betydelige udvikling, der inden for musiklovens område har fundet sted i de siden 1976 forløbne ni år, og de mange indhøstede erfaringer vedrørende sagsbehandlingen m.v., burde den oprindelige, skønsmæssigt fastsatte personalekapacitet i sekretariatet efter rådets opfattelse for længst være udvidet ved en forøgelse af den egentlige personalenormering; i stedet har man måttet forsøge at klare sig med forskellige former for løst ansat medhjælp.

Fordoblingen af ansøgningsantallet fra lovens ikrafttræden til nu, den konstant stigende opmærksomhed omkring lovens støttemuligheder, som naturligt har udviklet sig i takt med musiklivets kendskab til loven, den betydelige højnelse af kvaliteten af de i ansøgningerne indeholdte projekter, rådets praktiske overtagelse af indjournaliseringen af ansøgninger, samt den i praksis forøgede møde- og arbejdsvirksomhed for Repræsentantskabet for Statens Musikråd, bør skabe forståelse for, at en udvidelse af sekretariatets personalekapacitet er bydende nødvendig.

Det er rådets opfattelse, at en forsvarlig varetagelse af sekretariatsfunktionen forudsætter fire heltidsansatte, bestående af to akademiske medarbejdere (heraf en sekretariatsleder) eller tilsvarende og to assistenter, samt studentermedhjælp eller lignende i forbindelse med de mere belastede tidspunkter

omkring den tekniske modtagelse og besvarelse af store grupper af ansøgninger.

Rådet skal derfor foreslå, at der ved musiklovsrevisionen afsættes midler til udvidelse af rådets sekretariat med to heltidsstillinger, en akademisk medarbejder og en assistent, svarende til en årlig udgift på o. 450.000 kr.

Ved folketingets trediebehandling af forslaget til L 1976 blev der efter indstilling fra kulturudvalget blandt andet vedtaget en ændring af forslagets § 8 stk. 4 (FT 1975-76, Till. B, sp. 1316). Ændringen indebar, at personalet i musikrådets sekretariat skal være ansat i kulturministeriet og herfra stilles til rådighed for musikrådet. - Så vidt det er rådet bekendt, har ingen andre institutioner, råd m.v. under ministeriet for kulturelle anliggenders område - herunder de med musikrådet sammenlignelige rådgivende organer som Teaterrådet, Statens Kunstfond, Statens Museumsnavn - en tilsvarende binding på udvælgelse og ansættelse af sekretariatspersonale. Musikrådet skal henstille, at der på dette punkt sker en ligestilling, således at rådet fremover selv kan udvælge personale til sit sekretariat, og at den nuværende ordlyd af lovens § 8 stk. 4 ændres til den formulering, som oprindeligt var forudsat i lovforslag nr. 176 (1975-76) til Lov om Musik.

c. Rådet har konstateret, at der er behov for med jævne mellemrum at informere om rådets arbejde, herunder generelle oplysninger om behandling af ansøgninger, vejledende retningslinier vedrørende de enkelte støttegrupper, udtalelser af mere principiel karakter samt redegørelser for påtænkte eller iværksatte initiativer.

En sådan informationsvirksomhed vil kunne udføres ved kvartalsvis udsendelse af et gratis informationsblad, der ud over at være et informationsorgan for musikrådet, vil kunne tjene som almindeligt debatforum, hvor problemer af mere principiel karakter kan tages op.

Bladet tænkes først og fremmest udsendt til musikinstitutioner, musiklovens støttemodtagere, politikere og en række enkeltpersoner. Det skulle i givet fald redigeres af to musikrådsmedlemmer med musikrådets formand som ansvarshavende. Den tekniske redaktion samt fremstilling af maskinskrevet sats varetages af rådets sekretariat. Omfanget vil gennemsnitligt være på 12 sider samt omslag.

Med fire årlige udsendelser vil de samlede merudgifter ved udsendelsen af et informationsblad af den anførte karakter udgøre o. 100.000 kr.

2. Amtsmusikudvalg m.v.

a. I henhold til musiklovens § 2 og de gældende vejledende retningslinier for amtsmusikudvalg er det blandt andet udvalgenes opgave at fremme og samordne musiklivet i amtet. I praksis fungerer udvalgene tillige som det naturlige bindeled mellem Statens Musikråd og amterne, og i et vist omfang tillige som mellemed mellem stat og kommune.

Uanset en betydelig forskelligartethed i amtsmusikudvalgenes virke og grundlaget herfor, kan der efter musikrådets opfattelse ikke herske tvivl om, at de enkelte amtsmusikudvalg generelt har virket fremmende for den kultur- og musikpolitiske interesse og bevidsthed såvel som for selve musiklivet i de enkelte amter. Det er rådets håb, at amtsmusikudvalgene vil kunne finde mulighed for øgede kontakter med de enkelte kommuner i amtet, også med henblik på at skabe forståelse og interesse i kommunerne for at gennemføre blandt andet de nedenfor (jfr. s. 109 f) nævnte foranstaltninger til fremme af det lokale musikliv.

Udviklingen siden musiklovens vedtagelse i 1976 har vist, at amtsmusikudvalgene har de bedste muligheder for at løse de pålagte opgaver i de amter, hvor man direkte tildeler udvalget en rådighedsbevilling til fordeling. Sådanne ordninger bør derfor efter rådets opfattelse så vidt muligt gennemføres i alle amter.

b. I bemærkningerne til L 1981 peges der på manglen af effektive koordinationsmuligheder inden for det storkøbenhavnske område. Denne mangel skyldes navnlig, at Københavns og Frederiksberg kommuner hverken formelt eller reelt har etableret systemer svarende til amtsmusikudvalgene. Rådet oplever det i praksis ofte som en mangel, at en så tætbeholdt egn af landet ikke har organer, der kan udøve tilsvarende funktioner som amtsmusikudvalgene. Kommunale musikudvalg i København og på Frederiksberg ville utvivlsomt kunne rådgive og inspirere det lokale musikliv såvel som de respektive kommuner og musikrådet. Det er i denne forbindelse ikke uvæsentligt at fremhæve, at der indtil nu af musiklovens midler er ydet ganske store støttebeløb til aktiviteter i hovedstadsområdet, og at denne støtte ikke mindst er ydet til det rytiske musikliv. Som bekendt har hovedstadsområdet nogle af landets største spillesteder, der under de nuværende forhold næsten udelukkende støttes af staten. En tilsvarende indbyrdes relation mellem støtten fra henholdsvis stat og kommune genfindes ikke i den øvrige del af landet.

Rådet skal derfor foreslå, at musiklovens § 2 ændres, således at nedsættelse af musikudvalg i Københavns og Frederiksberg kommuner gøres obligatorisk på linie med nedsættelsen af amtsmusikudvalg.

3. Primærkommunerne

a. Enkelte af de større kommuner har egentlige musikudvalg med rådgivende funktion, og stadig flere kommuner har kulturelle samråd. Rådet finder det hensigtsmæssigt, at der i alle kommuner oprettes et kulturelt samråd, og at det lokale, aktive musikliv får en rimelig repræsentation i sådanne råd. På nuværende tidspunkt ville et forslag om obligatorisk nedsættelse af kulturelle samråd i alle kommuner formentlig være for vidtgående, og et sådant forslag ville i øvrigt gå ud over musiklovens område. Derimod vil det efter musikrådets opfattelse være rimeligt og hensigtsmæssigt, at det i musikloven fastslås, at betydende institutioner og interessegrupper (herunder amatørensemble og eventuelt musikskoler) inden for kommunens musikliv

bør være repræsenterede i kulturelle samråd, hvor sådanne råd forefindes.

b. En af de største hindringer for yderligere vækst i det lokale musikliv er manglen på stedlige øvelokaler og spillesteder. Såvel Samrådet for amatørmusik, -orkestre og -teatre som Foreningen af jazz-, beat- og folkemusikamatører har gentagne gange påpeget dette problem og samtidig understreget, at det ingenlunde kan siges at være løst inden for fritidslovgivningens rammer (jfr. herved s. 94 f). Det vil derfor være af afgørende betydning for det lokale musiklivs udfoldelsesmuligheder og for befolkningens (ikke mindst børn og unges) kreative fritidsbeskæftigelsesmuligheder, at de enkelte kommuner effektivt afhjælper dette problem, som tilmed ikke er omkostningskrævende eller praktisk uløseligt. - Vedrørende nødvendigheden af kommunernes aktive medvirken til gennemførelse af skolekoncerter i faste forløb henvises der til bemærkningerne s. 20 f.

Det har med mellemrum været drøftet, om lokalsamfundet i tilstrækkelig grad forstod at drage nytte af de mange kunstnere, der bor spredt ud over landet. Dansk Kunstnerråd udsendte i 1976 to små publikationer med titlerne "kan I bruge kunstnere?" og "kunstnere kan være konsulenter". I betænkning nr. 1020 (1984) om "Kunstformidling" peges der på anvendelsen af lokale konsulenter inden for billedkunstens område. Amter og/eller kommuner kunne også med stor fordel anvende lokale musikere eller komponister med pædagogisk interesse og evne som rådgivere. Sådanne animatorer af det lokale musikliv i alle dets facetter kunne i givet fald knyttes til de lokale kulturforvaltninger som deltidsansatte konsulenter.

Det er endelig rådets håb, at kommunerne i stigende grad vil finde det relevant og befordrende for et aktivt musikliv at arbejde hen imod en tilslutning til de vejledende bevillingsmæssige fordelingsprincipper mellem stat, amtskommuner og primærkommuner, som omtales nærmere i det følgende kapitel.

Kap. XI. Økonomi og bevillinger

1. Oversigt over bevillinger 1982-1985

Som baggrund for vurderingen af de fremsatte forslags økonomiske konsekvenser bringes nedenstående oversigt for årene 1982-1985 over finanslovens bevillinger til musikformål (§ 21.8.01) - med fradrag af de lovbundne udgifter til landsdelsorkestrene - samt den del af Den kulturelle Fonds midler (§ 21.30.01.52), som har været til rådighed under musikloven (**skema A**). Summen heraf udgør musiklovens samlede dispositionsmidler.

Endvidere gives for den samme fire års-periode en oversigt over de meddelte bevillinger af musiklovens dispositionsmidler (**skema B**). Oversigten er specificeret, således at bevillingerne inden for de enkelte støtteområder (grupperne 1-19) fremgår for hvert enkelt år.

Da perioden for finanslovsbevillingen (kalenderåret) og perioden for de meddelte bevillinger (april-marts) ikke er den samme - og da en del af de meddelte bevillinger er garantisummer, der først kommer til udbetaling efter bevillingsårets udløb - kan sluttallene i de to oversigter ikke umiddelbart sammenlignes.

A. Musiklovens dispositionsmidler

Bevilling	1982	1983	1984	1985
Musikformål (\$21.8.01) med fradrag af lovbundne tilskud	15.962.900	17.707.800	16.172.600	20.004.700
Musiklovsmid- ler fra Den Kulturelle Fond (\$ 21.30.01.52)	1.800.000	2.949.000	6.999.900	5.057.741
I alt	17.762.900	20.656.800	23.172.500	25.062.441

B. Bevilget støtte i henhold til musiklovens § 3 og § 7

Støtteområde	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86
Gr. 1: Musikunder- visning	281.000	1.089.334	1.878.500	1.628.176
Gr. 2: Amatørmusik- virksomhed	1.783.000	2.083.700	2.498.500	2.946.788
Gr. 3: Musikforenin- ger, klubber m.v.	585.000	757.500	856.000	845.560
Gr. 4: Mindre, faste orkestre og ensembler	2.040.000	2.274.700	2.679.000	2.959.888
Gr. 5: Ensembler, kor	1.088.000	1.051.000	1.095.500	1.058.420
Gr. 6: Koncert- virksomhed	5.696.400	6.214.193	6.752.680	7.020.880
Gr. 7: Videre- uddannelse	176.000	298.500	322.000	189.050
Gr. 8: Udgivelser	1.590.100	1.825.500	2.120.000	1.613.910
Gr. 9: Arkivering, informations- virksomhed	1.734.163	2.014.600	2.698.500	2.972.000
Gr. 10: Anlæg, lokaler	223.400	322.500	264.600	158.080
Gr. 11: Instrumenter	1.682.500	1.791.000	1.492.555	1.454.600
Gr. 12: Færøerne og Grønland	90.000	130.000	161.600	159.680
Gr. 13: Nodeindkøb		23.332	6.000	33.500
Gr. 19: Andre formål	198.579	224.790	118.715	1.173.231
I alt	17.168.142	20.100.649	22.944.150	24.213.763

2. Forslagenes økonomiske konsekvenser

Nedenfor gengives i oversigtsform de økonomiske konsekvenser af forslagene til lovændringer og lovforudsætninger i forbindelse med musiklovens revision.

Skemaet er opbygget således, at hvert forslag er udstyret med et løbenummer samt en henvisning til den side i de ovenstående kapitler, hvor de økonomiske betragtninger vedrørende det pågældende forslag er fremsat. Udgifterne i forbindelse med rådets principale forslag til ændring af musikloven § 5 om finansieringen af Sjællands Symfoniorkester (jfr. s. 66) er ikke medtaget i oversigten.

For en række forslags vedkommende er det anført, at de nødvendige bevillingsforøgelser mest hensigtsmæssigt bør tilvejebringes over en periode på tre år; i andre tilfælde vil den pågældende aktivitet tidligst kunne iværksættes et år efter lovens ikrafttræden. Idet rådet har lagt til grund, at ændringerne i musikloven og de tilknyttede bevillingsforudsætninger træder i kraft per 1. januar 1987, er forslagenes bevillingsmæssige konsekvenser angivet særskilt for årene 1987, 1988 og 1989. - Alle beløb er beregnet på grundlag af prisniveauet for 1985.

	Jfr. oven- for side	Musik- loven kap. 2, § 3, stk. 1	Bevillings- formål	Bevillingsforøgelse (angivet i 1.000 kr.)		
				1987	1988	1989
1.	15	nr. 1)	Heltidsansættelse af musikskolekonsulenten	180	180	180
2.	22	nr. 1)	Undervisning af for- søgsmæssig karakter	250	250	250
3.	17	nr. 1)	Etablering af fire musikalske grund- kurser	700	1.050	1.400
4.	91	nr. 1)	Udbygning af Det rytmiske Musik- konservatorium	0	350	1.050

5.	91f	nr. 1)	Forsøgsmæssig rytmisk musikuddannelse i tilknytning til Center for rytmisk Musik, Silkeborg	0	150	400
6.	96f	nr. 2)	Ansættelse af konsulent for amatørmusik, vederlag til administration og nodebiblioteker m.v.	300	300	300
7.	97	nr. 2)	Tilskud til unge amatørmusikeres deltagelse i kurser m.v.	300	300	300
8.	99	nr. 3)	Forhøjelse af tilskud til musikforeninger m.v.	300	300	300
9.	38f	nr. 5)	Etablering af regionalt basisensemble i Viborg/Randers	500	500	500
10.	42f	nr. 5)	Etablering af regionalt basisensemble i Storstrøms amt	600	600	600
11.	42	nr. 5)	Etablering af rytmiske basisensembler i Århus	400	400	400
12.	50	nr. 5)	Fuldtidsansættelse af Radioens Big Band	0	2.000	2.000
13.	52f	nr. 5)	Oprettelse af professionelt vokalsemble	0	350	850
14.	56	nr. 5)	Oprettelse af åremålsansat statsensemble	1.300	1.300	1.300
15.	62f	nr. 5)	Forøgelse af støtte til turnerende ensembler	800	1.600	2.400
16.	22	nr. 6)	Øget afholdelse af skolekoncerter	500	500	500
17.	101	nr. 6)	Forhøjelse af tilskud til kirkekoncerter	100	100	100
18.	72f	nr. 6)	Særlige bevillinger i forbindelse med landsdelsorkestrenes koncerter i landsdelen	250	250	250
19.	85f	nr. 6)	Forøgelse af støtte til musikdramatiske projekter	500	500	500

20.	87	nr. 6)	Driftstilskud til Centret for dans og musikdramatik	200	200	200
21.	30	nr. 7)	Udbygning af efteruddannelse af musikskolelærere m.fl.	150	300	450
22.	77	nr. 8)	Forøgelse af produktionsstøtte til fonogrammer	440	440	440
23.	80	nr. 8)	Etablering af alternativt distributionssystem for fonogrammer	730	730	730
24.	82	nr. 8)	Støtte til musikvideogrammer	200	200	200
25.	26	nr. 8)	Udvikling og formidling af pædagogisk forsøgsmateriale	250	250	250
26.	108	nr. 9)	Udgivelse af et informationsblad	100	100	100
27.	14f	nr. 10)	Forhøjelse af støtte til instrumentlån (instrumentbanken)	200	200	200
28.	101f	nr. 10)	Særlige tilskud til etablering af lyd-anlæg m.v. i faste rytmiske spillesteder	300	600	600
29.	15	andre formål	Etablering af musikskoler i områder, hvor tilfredsstillende undervisningstilbud savnes	250	250	250
30.	104	andre formål	Forøgelse af støtte til folkemusikken	200	400	600
31.	94	andre formål	Udbygning af Statens Elektronmusikstudie	250	250	250
32.	107	andre formål	Styrkelse af musikrådets sekretariat	450	450	450
33.	89f	generelt	Samlet bevillingsforøgelse til retablering af tilskudspraksis forud for 1985	2.000	2.000	2.000
				12.700	17.350	20.300

Dersom samtlige forslag godkendes, vil den samlede merudgift være 12,7 mio.kr. i 1987, stigende til 20,3 mio.kr. i 1989. For 1987 svarer det til en forhøjelse på ca. 50% af de nuværende dispositionsmidler under musikloven.

Rådet skal afstå fra argumentationer i retning af beløbets relative lidenhed i forhold til de fleste andre statsfinansierede eller statsstøttede områder. - Derimod bør det påpeges, at den foreslåede bevillingsmæssige tilvækst står i et rimeligt forhold til de bevillingsforøgelser, som i de seneste år har fundet sted i tilslutning til andre lovrevisioner inden for det kulturpolitiske område. Bevillingerne til filmstøtte blev således ved revisionen i 1982 af filmloven forøget med 22 mio.kr., og revisionen af museumsloven i 1984 indebar en bevillingsforøgelse på 20 mio.kr. Kunstfondsbevillingerne blev over en tre-årig periode, 1984-86, forhøjet med ca. 16 mio.kr. Endelig indebar lov af 19. december 1984 om eliteidrættens fremme en ny bevilling på 33 mio.kr. - Den egentlige argumentation for bevillingsforøgelsen ligger imidlertid i begrundelsen for hvert enkelt af de ca. 30 forslag, som er fremsat ovenfor. Det er rådets opfattelse - der støttes af repræsentanter for alle dele af musiklivet (jfr. bilag I) - at udbyttet af en merinvestering som den foreslåede vil være særdeles betydeligt. For et beløb af den anførte størrelsesorden vil o. 30 konkrete projekter og udviklingsområder kunne iværksættes og tilgodeses. Tilsammen vil denne vifte af udviklingsprojekter udgøre en meget stærk og væsentlig stimulans for det danske musikliv i hele dets bredde, og med dets forankring i både det lokale, det regionale og det landsdækkende. Heri ligger den argumentation, med hvilken de fremførte forslag såvel enkeltvis som i deres samspil bør stå eller falde. Og i lyset heraf skal den - nu uopsættelige - politiske beslutning træffes, hvorvidt musikken som statsligt støtteområde skal henvises til stagnation, eller om man mindre end en halv snes år efter indførelsen af verdens første - og formentlig stadig eneste - musiklov skal erkende det i og for sig ikke særligt overraskende faktum, at opbygningsfasen endnu ikke er afsluttet, og at lovens stadigt understregede intention om, at musiklivets udvikling skal tilgodeses i lige så høj grad som dets trivsel, derfor ikke vil kunne opretholdes uden den nødvendige bevillingsmæssige sikring.

3. Koordination af støttemuligheder

a. Blandt de årlige ansøgninger om støtte af musiklovens midler indgår et stedse stigende antal aktiviteter af en så bred karakter, at de ressortmæssigt hører hjemme under flere offentlige støttemuligheder.

De statslige - normalt kulturministerielle - støttemuligheder, der oftest vil kunne være relevante, er musikloven, kunstfonden, teaterloven, kulturformidling, "Børn og Kultur" samt nordiske og internationale bevillinger; hertil kommer statens humanistiske forskningsråd.

I praksis forsøger rådet af egen drift i videst muligt omfang, og ofte allerede under den forberedende gennemgang af ansøgningerne, at koordinere disse statslige støttemuligheder i relation til den enkelte ansøgning. Dette sker dels telefonisk, dels ved oversendelse af ansøgninger og dels ved møder med kontaktpersoner eller organer inden for de andre statslige støtteinstanser.

Antallet af ansøgninger af den nævnte karakter er som anført stigende. Dette skyldes formentlig, dels at ansøgninger om musiklovsstøtte har et aktivitetsindhold af stadig øget kvalitet, dels at aktiviteter inden for kulturområdet i stigende grad omfatter flere kunstarter.

Såvel hensynet til ansøgere, andre potentielle støttegivere og publikum som ønskeligheden af en effektiv anvendelse af den statslige støtte taler efter rådets opfattelse med megen vægt for, at den koordination af forskellige statslige støttemuligheder, som allerede i praksis tilstræbes af musikrådet, udbygges, blandt andet således at der i så henseende indbygges en vis automatik i forberedelses- og beslutningsproceduren.

b. Af bemærkningerne til L 1981 (FT 1980-81, Till. A, sp. 2828) fremgår blandt andet følgende:

"Musiklovens formål om decentralisering gør det ønskeligt, at der stiles mod vejledende bevillingsmæssige fordelingsprincipper

mellem stat, amter og primærkommuner. Fastlæggelse af sådanne principper for støtte vil kunne ske efter følgende retningslinier, som allerede delvis følges i praksis:

1. Aktiviteter af landsdækkende karakter støttes af staten.
2. Aktiviteter af regional eller lokal karakter støttes af amts- og/eller primærkommuner.
3. Regionale eller lokale initiativer hvor amts- og/eller primærkommunal støtte gør det naturligt, at et statstilskud udløses.

Ministeriet vil i samarbejde med Amtsrådsforeningen og Kommunernes Landsforening tilstræbe en videre udformning af disse støtteprincipper".

Rådet skal - i lighed med de tidligere musikråd - fremhæve, at samarbejdet med amter og kommuner er en afgørende forudsætning for gennemførelse af en lang række musikaktiviteter og for eksistensen af et decentralt musikliv. Dette samarbejde gælder ikke blot en koordination af økonomiske støttemuligheder. Mindst ligeså vigtig er en løbende dialog mellem stat (blandt andet musikrådet), amter (blandt andet amtsmusikudvalg) og kommuner (blandt andet kulturudvalg, kulturelle samråd eller kommunale musikudvalg) vedrørende ansøgninger om støtte af musiklovens midler samt andre initiativer og musikprojekter på lokalt eller regionalt plan.

Det er magtpåliggende for musikrådet at præcisere, at ønsket om en mere automatisk dialog og koordination ingenlunde er et udtryk for et ønske om at optræde centralistisk eller formynderisk på musikområdet. Rådet har imidlertid behov for og pligt til at orientere sig om, hvordan musik og musikliv trives rundt omkring i landet. Det har også behov for at blive orienteret om nye initiativer, ligesom det finder det naturligt at orientere om erfaringer fra initiativer på musikområdet andre steder i landet. - Det er derfor glædeligt, at rådet kan konstatere en stadigt stigende interesse for denne gensidige information som et væsentligt led i musikaktiviteters tilpasning til de forskellige lokale og regionale samfund.

På denne baggrund er det derfor rådets håb, at de ovenfor nævnte vejledende bevillingsmæssige fordelingsprocesser mellem stat, amter og kommuner nærmer sig en mere fast praksis. I de forslag, der af rådet fremsættes i forbindelse med den kommende revision af musikloven er en sådan udvikling stedse taget i betragtning, ikke mindst i beregningerne af de økonomiske konsekvenser, som de enkelte forslag vil have for den statslige del af bevillingerne.

4. Institutionsbevillinger af musiklovens dispositionsmidler

Ovenfor (jfr. s. 11 ff) er der nærmere redegjort for, at musiklovens dispositonsmidler i stigende grad anvendes til varetagelsen af musiklivets trivsel, det vil sige opretholdelse af de mest betydningsfulde, igangværende aktiviteter, mens den anden del af musiklovens formål, fremme af musiklivets videre udvikling, bliver stedse mere vanskelig at tilgodese inden for de givne musiklovsbevillinger.

Da det vil være til uoprettelig skade for dansk musikliv at indstille eller begrænse musiklovsstøtten til betydningsfulde, igangværende aktiviteter udelukkende til fordel for nye udviklingsaktiviteter, finder rådet som allerede nævnt, at det foreliggende problem kun kan løses ved, at der i forbindelse med en revision af musikloven skabes grundlag for nedennævnte to former for - direkte og indirekte - forøgelse af lovens nuværende dispositionsmidler.

For det første bør der skabes lovmæssig baggrund for en bevillingsforøgelse til de i nærværende betænkning indeholdte aktivitetsforslag (se herom s. 113 ff).

For det andet bør der allerede ved den forestående revision af musikloven skabes lovmæssig mulighed for, at visse aktiviteter eller institutioner støttemæssigt udskilles fra musiklovens dispositionsmidler og overføres til en finanslovssikret anerkendelse og støtte inden for musiklovens område eller andre områder, f.eks. undervisningssektoren. En sådan overførsel vil

navnlig kunne komme på tale i følgende to tilfældegrupper:

Ressortfremmede tilskud, det vil sige tilskud fra musikloven, som ressortmæssigt helt eller delvist bør afholdes af andre midler.

Som eksempel kan nævnes det som forsøg etablerede Rytmiske Musikkonservatorium. Efter rådets opfattelse (jfr. s. 91) bør dette konservatorium, dersom det i løbet af forsøgsperioden viser sin eksistensberettigelse, ved periodens udløb overføres til det samme finansieringsgrundlag som landets øvrige konservatorier. Et andet eksempel er tilskud til afholdelse af skolekoncerter; forpligtelsen til at yde statslige tilskud til denne vigtige aktivitet bør i det lange løb søges overført til bevillingsrammer under undervisningsministeriets ressortområde.

Institutioner eller institutionslignende aktiviteter. En lang række aktiviteter m.v. er tilblevet på initiativ af musikrådet og finansieres derfor i det væsentlige af musiklovens dispositionsmidler. I visse tilfælde har de pågældende aktiviteter antaget en så fast og institutionslignende karakter, at de af de ovennævnte grunde bør overføres til et andet finansieringsgrundlag. Som eksempel på sådanne institutioner, der har vist sig af afgørende betydning for danske musikliv, og som fortsat drives næsten udelukkende for musiklovsmidler, kan nævnes Dansk Musikinformationscenter (MIC). Dersom den nu etablerede musikskolekonsulent-ordning (jfr. s. 16) ved forsøgsperiodens udløb viser sig at have været en frugtbar nydannelse, vil denne ordning udgøre et yderligere eksempel. Tilsvarende gælder om det nyetablerede Statens Elektronmusikstudie samt det planlagte "Dansens Hus" (jfr. s. 87).

Selv om de pågældende institutioners finansieringsmæssige grundlag fjernes fra musiklovens dispositionsmidler, vil der dog stadig knytte sig væsentlige interesser - også for institutionerne selv - til, at forbindelsen til Statens Musikråd bevares, således at rådet fortsat kan optræde som rådgivende instans overfor såvel institutionerne selv som de bevilgende myndigheder.

Kap. XII. Udkast til lovforslag med bemærkninger

1. Udkast til lov om ændring af lov om musik

§ 1.

I lov nr. 306 af 10. juni 1976 om musik som ændret ved lov nr. 248 af 29. maj 1981 og lov nr. 149 af 17. april 1985 foretages følgende ændringer:

1. § 1, stk. 1, andet punktum, affattes således:

"Ministeren for kulturelle anliggender skal indhente indstilling fra Statens Musikråd om anvendelse af midler efter § 3."

2. § 2 affattes således:

"§ 2. Hvert amtsråd nedsætter et amtsmusikudvalg. I Københavns og Frederiksberg kommuner nedsættes kommunale musikudvalg.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte udvalg skal virke til fremme af musiklivet i amtet, henholdsvis kommunen, og skal herunder medvirke til at samordne den musikalske virksomhed i området. Udvalgene afgiver indstilling til amtsrådet, henholdsvis borgerrepræsentationen og kommunalbestyrelsen, samt Statens Musikråd om støtte efter § 3."

3. § 3, stk. 1, nr. 1, affattes således:

"1) musikundervisning af forsøgsmæssig karakter eller af landsdækkende interesse samt regionale grundkurser,"

4. § 3, stk. 1, nr. 4, affattes således:

"4) orkestre som nævnt i § 4."

5. § 3, stk. 1, nr. 5, affattes således:

"5) orkestre, der ikke omfattes af § 4, samt kor og ensembler,"

6. § 3, stk. 1, nr. 7, affattes således:

"7) videreuddannelse og efteruddannelse af musikere, musikundervisere og andre med tilknytning til musikkens område,"

7. § 3, stk. 1, nr. 8, affattes således:

"8) udgivelse, produktion og udbredelse af noder, fonogrammer, videogrammer og publikationer om musik, herunder pædagogisk materiale,"

8. Overskriften til kapitel 3 affattes således:

"Kapitel 3.

Landsdelsorkestre, musikinstitutioner m.v."

9. § 5, stk. 1, affattes således:

"§ 5. Underskuddet ved driften af landsdelsorkestrene dækkes med 50% af staten under forudsætning af, at resten dækkes fra kommunal eller amtskommunal side. For så vidt angår Sønderjyllands Symfoniorkester og Sjællands Symfoniorkester, udgør statens andel 75%. For Sjællands Symfoniorkesters vedkommende dækkes den amtskommunale og kommunale andel af amtskommuner øst for Store Bælt samt Københavns og Frederiksberg kommuner."

10. § 7 ophæves.

11. Efter § 6 indsættes som ny bestemmelse:

"§ 7. Til institutioner eller andre aktiviteter, som hidtil har modtaget støtte i henhold til § 3, kan ministeren for kulturelle anliggender yde tilskud til den fortsatte drift."

12. Overskriften til kapitel 4 affattes således:

"Kapitel 4.

Organisatoriske bestemmelser m.v."

13. § 8, stk. 4, affattes således:

"Stk. 4. Til musikrådet knyttes et sekretariat, hvis leder ansættes af ministeren for kulturelle anliggender efter indstilling fra rådet."

14. Efter § 11 indsættes som ny bestemmelse:

"§ 12. Såfremt der i kommuner er udpeget kulturelle samråd eller tilsvarende rådgivende udvalg, skal betydende institutioner og interessegrupper inden for kommunens musikliv være repræsenteret."

15. I kapitel 4 ændres § 12 til § 13.

16. Efter § 12, der bliver § 13, indsættes som ny bestemmelse:

"§ 14. Ministeren for kulturelle anliggender og undervisningsministeren kan i fællesskab nedsætte et musikundervisningsudvalg til fremme af tilrettelæggelsen og koordinationen af den samlede musikundervisning."

17. I kapitel 5 ændres §§ 13-15 til §§ 15-17.

18. I § 15, der bliver § 17, ændres "folketingsåret 1985-86" til "folketingsåret 1989-90".

2. Almindelige bemærkninger

I lov nr. 149 af 17. april 1985 om ændring af lov om musik er det i § 15 fastsat, at forslag til revision af loven fremsættes for folketinget senest i folketingsåret 1985-86. Det ved lovrevisionen i 1981 fastsatte revisionstidspunkt, folketingsåret 1984-85, blev således udskudt et år.

Om behandlingen af loven henvises til FT 1975-76, sp. 5022, 7019, 10022, 10033, Till. A, sp. 3201, Till. B, sp. 1313, 1755 og Till. C, sp. 539. Endvidere henvises til FT 1980-81, sp. 4226, 4880, 10932, 11224, Till. A, sp. 2821, Till. B, sp. 809, 1485 og Till. C, sp. 547. Endelig henvises til FT 1984-85, sp. 1492, 2144, 7832, 7880, Till. A, sp. 1209, Till. B, sp. 921 og Till. C, sp. 265.

I overensstemmelse med ministeriet for kulturelle anliggender's svar på det af folketingets kulturudvalg i forbindelse med behandlingen af L 149 af 17. april 1985 stillede spørgsmål (nr. 2, 250 - bilag 2) bygger lovforslaget på en indstilling fra Statens Musikråd. Rådets indstilling, der har karakter af en egentlig lovbetænkning, er inden fremsendelsen til ministeriet blevet drøftet med Repræsentantskabet for Statens Musikråd, amtsmusikudvalgene, kulturforvaltningerne i Frederiksberg og Københavns kommuner, samt enkelte andre berørte institutioner, organisationer m.v.

Musikloven er en del af det lovkompleks, som har til formål at støtte dansk kulturliv, og som ud over musikloven omfatter love om biblioteker, film, kunstfond, museer og teatre. Disse øvrige love er revideret inden for de senere år; det samme gælder lov om ophavsret.

I følge forarbejderne til lov nr. 306 af 10. juni 1976 er musikloven en formidlingslov, hvis hovedformål består i at fremme musiklivet i Danmark ud fra principperne om alsidighed, decentralisering og lige adgang til musikalske oplevelser. Loven er tillige en rammelov, der kan udfyldes efterhånden, som behovet tilsiger det, og de økonomiske forhold tillader det.

De til loven knyttede bevillinger er i 1985 i alt 67.762.441 kr. (incl. midlerne fra Den kulturelle Fond). Af den samlede bevilling udgør 42.700.000 kr. lovbundne statstilskud til driften af fem landsdelsorkestre, medens 25.062.441 kr. udgør dispositionssummen med henblik på støtte i henhold til lovens § 3.

I sin næsten 10-årige funktionsperiode har musikloven i praksis vist sig at være til stor gavn for dansk musikliv.

Interessen for musik er forøget mærkbart hos både udøvere og tilhørere og inden for alle områder og genrer. Initiativer og ansøgninger har været konstant stigende, både kvantitativt og kvalitativt. Disse forhold har indebåret øgede beskæftigelsesmuligheder for musikere og pædagoger samt bedre og bredere kreative udviklingsmuligheder for befolkningen. Amtsmusikudvalgene og adskillige kommuner, har taget aktivt del i realiseringen af lovens hovedformål om blandt andet decentralisering.

Disse gunstige virkninger af musikloven indebærer imidlertid samtidigt, at det med de givne bevillingsrammer er stedse vanskeligere at tilgodese både trivsel - forstået som opretholdelse af de kvalificerede igangværende aktiviteter - og udvikling inden for musiklivet. Musiklovens dispositionsmidler anvendes i dag næsten udelukkende til musiklivets trivsel; udviklingsforpligtelsen kan derfor ikke tilgodeses, medmindre det sker på bekostning af de igangværende aktiviteter.

Lovforslaget søger at råde bod på disse forhold.

De i lovforslaget indeholdte ændringer og tilføjelser til den gældende lov og dennes forudsætninger bygger alle - såvel enkeltvis som i deres samspil - på musiklovens oprindelige hovedformål om trivsel, udvikling, alsidighed, decentralisering og lige adgang til musikalske oplevelser. Forslaget skal således ses som led i en generel kulturpolitik, der ved hjælp af tilbud til befolkningen giver rimelig baggrund og mulighed for at bevare og videreudvikle interessen for og kendskabet til musik og musikliv i bredeste forstand.

Forslaget indeholder dels ændringer til den gældende lovtekst, dels ændringer i forhold til lovens forudsætninger - jfr. herved bemærkningerne til lov nr. 306 af 10. juni 1976, lov nr. 248 af 27. maj 1981 og lov nr. 149 af 17. april 1985 - og endelig ændringer i form af bevillingsforøgelser med baggrund i den gældende lovtekst med dertil hørende bemærkninger.

Lovforslaget indeholder en bevillingsforøgelse på ialt 12,7 mio.kr. i det første år efter lovens ikrafttræden, stigende til 20,3 mio.kr. i det tredje år.

3. Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 2; jfr. lovforslaget nr. 2.

Den foreslåede ændring til § 2 medfører, at Københavns og Frederiksberg kommuner forpligtes til at nedsætte kommunale musikudvalg med funktioner svarende til de for amtsmusikudvalgene gældende.

De i alle landets amter eksisterende amtsmusikudvalg - hvis nedsættelse blev gjort obligatorisk ved lov nr. 248 af 27. maj 1981 - har haft væsentlig betydning for udviklingen af det regionale og lokale musikliv samt for den saglige behandling af en stor del af ansøgningerne om tilskud af musiklovens midler. Det må på denne baggrund anses for en alvorlig mangel, at der ikke eksisterer et tilsvarende system for hovedstadsområdet. Forslaget om nedsættelse af kommunale musikudvalg i Københavns og Frederiksberg kommuner må samtidig ses i lyset af, at relativt store andele af musiklovens dispositionsmidler anvendes inden for dette område. Der henvises til betænkningen s. 109.

Til § 3, stk. 1, nr. 1); jfr. lovforslaget nr. 3.

I medfør af denne bestemmelse har der blandt andet været ydet støtte til to musikalske grundkurser knyttet til musikskolerne i henholdsvis Holstebro og Kolding. Erfaringerne med sådanne grundkurser er overordentlig positive; meget tyder på, at

grundkurserne er egnede til at udvikle og nyttiggøre en betydelig musikalsk talentmasse inden for det pågældende område. En udbygning af de regionale grundkurser bør derfor finde sted med henblik på såvel kursernes konservatorieforberedende sigte som deres betydning for regionens musikliv i form af en række særligt veluddannede amatører. Da hvert enkelt grundkursus erfaringsmæssigt kun kan dække behovet inden for et område svarende til et amt, bør sigtepunktet være etablering af et grundkursus i hvert enkelt amt. Som et første trin i denne udbygning foreslås fire nye grundkurser oprettet, alle i tre-delt finansiering mellem stat, amt og kommune. I betragtning af den centrale rolle, som grundkurserne med den foreslåede udbygning vil komme til at spille, foreslås det, at de nævnes udtrykkeligt i § 3, stk. 1, nr. 1. En sådan tilføjelse til lovbestemmelsen må endvidere anses for hensigtsmæssig til afklaring af hjemmelsgrundlaget for støtten til grundkurser, der nu er en så vel indarbejdet undervisningsstruktur, at de ikke mere omfattes af lovens bestemmelse om musikundervisning af "forsøgsmæssig karakter", og efter en regional udbygning næppe heller af bestemmelsens passus om "musikundervisning af landsdækkende interesse". - Der henvises til betænkningen s. 17 ff.

Inden for musikskoleområdet er der nu etableret en landsdækkende konsulentordning. Baggrunden herfor er bl.a. en konstatering af, at den frivillige musikundervisnings vilkår og aktiviteter er af meget forskellig karakter og omfang inden for de enkelte lokalområder. Konsulenten har kun kunnet ansættes på halv tid; det må imidlertid antages, at opgavernes omfang (der omfatter betjening af mere end 200 musikskoler) snarest vil gøre fuldtidsansættelse af musikskolekonsulenten ønskelig. - Der henvises til betænkningen, s. 15 f.

Behovet for musikundervisning af forsøgsmæssig karakter er betydeligt og omkostningskrævende. Som et led i den stadige udvikling af musikundervisningen - ikke mindst over for børn og unge - er en løbende forsøgsmæssig virksomhed påkrævet. Samtidig må finansieringen af denne virksomhed i det væsentlige anses for en statsopgave. - Der henvises til betænkningen, s. 22 ff.

Det rytmiske Musikkonservatorium, der på grundlag af folketingets finansudvalgs godkendelse af aktstykke nr. 400 af 15. august 1984 nu er under etablering på Frederiksberg, forudsættes udbygget over en fire-års periode. Siden godkendelsen af ovennævnte aktstykke har det vist sig, at musiklovens dispositionsmidler som følge af et stigende antal kvalificerede ansøgninger næppe vil række fuldt ud til den planlagte udbygning af konservatoriet; se nærmere herom betænkningen, s. 12 og s. 90 f. Jævnside med etableringen af Det rytmiske Musikkonservatorium vil der fortsat være behov for anden uddannelse inden for den rytmiske musiks område, ikke mindst med henblik på uddannelse af musikpædagoger. Konkrete muligheder for at afhjælpe dette behov bør søges tilvejebragt inden for de nærmeste år; se nærmere herom betænkningen, s. 91 f samt bilag E.

Gennemførelse af de ovennævnte forslag om udbygning af de regionale grundkurser, fuldtidsansættelse af musikskolekonsulenten, undervisning af forsøgsmæssig karakter samt udbygning af den rytmiske musikuddannelse indebærer en merbevilling på 1.130.000 kr. samt yderligere 850.000 kr. og 1.300.000 kr. i henholdsvis det andet og det tredje år efter lovens ikrafttræden.

Til § 3, stk. 1, nr. 2).

Den offentlige støtte til amatørmusiklivet er overvejende et primærkommunalt - og delvis et amtskommunalt - anliggende. Med få undtagelser støttes de enkelte amatørensembler kun indirekte, i form af tilskud til de landsdækkende amatørmusikorganisationers virksomhed. En vis udbygning af denne støtte er påkrævet. Dels bør der ansættes en konsulent (på halv tid) med henblik på rådgivning af de enkelte ensembler vedrørende såvel det musikalske arbejde som de administrative og økonomiske muligheder og vilkår. Dels bør der ydes tilskud til vederlag for udførelsen af visse særligt tidkrævende opgaver, herunder varetagelsen af arbejdet i forbindelse med de omfattende nodebiblioteker, hvis materiale er en væsentlig del af grundlaget for amatørensembleernes virksomhed. - Der henvises til betænkningen, s. 94 ff.

Et afgørende led i amatørmusiklivets beståen og videre udvikling er den omfattende kursusvirksomhed. Deltagelse i sådanne kurser - der næsten udelukkende afholdes som internatkurser - er blevet stedse mere bekostelig, hvilket ikke mindst rammer de yngre amatørmusikere. Dersom disse årgange skal have rimelig mulighed for at deltage i kurser m.v., må en vis forøgelse af bevillingerne til reduktion af deltagerprisen tilvejebringes. Også i forbindelse med internationale kurser m.v. er der behov for øgede tilskudsmuligheder, specielt for unge amatørmusikere. - Der henvises til betænkningen, s. 96 f.

Gennemførelse af de ovennævnte forslag på amatørmusikområdet om ansættelse af en konsulent, tilskud til vederlag for særligt tidkrævende opgaver samt tilskud til unges deltagelse i kurser m.v. indebærer en merbevilling på 600.000 kr.

Til § 3, stk. 1, nr. 3).

Med hjemmel i denne bestemmelse er der siden den første musiklovs ikrafttræden blevet ydet støtte til musikforeninger. De enkelte tilskud udmåles i det væsentlige på et takstmæssigt grundlag, afhængig af aktiviteternes omfang og karakter; normalt er de af en størrelsesorden på 5.000-15.000 kr. I de seneste år er det tilstræbt at yde ekstra tilskud til musikforeninger, der ønsker at præsentere publikum for et repertoire af nyere, eksperimenterende eller særlig kvalitetsbevidst karakter. Det har ikke været muligt at forhøje størrelsen af støtten i takt med pris- og lønstigningerne, der har ramt musikforeningernes virksomhed på en sådan måde, at adskillige af dem nu må anses for truede på deres eksistens. I betragtning af, at musikforeningernes virksomhed er af afgørende betydning for musiklivet og musikinteressen i de lokale samfund, må de nødvendige tilskudsmuligheder for foreningernes fortsatte drift tilvejebringes. Samtidig vil det være ønskeligt, at den påbegyndte praksis, hvorefter noget større tilskud kan udløses til musikforeninger med en mere dristig programpolitik, udbygges. - Der henvises til betænkningen, s. 98 f.

Gennemførelsen af de ovennævnte forøgelses af tilskuddene til musikforeninger indebærer en merbevilling på 300.000 kr.

Til § 3, stk. 1, nr. 5).

Etablering af såkaldte basisensembler bestående af et mindre antal professionelle musikere med såvel koncerterende som pædagogiske funktioner har vist sig at være en overordentlig formålstjenlig foranstaltning med henblik på regioner, der ligger uden for de områder, hvor landets otte professionelle symfoniorkestre findes. En forøgelse af antallet af sådanne basisensembler - der for øjeblikket findes i Esbjerg og Randers - er i høj grad ønskelig, i første række med henblik på Viborg og Storstrøms amter. For så vidt angår Viborg amt, vil en imødekommelse af behovet kunne ske ved oprettelse af et relativt lille basisensemble på seks medlemmer, der i givet fald skal indgå i et samarbejde med basisensemblet i Randers. Den statslige del af finansieringen af basisensemblerne svarer i det væsentlige til en trediedel af de lønudgifter, der er forbundet med ensemblets drift. - En nærmere redegørelse for såvel de principielle krav, der må stilles til basisensembles sammensætning og virkemåde m.v., som for oprettelsen af de to nævnte ensembler i Viborg og Storstrøms amter, findes i betænkningen, s. 35 ff og 42 f, hvortil der henvises.

Også inden for den rytmiske musik bør det tilstræbes at udnytte de fordele, der knytter sig til basisensembler. Som en forsøgsordning foreslås det, at der i Århus etableres to halvtidsansatte ensembler, henholdsvis et rock- og et jazz-ensemble. De to ensembler skal i deres virksomhed være undergivet de samme retningslinier m.v., som gælder for andre basisensembler, med de modifikationer, som betinges af de genremæssige forskelle. - Der henvises til betænkningen, s. 39 ff samt **bilag C**.

Ved musiklovens revision i 1981 (lov nr. 248 af 27. maj 1981) forudsattes det, at en bedre landsdækning på den rytmiske musiks område i første række burde ske ved turnéordninger, hvor en række periodevis udvalgte ensembler med skiftende besætning og størrelse indgik i et system af længerevarende turneer, omfattende alle genrer inden for den rytmiske musik. Forslaget var til dels kædet sammen med den opfattelse, at regionale basisensembler næppe med fordel lod sig anvende inden for den

rytmiske musik. Udviklingen har vist, at de påtænkte længerevarende turneer kun sjældent lader sig gennemføre, samt at basisensembleideen med fordel lader sig afprøve også inden for det rytmiske område (jfr. ovenfor). Da der på nuværende tidspunkt kun kan blive tale om en forsøgsmæssig oprettelse af rytmiske basisensembler i en enkelt region af landet, er en styrkelse af den landsdækkende, koncerterende virksomhed inden for den rytmiske musik påkrævet. Dette vil kunne ske ved øgede tilskud til andre turnéformer end de længerevarende turneer. Erfaringen viser, at især den såkaldte transportstøtte (der med en vis automatik ydes til kvalificerede, professionelle ensembler, der selv har arrangeret en godkendt turné) og præsentationsstøtte til relativt nyetablerede ensembler med fordel vil kunne udbygges. Udbygningen bør i øvrigt ske på en sådan måde, at også andre ensembler end rytmiske vil kunne drage nytte af de nævnte tilskudsformer. - Der henvises til betænkningen, s. 57 ff.

Ud over forøgelsen af antallet af basisensembler er der behov for at etablere yderligere professionelle ensembler med særlige opgaver; der stilles forslag om oprettelse af tre sådanne ensembler.

Radioens Big Band, der har eksisteret i en snes år, har udviklet sig på en sådan måde, at det nu kunstnerisk set har betingelser for at blive til et af de mest fremragende ensembler inden for genren. En afgørende hindring for en sådan fortsat udvikling består imidlertid i, at musikerne kun er halvtidsansatte i den forstand, at der inden for Danmarks radios regie kun er økonomisk basis for (og behov for), at ensemblets virksomhed strækker sig over et halvt år i hver sæson. Det foreslås derfor, at der skabes mulighed for fuldtidsansættelse af ensemblet, således at der inden for musiklovens rammer ydes tilskud svarende til en trediedel af de samlede driftsudgifter. - Der henvises til betænkningen, s. 48 ff.

Inden for korområdet er næsten al professionel virksomhed centreret om København og Århus. Dette (samt de eksisterende professionelle kors bindinger til deres institutionsbetingede funktioner på Det kongelige Teater, Den jyske Opera samt i

Danmarks Radio) efterlader et betydeligt behov for yderligere professionelle korensamler, placeret uden for København og Århus. Det foreslås derfor, at der på forsøgsbasis etableres et mindre, regionalt baseret, vokalensemble på 14-18 medlemmer. Ensemblet skulle som et led i sin koncerterende virksomhed medvirke ved løsningen af musikdramatiske opgaver og endvidere have særlige forpligtelser i henseende til indstudering af nyere, særlig dansk kormusik i samarbejde med eksisterende koncert- og uddannelsesinstitutioner. Også pædagogiske funktioner skulle i givet fald indgå i ensemblets virksomhed. Vokalensemblet tænkes finansieret efter samme retningslinier som regionale basisensembler. - Der henvises til betænkningen, s. 50 ff.

Siden 1979 har Danmark (til forskel fra en lang række andre lande) ikke rådet over noget statsensemble. En genoprettelse af et sådant ensemble vil af flere årsager være ønskelig, såvel af kvalitets- og repertoiremæssige grunde som i en kultureksportmæssig sammenhæng. Det foreslås derfor, at der på ny skabes grundlag for etablering af et statsensemble, men således at ansættelsen tidsbegrænses til højst fem år for hvert ensemble. Herved vil flere ensembler kunne stimuleres af ordningen, ligesom det af repertoiremæssige grunde samt i forbindelse med tilbagevendende turneer, arrangeret ved de danske udlandsrepræsentationers mellemkomst, vil kunne være en fordel, at der med års mellemrum er tale om skiftende besætninger. - Der henvises til betænkningen, s. 53 ff.

Gennemførelse af de ovennævnte forslag om oprettelse af basisensembler i Viborg/Randers, Storstrøms amt og et rytmisk ensemble i Århus samt af et regionalt baseret vokalensemble og et åremålsansat statsensemble, om fuldtidsansættelse af Radioens Big Band samt om forøgelse af turnéstøtten indebærer en merbevilling på 3.600.000 kr. samt yderligere 3.150.000 kr. og 1.300.000 kr. i henholdsvis det andet og det tredje år efter lovens ikrafttræden.

Til § 3, stk. 1, nr. 6).

I medfør af denne bestemmelse er der blandt andet blevet ydet

støtte til skolekoncerter. Sådanne koncerter i forskellige former åbner en række vigtige indfaldsveje til musikken; gennem oplevelsen af den levende musik vil der kunne dannes en vigtig og nødvendig modvægt mod elevernes omfattende, passive musikforbrug, således at dette på længere sigt forhåbentlig drejes i en mere aktiv retning. En vis forøgelse af de statslige tilskud til skolekoncerter (herunder også til forsøgsprojekter) er en nødvendighed til fremme af disse koncerter som en naturlig og kontinuerlig del af undervisningen i folkeskoler og gymnasier m.v. - Der henvises til betænkningen, s. 20 ff.

I lighed med tilskuddene til musikforeninger (jfr. ovenfor) er bevillingerne til kirkekoncerter af meget beskedent omfang, normalt 2.-3.000 kr., og ydes på et takstmæssigt grundlag. En vis forhøjelse af disse bevillinger, samt en øget mulighed for at differentiere tilskuddene efter aktiviteternes art og omfang vil være ønskelig. - Der henvises til betænkningen, s. 100 f.

Landsdelsorkestrenes forpligtelse til at afholde koncerter i landsdelen blev ved lov nr. 248 af 27. maj 1981 fastslået som en egentlig tilskudsforudsætning, jfr. § 5, stk. 2, nr. 5). For tre af landsdelsorkestrenes vedkommende har der imidlertid vist sig en række hindringer for den praktiske gennemførelse af sådanne koncerter i tilfredsstillende omfang. En væsentligt medvirkende årsag hertil er de betydelige udgifter, som i en række tilfælde skal afholdes af det lokale spillested. Til udjævning af disse forhold, således at de lokale udgifter i forbindelse med koncerter med landsdelsorkestrene bliver ensartede uanset geografisk placering og andre forhold, foreslås det, at der etableres en central pulje, hvorefter der kan bevilges beløb af varierende størrelse efter ansøgning fra de enkelte spillesteder. Forslaget bygger på et udkast til en nærmere konkretiseret ordning, der er tilblevet efter forhandlinger mellem Statens Musikråd, Landsdelsorkestrenes Samråd og repræsentanter for de berørte amtsmusikudvalg. - Der henvises til betænkningen, s. 67 ff samt **bilag D**.

Under lovens § 3, stk. 1, nr. 6) støttes også i særlige tilfælde musikdramatisk virksomhed. Musikdramatikken støttes ligeledes

under teaterloven (lov nr. 292 af 6. juni 1984), § 17 samt § 19. En række kvalificerede musikdramatiske projekter kan imidlertid ikke opnå støtte inden for de nuværende bevillingsmæssige rammer, og det foreslås derfor, at der inden for musiklovens område skabes mulighed for en noget videregående støtte til musikdramatikken. Samtidig forudsættes det, at det hidtidige samarbejde mellem teaterrådet og musikrådet omkring disse ansøgnings behandlings intensiveres, og at en øget støtte til den egentlige musikdramatik samt til beslægtede former af eksperimenterende karakter ydes inden for teaterlovens rammer. Endvidere foreslås det, at der skabes mulighed for af musiklovens midler at yde et vist tilskud til etablering og drift af facilitetsmæssigt og økonomisk rimelige øvelokaler, som de frie musikdramatiske grupper kan anvende i de, oftest langvarige, prøveforløb, der er nødvendige for en musikdramatisk produktion. - Der henvises til betænkningen, s. 83 ff.

Gennemførelse af de ovennævnte forslag om øget støtte til skolekoncerter, kirkekoncerter og musikdramatik samt etablering af en særlig pulje til udjævning af de lokale udgifter i forbindelse med landsdelsorkestrenes afholdelse af koncerter i landsdelen indebærer en merbevilling på 1.550.000 kr.

Til § 3, stk. 1, nr. 7); jfr. lovforslaget nr. 6.

I de seneste år er der blevet ydet bevillinger på o. 450.000 kr. til efteruddannelsesprogrammer for musikundervisere. Inden for denne beløbsramme har det imidlertid ikke været muligt at tilgodese det stadigt mere påtrængende behov for en permanent, landsdækkende efteruddannelsesvirksomhed i form af supplerende uddannelse af aktive, professionelt beskæftigede musikskolelærere. En sådan udbygning (der i givet fald vil kunne finde sted over en tre-års periode) af efteruddannelsessystemet forudsætter en fordobling af de nuværende bevillinger til formålet. - Der henvises til betænkningen, s. 27 ff.

Hidtil er bevillingerne til efteruddannelsesprogrammerne for musikskolelærere blevet ydet i medfør af lovens § 3, stk. 1, nr. 1). Det forekommer imidlertid mere naturligt at sammenstille

efteruddannelsen med videreuddannelse (også fordi sondringen mellem de to uddannelsesformer ikke er ganske skarp). Dette er baggrunden for forslaget om at indføje ordene "efteruddannelse" og "musikundervisere" i lovens § 3, stk. 1, nr. 7). Herved åbnes der samtidig mulighed for at yde konkret støtte til efteruddannelse af også andre end musikundervisere, f.eks. musikere.

Gennemførelse af den foreslåede udbygning af efteruddannelsen for musikskolelærere indebærer en merbevilling på 150.000 kr. samt yderligere 150.000 kr. og 150.000 kr. i henholdsvis det andet og det tredje år efter lovens ikrafttræden.

Til § 3, stk. 1, nr. 8); jfr. lovforslaget nr. 7.

Udbud og efterspørgsel inden for fonogramområdet præges i meget vidt omfang af ganske få, store pladeselskaber med brede internationale interesser og en dertil svarende repertoireorientering. Selskabernes produktion og markedsføring (herunder reklame og distribution) begrænser sig derfor til genrer, udøvere og repertoire, som har vist sig at være en rentabel salgsvare, eller som skønnes at blive det. Under disse forhold er der ikke stor interesse for produktioner fra og til et geografisk set så begrænset område som Danmark, ligesom nye eller mindre kendte kunstnere og værker ikke har mulighed for at blive udgivet på og formidlet via fonogram. Da fonogrammediet samtidig spiller en meget væsentlig rolle i befolkningens musikvaner, må der ske en styrkelse af mulighederne for gennem produktionsstøtte at sikre større alsidighed i fonogram-udbudet. Produktionsstøtten må følges op på distributionssiden gennem etablering af distributionskanaler, der fremstår som alternativer til de kommercielle distributionssystemer. - En nærmere redegørelse for udvidelsen af fonogramstøtten og for etableringen af et alternativt distributionssystem findes i betænkningen, s. 75 ff.

Musikvideogrammer er et nyere medium, der dog allerede nu må siges at have etableret sig som et fast element i musikformidlingen. En ajourføring af lovteksten er ønskelig, således at

musikvideogrammer nævnes på linie med fonogrammer. Den nærmere form for støtte til videogrammer kan ikke fastlægges på nuværende tidspunkt; men et vist beløb til forsøg med forskellige støtteformer og samarbejdsmodeller (blandt andet med Statens Filmcentral og Det danske Filmværksted) bør afsættes såvel med henblik på den pædagogiske anvendelse af musikvideogrammer som til fremme af videogrammer med selvstændig kunstnerisk karakter. - Der henvises til betænkningen, s. 80 ff.

I tilslutning til de øvrige forslag, der tager sigte på at øge muligheden for gennem musikundervisningen at gøre eleverne fortrolige med og interesserede i den nyorienterede musik, foreslås det, at der ydes støtte til udarbejdelse, afprøvning og udgivelse af pædagogisk materiale med dette særlige sigte, eventuelt i form af serier (bestående af nodebøger, tekstbøger, fonogrammer, videogrammer, plancher, etc.), således som det kendes visse steder i udlandet. - Der henvises til betænkningen, s. 25 f.

Udarbejdelsen af pædagogisk materiale af den nævnte karakter må anses for et så væsentligt led i den statsligt støttede udgivelses- og formidlingsvirksomhed inden for musikkens område, at det bør fremhæves særligt i lovens tekst.

Gennemførelsen af de ovennævnte forslag om øget produktionsstøtte til fonogrammer samt etablering af et alternativt distributionssystem, om forsøgsmæssig støtte til musikvideogrammer samt om udvikling og udgivelse af visse former for pædagogisk materiale indebærer en merbevilling på 1.620.000 kr.

Til § 3, stk. 1, nr. 9).

Til imødekommelse af behovet for en løbende information fra Statens Musikråd om rådets arbejde, herunder generelle oplysninger om behandling af ansøgninger, vejledende retningslinier vedrørende de enkelte støttegrupper, udtalelser af mere principiel karakter samt redegørelser for påtænkte eller iværksatte initiativer, foreslås det, at der kvartalsvis udsendes et meddelelsesblad fra rådet. Et sådant blad vil tillige kunne

tjene som debatforum for musikpolitiske spørgsmål af principiel karakter. - Der henvises til betænkningen, s. 107 f.

Gennemførelse af det ovennævnte forslag indebærer en merbevilling på 100.000 kr.

Til § 3, stk. 1, nr. 10).

I medfør af denne bestemmelse er der etableret en såkaldt instrumentbank, hvorfra (især mere kostbare) instrumenter udlånes til musikskoler og amatørensemble. Instrumentbanken har vist sig at være en hensigtsmæssig foranstaltning til ydelse af konkret støtte med et socialt udlignende perspektiv inden for de to områder, der ellers i det væsentlige er undtaget fra de statslige musikbevillinger. Det har i de forløbne år kun været muligt at imødekomme en vis andel af det behov, som ifølge de til musikrådet indkomne ansøgninger må anses for at være af kvalificeret art. - Der henvises til betænkningen, s. 14 f.

Endvidere bør der åbnes mulighed for en mere aktiv støttepolitik i henseende til etablering af lydanlæg på faste spillesteder inden for den rytmiske musik. Tilskud af denne art bør kunne tilbydes i de tilfælde, hvor der fra kommunal side er villighed til at etablere og financiere et rytmisk spillested, hvis indretning m.v. opfylder visse nærmere fastsatte krav i henseende til den tekniske og kvalitative standard. - Der henvises til betænkningen, s. 101 f.

Gennemførelse af forslaget om forbedrede muligheder for indkøb af instrumenter til udlån samt om særlige tilskud til etablering af lydanlæg m.v. indebærer en merbevilling på 500.000 kr. samt yderligere 300.000 kr. i det andet år efter lovens ikrafttræden.

Til § 3, generelt.

I perioden siden 1976 er der sket en fordobling af ansøgningerne

om tilskud af musiklovens dispositionsmidler (fra o. 700 til o. 1400); samtidig er der - ikke mindst i de seneste år - generelt set sket en højnelse af kvaliteten af projekterne i de enkelte ansøgninger. Som følge heraf har det for bevillingsåret 1985-86 ikke været muligt at opretholde den hidtidige praksis, således som den har fundet udtryk i en række vejledende retningslinier og principper vedrørende meddelelse af bevillinger inden for de enkelte støtteområder. Statens Musikråd måtte således under forarbejderne til rådets hovedindstilling af 26. april 1985 til ministeren for kulturelle anliggender konstatere, at dersom uddelingerne til den kvalificerede del af ansøgningerne i det væsentlige skulle følge hidtidig praksis, ville det betyde en sprængning af bevillingsrammerne. I forhold til udgangspunktet måtte der foretages en reduktion på o. 2.700.000 kr. (svarende til ca. 14%); dette skete ved at undergive en lang række ansøgninger fornyet behandling med henblik på indstilling til afslag eller dog en væsentlig nedskæring af det oprindelige beløb samt ved at beskære hovedparten af de resterende ansøgninger med en generel reduktion på 4%. Musikrådets foreløbige gennemgang af ansøgningerne for 1986-87 tyder på, at en tilsvarende situation vil opstå for dette bevillingsårs vedkommende (jfr. betænkningen, s. 89 f). - Lovforslaget tager på denne baggrund sigte på at skabe økonomisk mulighed for en retablering af den tidligere bevillingspraksis. Forudsætningen herfor er en merbevilling på mindst 2.000.000 kr.

§ 3 indeholder i bestemmelsens indledning hjemmel til at "yde støtte til musikformål". Den efterfølgende opregning i § 3, stk. 1, nr. 1)-10), indledes med ordene "herunder særligt til:" (udhævet her). Af denne formulering fremgår, at opregningen i nr. 1)-10) ikke er udtømmende, men at støtte også kan ydes til andre musikformål end de udtrykkeligt nævnte. Til sådanne "andre formål" stilles der forslag om tre bevillingsforøgelser.

Driften af musikskoler er i det væsentlige et kommunalt anliggende. For at tilgodese princippet om, at der over hele landet så vidt muligt bør sikres ensartede muligheder for musikundervisning, vil det imidlertid være ønskeligt, dersom en begrænset statslig støtte kunne ydes i forbindelse med start af

musikskoler eller tilsvarende former for musikundervisning inden for lokalområder, hvor der savnes tilfredsstillende undervisningstilbud. Støtte af denne art må være tidsbegrænset; og den bør ydes i situationer, hvor igangsættelsen af musikundervisningen sker med sigte på en kommunal overtagelse og udbygning af det således etablerede undervisningstilbud. - Der henvises til betænkningen, s. 15.

I forarbejderne til lov nr. 248 af 27. maj 1981 blev folkemusikken udtrykkeligt inddraget under musiklovens støtteområder. Langt hovedparten af bevillingerne til folkemusik har siden været ydet til den såkaldt traditionsbærende folkemusik, herunder til Folkemusikhuset i Hogager, til Folkemusikhusringens koordinerende virksomhed og undervisningsaktiviteter, til de enkelte folkemusikhuse samt til visse indsamlings- og udgivelsesprojekter. Den nutidigt eller rytmisk orienterede folkemusik har modtaget en vis støtte i form af bevillinger til festivaler og spillesteders aktiviteter samt i forbindelse med udgivelse af bøger, plader og noder; endvidere har den centrale organisation inden for denne del af folkemusikken, Folkemusiksamslutningen, i 1985 modtaget et mindre beløb til transportstøtte for professionelle og halvprofessionelle folkemusikgrupper. Inden for den traditionsbærende folkemusik er der navnlig behov for gennem kursusvirksomhed og konsulentbistand at styrke kvaliteten af indsamlingsprojekterne. En øget statslig støtte til den nutidigt orienterede folkemusik er påkrævet med henblik på at styrke det egentligt professionelle islæt i udøvelsen af denne genre. - Der henvises til betænkningen, s. 102 ff, hvor der er givet en nærmere redegørelse for folkemusikkens forhold og for de foreslåede støtteforanstaltninger.

I forbindelse med lov nr. 248 af 27. maj 1981 afsattes der særlige midler til forbedring af elektronmusikkens vilkår i Danmark. På grundlag heraf er der nu etableret et "Statens Elektronmusikstudie", beliggende i Århus. De oprindeligt afsatte midler har imidlertid ikke været tilstrækkelige til en fuldt tilfredsstillende udformning af studiet og dets faciliteter,

ligesom de fornødne ekstra midler ikke har kunnet tilvejebringes inden for den øvrige del af musiklovens midler eller på anden måde. Lovforslaget tager på denne baggrund sigte på at sikre studiets udbygning såvel i henseende til anskaffelse af yderligere materiel som med henblik på at sikre en rimelig drift af studiet med maksimal udnyttelse af dets muligheder. - Der henvises til betænkningen, s. 93 f samt bilag F.

Gennemførelse af de ovennævnte forslag om retablering af den tidligere tilskudspraksis, starttilskud til visse musikskoler m.v., øget støtte til folkemusikken samt udbygning af Statens Elektronmusikstudie indebærer en merbevilling på 2.700.000 kr. samt yderligere 200.000 kr. og 200.000 kr. i henholdsvis det andet og det tredje år efter lovens ikrafttræden.

Til § 5, stk. 1; jfr. lovforslaget nr. 9.

Ved forslaget forhøjes den statslige andel af dækningen af driftsudgifterne for Sjællands Symfoniorkester fra 50% til 75%, hvorved den amts- og primærkommunale andel nedsættes til 25%. Herved sidestilles Sjællands Symfoniorkester med Sønderjyllands Symfoniorkester; de to orkestres arbejdsforhold er i forvejen af forholdsvis ensartet karakter.

Forslaget om at nedsætte den amts- og primærkommunale andel af udgiftsdækningen for Sjællands Symfoniorkester tager sigte på at afbøde den usikkerhed, der i de seneste år har hersket om orkestrets eksistensgrundlag. Samtidig vil den foreslåede ændring kunne frigøre økonomiske ressourcer i de tilskudsydende amts- og primærkommuner, som dermed vil blive sat i stand til at tilgodese andre påtrængende musikformål, over for hvilke man i visse af de pågældende kommuner har forholdt sig afvisende med henvisning til netop forpligtelsen over for Sjællands Symfoniorkester.

Baggrunden for forslaget er nærmere omtalt i betænkningen, s. 64 ff, hvortil der henvises. Sammesteds peges der på - som en subsidiær mulighed - at den nødvendige betryggelse af Sjællands Symfoniorkester søges tilvejebragt ved en ændring af § 5, stk.

1, hvorved ikke blot den statslige, men også den amts- og primærkommunale finansiering af orkestret gøres lovbunden. En tilsvarende ordning måtte i så fald også overvejes for de øvrige landsdelsorkestres vedkommende; se nærmere betænkningen, s. 66 f.

Gennemførelse af det ovennævnte lovforslag indebærer en merudgift på o. 3.300.000 kr.

Til § 7; jfr. lovforslaget nr. 1, 4, 5, 8, 10 og 11.

Den gældende § 7 om støtte til andre lokalt baserede, professionelle orkestre end landsdelsorkestrene foreslås ophævet. Bestemmelsen har ingen selvstændig retlig eller bevilningsmæssig betydning, idet de pågældende formål er omfattet af § 3, specielt § 3, stk. 1, nr. 5); jfr. betænkningen, s. 73 f.

I stedet foreslås indsat (som ny § 7) en bestemmelse, hvorefter institutioner eller andre aktiviteter, der hidtil har modtaget støtte i henhold til § 3, kan udtages af musiklovens dispositionsmidler og undergives en særskilt finansiering på grundlag af andre konti under musikloven. Forslaget tager navnlig sigte på institutioner og institutionslignende aktiviteter, der er tilblevet på initiativ af Statens Musikråd, og som derfor i det væsentlige finansieres af musiklovens dispositionsmidler. I visse tilfælde har de pågældende aktiviteter antaget en så fast og institutionslignende karakter, at det ikke er rimeligt eller nødvendigt, at de fortsat skal finansieres af dispositionsmidlerne med den relative usikkerhed, der knytter sig til den indbyrdes konkurrence mellem o. 1400 ansøgninger. Samtidig vil det være ønskeligt, at dispositionsmidlerne tid efter anden frigøres fra sådanne faste finansieringsforpligtelser, således at de pågældende ressourcer kan anvendes til nye udviklingsaktiviteter. - Som et eksempel på en institution af den nævnte karakter kan nævnes Dansk Musikinformationscenter (MIC). - Der henvises til betænkningen, s. 120.

Til § 8, stk. 4; jfr. lovforslaget nr. 13.

Forslaget tager sigte på at etablere en ordning vedrørende

ansættelse af Statens Musikråds sekretariat, hvorefter rådet selv udvælger sine sekretariatsmedarbejdere. Ordningen svarer til den for Teaterrådet, Statens Kunstfond, Statens Museumsnavn m.fl. gældende. - Der henvises til betænkningen, s. 106 f. Sammesteds gøres det gældende, at en udvidelse af sekretariatets personalenormering med en akademisk medarbejder og en assistent er påkrævet, blandt andet på baggrund af det stigende antal ansøgninger, der indkommer til rådet.

Gennemførelsen af det ovennævnte forslag om en udvidelse af musikrådets sekretariat indebærer en merbevilling på 450.000 kr.

Til lovforslaget nr. 12 og 14.

Ved den foreslåede bestemmelse fastslås det, at repræsentanter for "betydende institutioner og interessegrupper" (jfr. herved § 9) inden for det lokale musikliv skal have sæde i kulturelle samråd, såfremt der i en kommune er udpeget sådanne samråd eller andre tilsvarende rådgivende udvalg. Forslaget tager blandt andet sigte på at styrke stedlige amatørensemblets og eventuelt musikskolers placering i den kommunale beslutningsproces. - Der henvises til betænkningen, s. 94 f og s. 109.

Til lovforslaget nr. 16.

De hidtidige erfaringer viser, at eksistensen af et fælles udvalg mellem undervisningsministeriet og ministeriet for kulturelle anliggender er et afgørende led i tilrettelæggelsen og koordinationen af den samlede musikundervisning. Et sådant musikundervisningsudvalg fandtes i perioden 1979-84. Statens Musikråd har understreget nødvendigheden af, at udvalget reetableres, og peget på en række konkrete arbejdsopgaver for udvalget; se nærmere betænkningen, s. 31 samt **bilag B**. Med den foreslåede lovbestemmelse tilkendegives det, at betydningen af et musikundervisningsudvalg er af særlig vægt.

Til lovforslaget nr. 18.

Da der i det samlede lovforslag indgår en lang række konkrete forslag til såvel nydannelser som udvidelser af bestående aktiviteter inden for musikrområdet, vil det være hensigtsmæssigt at optage loven til fornyet revision efter en fire-årig periode på grundlag af de da indhøstede erfaringer.

BILAG

- A. Lovudkast i spaltetekst.
- B. Udkast til kommissorium m.v. for Musikundervisningsudvalget.
- C. Rapport af 8. juni 1985 til Statens Musikråd vedrørende oprettelse af rytmisk basisensemble.
- D. Uddrag af Statens Musikråds notat af 21. september 1983 vedrørende landsdelsorkestrenes geografiske områdedækning.
- E. Forslag af 14. marts 1985 til etablering af en pædagoguddannelse i rytmisk musik.
- F. Statens Elektronmusikstudie; udkast til vedtægter m.v.
- G. Forslag af 12. juni 1985 til revision af Lov om Musik, afgivet af Repræsentantskabet for Statens Musikråd.
- H. Skrivelse af 30. september 1983 vedrørende folkeskolens musikundervisning, afgivet af Repræsentantskabet for Statens Musikråd til undervisningsministeren.
- I. Referat af møde den 6.-7. december 1985 med medlemmer af Repræsentantskabet for Statens Musikråd, repræsentanter for amtsmusikudvalgene, m.fl.

Gældende lov:Lovforslag:

Kapitel 1.

Kapitel 1.

Statens Musikråd og amtsmusik-
udvalgStatens Musikråd og amtsmusik-
udvalg

§ 1. Statens musikråd har til opgave at virke til fremme af musiklivet i Danmark. Musikrådet skal rådgive og bistå offentlige myndigheder og institutioner i sager angående musikforhold. Ministeren for kulturelle anliggender skal indhente indstilling fra statens musikråd om anvendelse af midler efter §§ 3 og 7.

§ 1. Statens Musikråd har til opgave at virke til fremme af musiklivet i Danmark. Musikrådet skal rådgive og bistå offentlige myndigheder og institutioner i sager angående musikforhold. Ministeren for kulturelle anliggender skal indhente indstilling fra statens musikråd om anvendelse af midler efter § 3.

Stk. 2. Rådet kan på eget initiativ behandle spørgsmål vedrørende dansk musikliv og fremsætte erklæringer herom.

Stk. 2. Rådet kan på eget initiativ behandle spørgsmål vedrørende dansk musikliv og fremsætte erklæringer herom.

§ 2. Hvert amtsråd nedsætter et amtsmusikudvalg til fremme af musiklivet i amtet.

§ 2. Hvert amtsråd nedsætter et amtsmusikudvalg. I Københavns og Frederiksberg kommuner nedsættes kommunale musikudvalg.

Stk. 2. Udvalget medvirker til at samordne den musikalske virksomhed i amtet og afgiver indstilling til amtsrådet og statens musikråd om støtte efter §§ 3 og 7.

Kapitel 2.

Støtteområder

§ 3. Ministeren for kulturelle anliggender kan yde støtte til musikformål, herunder særligt til:

- 1) musikundervisning af landsdækkende interesse eller af forsøgsmæssig karakter,
- 2) kunstnerisk arbejdende amatørkor, amatørorkestre og -ensembler og til deres organisationer,
- 3) musikforeninger og de for sådanne gældende abonnementsordninger samt til organisationer af publikum,
- 4) orkestre som nævnt i §§ 4 og 7,

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte udvalg skal virke til fremme af musiklivet i amtet, henholdsvis kommunen, og skal herunder medvirke til at samordne den musikalske virksomhed i området. Udvalgene afgiver indstilling til amtsrådet, henholdsvis borgerrepræsentationen og kommunalbestyrelsen, samt Statens Musikråd om støtte efter § 3.

Kapitel 2.

Støtteområder

§ 3. Ministeren for kulturelle anliggender kan yde støtte til musikformål, herunder særligt til:

- 1) musikundervisning af forsøgsmæssig karakter eller af landsdækkende interesse samt regionale grundkurser,
- 2) kunstnerisk arbejdende amatørkor, amatørorkestre og -ensembler og til deres organisationer,
- 3) musikforeninger og de for sådanne gældende abonnementsordninger samt til organisationer af publikum,
- 4) orkestre som nævnt i § 4,

5) orkestre, der ikke omfattes af §§ 4 og 7, samt kor og ensembler,	5) orkestre, der ikke omfattes af § 4, samt kor og ensembler,
6) koncertvirksomhed og i særlige tilfælde musikdramatisk virksomhed,	6) koncertvirksomhed og i særlige tilfælde musikdramatisk virksomhed,
7) videreuddannelse af musikere og andre med tilknytning til musikkens område,	7) videreuddannelse og efteruddannelse af musikere, musikundervisere og andre med tilknytning til musikkens område,
8) udgivelse og udbredelse af noder, fonogrammer og publikationer om musik,	8) udgivelse, produktion og udbredelse af noder, fonogrammer, videogrammer og publikationer om musik, herunder pædagogisk materiale,
9) arkivering af dansk musik samt til dokumentations- og informationsvirksomhed,	9) arkivering af dansk musik samt til dokumentations- og informationsvirksomhed,
10) udlån eller anskaffelse af instrumenter og teknisk udstyr samt i særlige tilfælde indretning og forbedring af lokaler, specielt til øvebrug.	10) udlån eller anskaffelser af instrumenter og teknisk udstyr samt i særlige tilfælde indretning og forbedring af lokaler, specielt til øvebrug.
Stk. 2. Støtte efter stk. 1. skal tilgodese både ældre, nye og hidtil ukendte genrer og former for musik.	Stk. 2. Støtte efter stk. 1. skal tilgodese både ældre, nye og hidtil ukendte genrer og former for musik.
Stk. 3. Støtten kan ydes som tilskud, garanti eller lån.	Stk. 3. Støtten kan ydes som tilskud, garanti eller lån.

Kapitel 3.

Landsdelsorkestre m.v.

§ 4. Århus Byorkester, Ålborg Byorkester, Odense Byorkester, Sønderjyllands Symfoniorkester og Sjællands Symfoniorkester skal som landsdelsorkestre medvirke til fremme af musiklivet i landsdelen.

Stk. 2. Det er en betingelse for at opnå støtte efter § 5:

- 1) at det er orkestrets hovedopgave at afholde orkesterkoncerter omfattende et alsidigt repertoire af såvel ældre som nyere musikalske værker med særlig hensyntagen til værker af danske komponister,
- 2) at orkestret består af fast engagerede helårsbeskæftigede musikere og har en sådan størrelse og sammensætning, at grundlaget for fremførelse af det i 1) nævnte repertoire på kunstnerisk forsvarlig måde er til stede,

Kapitel 3.

Landsdelsorkestre, musikinstitutioner m.v.

§ 4. Århus Symfoniorkester, Ålborg Symfoniorkester, Odense Byorkester, Sønderjyllands Symfoniorkester og Sjællands Symfoniorkester skal som landsdelsorkestre medvirke til fremme af musiklivet i landsdelen.

Stk. 2. Det er en betingelse for at opnå støtte efter § 5:

- 1) at det er orkestrets hovedopgave at afholde orkesterkoncerter omfattende et alsidigt repertoire af såvel ældre som nyere musikalske værker med særlig hensyntagen til værker af danske komponister,
- 2) at orkestret består af fast engagerede helårsbeskæftigede musikere og har en sådan størrelse og sammensætning, at grundlaget for fremførelse af det i 1) nævnte repertoire på kunstnerisk forsvarlig måde er til stede.

- 3) at orkestret i et rimeligt og kunstnerisk forsvarligt omfang er til rådighed for ballet- og musikdramatiske forestillinger, herunder forestillinger med Den jyske Opera, og for det stedlige musikkonservatorium som professionelt studieorkester, og
- 4) at orkestret søger sine opgaver løst i samarbejde med de øvrige landsdelsorkestre og med andre musikinstitutioner,
- 5) at orkestrene efter behov og i rimeligt omfang afholder koncerter i og uden for landsdelen.

§ 5. Underskuddet ved driften af landsdelsorkestrene dækkes med 50 pct. af staten under forudsætning af, at resten dækkes fra kommunal eller amtskommunal side. For så vidt angår Sønderjyllands Symfoniorkestre, udgør statens andel 75 pct. For Sjællands Symfoniorkesters vedkommende dækkes den amtskommunale og kommunale andel af amtskommuner øst for Store Bælt og Københavns og Frederiksberg kommuner.

- 3) at orkestret i et rimeligt og kunstnerisk forsvarligt omfang er til rådighed for ballet- og musikdramatiske forestillinger, herunder forestillinger med Den jyske Opera, og for det stedlige musikkonservatorium som professionelt studieorkester, og
- 4) at orkestret søger sine opgaver løst i samarbejde med de øvrige landsdelsorkestre og med andre musikinstitutioner,
- 5) at orkestrene efter behov og i rimeligt omfang afholder koncerter i og uden for landsdelen.

§ 5. Underskuddet ved driften af landsdelsorkestrene dækkes med 50 pct. af staten under forudsætning af, at resten dækkes fra kommunal eller amtskommunal side. For så vidt angår Sønderjyllands Symfoniorkestre og Sjællands Symfoniorkestre, udgør statens andel 75 pct. For Sjællands Symfoniorkesters vedkommende dækkes den amtskommunale og kommunale andel af amtskommuner øst for Store Bælt og Københavns og Frederiksberg kommuner.

Stk. 2. Forskud til dækning af driftsudgifterne kan udbetales i henhold til det af vedkommede kommuner og amtskommuner godkendte budget for orkestrets virksomhed i løbet af det regnskabsår, for hvilket det er beregnet. Endelig regulering finder sted efter regnskabsårets udløb på grundlag af det af kommunerne og amtskommunerne godkendte regnskab.

§ 6. Landsdelsorkestrene drives som selvejende institutioner med vedtægter, som foruden af ministeriet for kulturelle anliggender skal være godkendt af de tilskudsydende kommuner og amtskommuner. Ministeriet kan dog godkende andre ordninger.

Stk. 2. Ved hvert landsdelsorkester nedsættes et samarbejdsudvalg efter statens almindelige regler herom.

§ 7. Til andre orkestre, som i rimeligt omfang består af stedlige fagmusikere, kan ministeren for kulturelle anliggender yde tilskud til koncertvirksomhed af passende omfang, udøvet på alsidig, kunstnerisk for-svarlig måde.

Stk. 2. Forskud til dækning af driftsudgifterne kan udbetales i henhold til det af vedkommede kommuner og amtskommuner godkendte budget for orkestrets virksomhed i løbet af det regnskabsår, for hvilket det er beregnet. Endelig regulering finder sted efter regnskabsårets udløb på grundlag af det af kommunerne og amtskommunerne godkendte regnskab.

§ 6. Landsdelsorkestrene drives som selvejende institutioner med vedtægter, som foruden af ministeriet for kulturelle anliggender skal være godkendt af de tilskudsydende kommuner og amtskommuner. Ministeriet kan dog godkende andre ordninger.

Stk. 2. Ved hvert landsdelsorkester nedsættes et samarbejdsudvalg efter statens almindelige regler herom.

§ 7. Til institutioner eller andre aktiviteter, som hidtil har modtaget støtte i henhold til § 3, kan ministeren for kulturelle anliggender yde tilskud til den fortsatte drift.

Kapitel 4.

Musikrådets og amtsmusikudval-
genes organisation

§ 8. Statens musikråd består af 9 alment sagkyndige medlemmer, der beskikkes af ministeren for kulturelle anliggender for en periode af 4 år.

Stk. 2. Repræsentantskabet som nævnt i § 9 udpeger 5 af medlemmerne. 4 medlemmer, udpeges af ministeren for kulturelle anliggender, der ligeledes udpeger rådets formand blandt dets medlemmer.

Stk. 3. Umiddelbar genbeskikkelse kan kun ske for en periode.

Stk. 4. Til musikrådet knyttes et sekretariat, hvis leder ansættes af ministeren for kulturelle anliggender.

§ 9. Til at følge musikrådets virksomhed nedsætter ministeren for kulturelle anliggender et repræsentantskab, hvori betydende institutioner, organisationer og interessegrupper inden for dansk musikliv skal være repræsenteret. Medlemmerne beskikkes for 4 år ad gangen.

Kapitel 4.

Organisatoriske bestemmelser
m.v.

§ 8. Statens Musikråd består af 9 alment sagkyndige medlemmer, der beskikkes af ministeren for kulturelle anliggender for en periode af 4 år.

Stk. 2. Repræsentantskabet som nævnt i § 9 udpeger 5 af medlemmerne. 4 medlemmer, udpeges af ministeren for kulturelle anliggender, der ligeledes udpeger rådets formand blandt dets medlemmer.

Stk. 3. Umiddelbar genbeskikkelse kan kun ske for en periode.

Stk. 4. Til musikrådet knyttes et sekretariat, hvis leder ansættes af ministeren for kulturelle anliggender efter indstilling fra rådet.

§ 9. Til at følge musikrådets virksomhed nedsætter ministeren for kulturelle anliggender et repræsentantskab, hvori betydende institutioner, organisationer og interessegrupper inden for dansk musikliv skal være repræsenteret. Medlemmerne beskikkes for 4 år ad gangen.

§ 10. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter efter indstilling fra henholdsvis repræsentantskabet og statens musikråd en forretningsorden for de pågældende organer.

§ 11. De nærmere regler for amtsmusikudvalgenes sammensætning og virksomhed fastsættes af amtsrådene. Ministeren for kulturelle anliggender kan udstede vejledende retningslinjer herfor.

§ 12. Ingen kan samtidig være medlem af statens musikråd og repræsentantskabet.

§ 10. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter efter indstilling fra henholdsvis repræsentantskabet og Statens Musikråd en forretningsorden for de pågældende organer.

§ 11. De nærmere regler for amtsmusikudvalgenes sammensætning og virksomhed fastsættes af amtsrådene. Ministeren for kulturelle anliggender kan udstede vejledende retningslinjer herfor.

§ 12. Såfremt der i kommuner er udpeget kulturelle samråd eller tilsvarende rådgivende udvalg, skal betydende institutioner og interessegrupper inden for kommunens musikliv være repræsenteret.

§ 13. Ingen kan samtidig være medlem af Statens Musikråd og repræsentantskabet.

§ 14. Ministeren for kulturelle anliggender og undervisningsministeren kan i fællesskab nedsætte et musikundervisningsudvalg til fremme af tilrettelæggelsen og koordinationen af den samlede musikundervisning.

Kapitel 5.

Ikrafttrædelsesbestemmelser

§ 13. Loven har virkning fra den 1. oktober 1976, §§ 4 og 7 dog først fra den 1. januar 1977.

Stk. 2. Lov nr. 136 af 17. maj 1961 om statstilskud til orkestre uden for hovedstadsområdet samt lov nr. 169 af 27. maj 1964 om statstilskud til et landsdelsorkester for Sjælland ophæves med virkning fra den 1. januar 1977.

§ 14. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft i Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

§ 15. Forslag til revision af loven fremsættes for folketinget senest i folketingsåret 1985-86.

Kapitel 5.

Ikrafttrædelsesbestemmelser

§ 15. Loven har virkning fra den 1. oktober 1976, §§ 4 og 7 dog først fra den 1. januar 1977.

Stk. 2. Lov nr. 136 af 17. maj 1961 om statstilskud til orkestre uden for hovedstadsområdet samt lov nr. 169 af 27. maj 1964 om statstilskud til et landsdelsorkester for Sjælland ophæves med virkning fra den 1. januar 1977.

§ 16. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft i Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

§ 17. Forslag til revision af loven fremsættes for folketinget senest i folketingsåret 1989-90.

Udkast til kommissorium og visse konkrete arbejdsopgaver for undervisningsministeriets og kulturministeriets musikundervisningsudvalg.

Musikundervisningsudvalget skal følge musikundervisningens tilrettelæggelse og indhold, - og gennem løbende analyse af undervisningens lovmæssige, økonomiske og strukturelle vilkår i alle de sammenhænge, befolkningen tilbydes musikundervisning - skabe det nødvendige grundlag for forslag, der kan fremme den bedst mulige tilrettelæggelse af den samlede musikundervisning og koordinering af de enkelte tilbud.

Udvalget skal følge effektueringen af de forslag, som det tidligere musikundervisningsudvalg fremsatte i april 1984.

Udvalget har beføjelse til at nedsætte undergrupper til behandling af delspørgsmål vedrørende musikundervisning, ligesom det frit kan inddrage og rådspørge sagkyndige på det musikpædagogiske område, f.eks. fra undervisningsministeriet, dets direktoratet, Statens Musikråd o.s.v.

I det følgende opregnes eksempler på en række konkrete områder inden for musikundervisningen, der har berøringsflader med begge ministerier, og som vil være oplagte arbejdsområder for udvalget. Opregningen er langt fra udtømmende; også andre punkter vil naturligt kunne tages op i udvalgets arbejde, f.eks. en række af de forslag som fremsættes i Regeringens Ungdomsudvalgs betænkning af juni 1984.

De nedenfor beskrevne områder er ikke skarpt adskilte, men lapper i større eller mindre grad ind over hinanden. Nogle af områderne ligger rent administrativt i den ene af de to ministeriers regi, og forbindelsen til det andet kan umiddelbart synes perifer. Netop på sådanne områder kan der være en tilbøjelighed til at overse vigtige hensyn til bruger-grupper,

der iøvrigt har ressort til det andet ministerium. Her vil udvalget kunne have en vigtig formidlende funktion.

1. Folkeskolens frivillige musikundervisning (§ 3 stk. 3)/musikskoleundervisning

En af Tage Nielsen-udvalget nedsat arbejdsgruppe afgav i marts betænkning om de med folkeskolen og seminariernes musikundervisning forbundne problemer. Heri formuleres forslag til generelle retningslinier for den frivillige musikundervisning i folkeskolen (§ 3 stk. 3) og musikskoleundervisningen, både hvad angår undervisningens indhold og bemanning.

Selv om der i musikkredse er bred enighed om hovedtrækkene i marts-rapportens konklusioner, bør den suppleres med en kortlægning af de aktuelle forhold omkring såvel § 3 stk. 3 - som den egentlige musikskoleundervisning, herunder indhold, genre-mæssig bredde og funktion.

Det bør undersøges hvilken undervisning, der i dag tilbydes under § 3 stk. 3 i de enkelte kommuner, og hvilken uddannelse/baggrund lærerne har. Endvidere i hvilket omfang denne undervisning er sammenfaldende med eller overlapper den undervisning, der tilbydes på musikskolerne. På baggrund heraf bør udvalget i sammenhæng med udarbejdelsen af ny læseplan for faget musik i folkeskolen sikre, at der sker en præcisering af indholdet af musikundervisningen under § 3 stk. 3.

2. Musikskolelov/vejledende retningslinier

Ved musiklovsrevisionen i 1981 gled ordet "musikskole" helt ud af loven. Dette indebar ikke nogen reel ændring af tingenes tilstand, idet den enkelte musikskole, bortset fra støtte gennem instrumentbanken, hverken før eller efter lovrevisionen har modtaget støtte af musiklovens midler. Men den psykologiske effekt var stor, idet mange musikskoleledere følte, at staten nu helt havde vendt musikskolerne ryggen.

Selv om der ikke på nuværende tidspunkt måtte være tilstrækkelige politiske muligheder for at gennemføre en egentlig lovgivning for musikskole-området indeholdende bestemmelser om statslig og kommunal støtte, bør udvalget nærmere overveje fordele og ulemper ved en sådan lovgivning. Overvejelserne bør endvidere omfatte, hvorvidt udarbejdelsen af "vejledende retningslinier for drift af musikskoler" kunne indeholde en væsentlig støtte for området og en praktisk hjælp for kommunerne. Sådanne retningslinier vil primært skulle udarbejdes i kulturministerielt regi, men dels i forbindelse med den under pkt. 1 omtalte § 3 stk. 3-problematik, dels i beskrivelsen af musikskolernes undervisnings indhold, vil der være berøringsflader med undervisningsministeriets område. Her tænkes blandt andet på en indholdsmæssig koordination med den obligatoriske musikundervisning i folkeskolen.

3. Skolekoncerter

De organisatoriske rammer om afholdelse af skolekoncerter er meget forskellige for de forskellige musikformer og varierer desuden meget fra kommune til kommune. Fælles for skolekoncerterne er imidlertid, at de musikere, der spiller koncerterne, har modtaget den del af deres honorar, som ikke kommer fra amt og kommune, fra kulturministeriet, medens den undervisning, koncerterne indgår i, er undervisningsministeriets anliggende. Her kunne en koordinerende indsats blandt andet vedrørende udarbejdelse af undervisningsmateriale vise sig at få stor betydning for den bedst mulige udnyttelse af de ressourcer, der anvendes på området.

Tilvejebringelse af oplysninger om antallet af skolekoncerter, deres finansiering, ansvaret for deres pædagogiske og musikalske standard etc., vil være en vigtig forudsætning for udvalgets arbejde på dette felt.

4. Børn/voksne og fritidsundervisning i musik

En af de ting, der udmærker musikudøvelse fremfor mange andre aktiviteter er, at selv store aldersforskelle mellem deltagerne i en musikgruppe er uden betydning for det musikalske udbytte. Det må anses for en stor værdi, at musikken således kan bringe generationerne i kontakt med hinanden i en kreativ udfoldelse på lige fod. Det virker derfor urimeligt, at mulighederne for at dyrke fritidsmusik er så forskellige for børn og voksne. For de voksne er der mulighed for at modtage undervisning og danne sammenspilsgrupper under "loven om fritidsundervisning", medens børn og unge er henvist til musikundervisning uden statstilskud. Ydermere udløses der automatisk kommunale og statslige tilskud til ethvert hold, der oprettes inden for fritidslovgivningens rammer; hvorimod musikskolerne oftest må leve med en budgetramme, der ikke kan overskrides uanset eventuelle ventelister.

Statens tilskud til voksnes musikundervisning, men ikke til børnenes, må i sig selv føles uretfærdig, og udvalget bør arbejde for, at lovgivningen tilrettelægges således, at det ellers naturlige og uhyre positive samvær og samarbejde om musikalsk udfoldelse mellem forskellige aldersgrupper ikke hæmmes unødigt.

Eventuelt statstilskud til børns og ungens musikskoleundervisning ville desuden give "vejledende retningslinier for drift af musikskoler" eller en musikskolelov (se pkt. 2) større gennemslagskraft.

Samtidig hermed bør også reguleringen vedrørende voksenundervisningen i sig selv undergives nærmere overvejelse med henblik på en eventuel å jour-føring af det nu 16 år gamle lovgrundlag.

5. Udgivelser

Kulturministeriet støtter udgivelser inden for mange dele af musiklivet, herunder også det musikpædagogiske område. Ud fra

udgivelsernes indhold og målgruppe ville det være naturligt, at en del af de musikpædagogisk orienterede udgivelser omfattende tidsskrifter, noder, fonogrammer og bøger var ko-financierede af de to ministerier.

Musikrådet har allerede taget initiativ til og indledt samarbejde med Statens humanistiske Forskningsråd om udgivelser med forskningsmæssigt indhold.

6. Seminariernes overskudskapacitet

Statens Musikråd har i de forløbne år modtaget ansøgninger fra seminarierne i Kolding og Vordingborg om oprettelse af musikpædagogiske "mellemuddannelser". Disse ansøgninger må ses dels som et ønske om at afhjælpe en reel mangel på musikpædagoger dels som forsøg på at finde anvendelse for seminariernes nuværende overskudskapacitet på musikundervisningsområdet. Musikrådet måtte af en række årsager afvise ansøgningerne.

Det ville imidlertid være meget værdifuldt, om der blev iværksat en mere generel undersøgelse af, på hvilke måder seminariernes ledige musikundervisningskapacitet herunder også undervisningsmaterialer og lokaler eventuelt kunne finde anvendelse. Musikundervisningsudvalget ville være det naturlige forum for sådanne undersøgelser og sonderinger.

7. Gymnasium og HF

a. Gymnasiernes store musikarrangementer såsom spredning af musicals, oratorieopførelser etc. rækker musikalsk langt ud over gymnasiet selv og indgår som en vigtig islet i det lokale musikliv. Men i reglen ligger økonomien for sådanne arrangementer også langt ud over det enkelte gymnasiums formåen.

I nogle tilfælde løses de økonomiske problemer gennem samarbejde med byorkestre og basisensembler, i andre lykkes det at skaffe midler til arrangementerne gennem de kommunale

og amtslige kulturforvaltninger. Men der er ingen tvivl om, at mange gode planer skrinlægges, fordi man ikke kan se nogen økonomisk udvej for projekternes gennemførelse. Det ville være hensigtsmæssigt, om der gennem et samarbejde mellem de to ministerier kunne skabes rimelige støtteordninger for sådanne større musikarrangementer i gymnasierne regi.

- b. Instrumentalundervisningen på HF udviser et temmeligt broget billede.

Nogle steder gives instrumentalundervisning af de cand. mag.er, der varetager den øvrige musikundervisning. Andre steder varetages undervisningen af musikpædagoger, der udelukkende er ansat til denne undervisning. Atter andre steder, og det drejer sig formentlig om ikke helt få steder, er det ret tilfældige og mere eller mindre kvalificerede musikere, der står for instrumentalundervisningen.

Endelig findes der HF-kurser, der i en samlet pakke køber den nødvendige instrumentalundervisning på den lokale musikskole.

En kortlægning af området og eventuel udfærdigelse af et sæt retningslinier vil utvivlsomt kunne gavne denne instrumentalundervisning i sin helhed.

- c. De særlige problemer vedrørende skolekoncerter er omtalt under ovenstående pkt. 3.

Rapport til Statens Musikråd vedrørende oprettelse af rytmisk basisensemble.

På grundlag af Statens Musikråds drøftelser den 12.-14. april 1984 nedsatte rådet et arbejdsudvalg bestående af Finn Slumstrup og Anna-Lise Malmros. Udvalgets opgave bestod i at udarbejde en rapport vedrørende oprettelse af rytmisk basisensemble; rapporten skulle indeholde:

- 1) detaljeret forslag til forsøgsordning,
- 2) sammenkobling med i forvejen eksisterende støtte til rytmisk musik, primært støtten til længerevarende turneer,
- 3) diskussion af genrekriterier,
- 4) vurdering af det geografiske kriterium,
- 5) afvejning af den pædagogiske og den kunstneriske funktion,
- 6) stillingtagen til to konkrete forslag: Storstrømsprojektet og Esbjergprojektet, samt
- 7) muligheden for at vælge et helt andet sted.

Under musikrådets løbende drøftelser af arbejdsgruppens foreløbige resultater fik arbejdsgruppen tillige til opgave at repræsentere musikrådet i forhandlinger med Århus kommune og amt; forløbet af disse er skitseret i rapportens afslutning.

Siden 1976, hvor det første musikråd i henhold til musikloven begyndte at fungere 1. oktober, har man diskuteret den nærliggende idé, parallelt med de eksisterende basisensembler inden for kompositionsmusikken at oprette tilsvarende jazz- eller rockensembler. Ganske kort nævnes muligheden i musikrådets "Notat om regionale basisensembler" af 26. maj 1982. En mere detaljeret diskussion findes i bemærkningerne til lovforslaget vedrørende musiklovens revision (fremsat 16. december 1980):

"Det hidtil eneste eksisterende rytmiske ensemble med permanent offentlig støtte er Danmarks Radios Big Band. Forskellen i arbejdsform mellem de rytmiske og klassiske ensembler er så store, at det næppe er hensigtsmæssigt at anvende ensartede modeller på de to områder.

En bedre landsdækning på det rytmiske område må i første række ske ved turnéordninger ..."

Bag denne argumentation ligger flere, delvist modstridende tankegange. En vis økonomisk sikkerhed giver arbejdsro. For en del år siden har det nok været en temmelig udbredt tankegang, at musikere i den rytmiske genre ikke kunne udnytte denne, at de for at udvikle sig var nødt til at være en del af det pulserende byliv, de i deres musik giver udtryk for, og at de derfor ville gå i stå, hvis ikke de så at sige hele tiden var nødt til at "kæmpe for livet" og også dermed være en del af den masseproduktion og/eller kommercialisme, hvis undertiden knusende favntag de har gjort til en selvvalgt fakirseng. I dag vil de færreste argumentere således, det er nok almindeligt anerkendt, at også rytmiske musikere evner at udvikle sig på egne betingelser, hvis de får mulighed for det.

Samtidig bør det dog nævnes, at modstand mod fastansættelse ikke kun er kommet fra administratorerne, der har været i tvivl om det betimelige i en sådan stadfæstelse. Mange musikere ønsker selv et friere liv, der giver dem mulighed for rejser, mulighed for at udnytte pludseligt opståede chancer for engagement i sammenhænge, der kan udvikle dem. Den storby-affinitet, vi taler om, når vi argumenterer for placering af i hvert fald det eller de første basisensembler tæt ved én af landets større byer handler jo også om, at musikerne og musikken har brug for at bevare kontakten til bylivet og ikke blive lukket inde i ren undervisning og et koncertliv, som kunne skille dem helt fra deres naturlige miljø. I vores forslag, som skal beskrives nøjere nedenfor, foreslår vi halvtidsansættelse for at give musikerne tryghed uden at binde dem fuldstændigt.

Der er historisk belæg for, at nogenlunde økonomisk sikkerhed og stabilitet også har givet kunstnerisk pote. Hverken Johnny Hodges, Harry Carney eller Ellington selv henfaldt til sløvhed, fordi de samarbejdede i Ellingtons orkester det ene årti efter det andet.

Freddie Greene blev alt andet end en uinspireret rytmeguitarist af at spille med i Count Basies orkester i mere end 35 år.

Ingen vil vel påstå, at Art Blakeys trommespil har lidt under det faktum, at han har holdt sammen på The Jazz Messengers siden 1955.

The Beach Boys, Grateful Dead, Jefferson Airplane og The Rolling Stones er klassiske rockgrupper, der har holdt sammen i en årrække, og der er ingen tvivl om, at det hører med til genrens større selvbevidsthed og fylde i det musikalske udtryk, at musikerne bliver bedre til at udvikle sig og derfor også ønsker en vis stabilitet. På dansk grund har Gnags holdt sammen i mere end ti år, og de bliver stadig ved med at udsende friske plader, der viser deres evne til at bruge erfaringerne og samtidig følge med tiden. Gruppen TV 2 er først blevet landskendt som nyrockgruppe, men under navnet Taurus har de spillet sammen i mange år.

Det forekommer ganske paradoksalt at hævde, at den kollektive skaben, der er karakteristisk for såvel rock- som jazzmusik skulle trives dårligere med et minimum af økonomisk tryghed. Vi vil da også hævde, at det ikke forholder sig sådan, tværtimod. Alligevel bør ordningen indrettes med hensyntagen til den frihed for musikerne, som de selv finder er nødvendig.

En halvtidsansættelse kunne omfatte enten 2 gange 3 måneders ansættelse eller halvårligt arbejde. Ordningen kendes fra Radioens Big Band.

Det rytmiske basisensemble må ikke være et "pædagogorkester". De enkelte musikere såvel som det samlede resultat skal være på professionelt niveau, og den største del af arbejdsindsatsen, omkring 2/3, bør placeres i orkestret, resten på det pædagogiske område, som musikerne altså også skal kunne magte.

Alle disse forhold skal i hvert enkelt tilfælde forhandles mellem amt, kommune og stat ud fra de muligheder (aktiviteter, lokaliteter og musikere) som findes på det pågældende sted. I lighed med forholdene omkring oprettelsen af klassiske basisensembler bør også de rytmiske besættes ved opslag, dog således, at en hel gruppe kan søge samlet. Denne mulighed bør iøvrigt heller ikke være udelukket inden for andre genrer.

II. Forholdet til eksisterende støtteordninger

I samarbejde med den rytmiske musiks organisationer er støtten til turneer blevet udbygget og forbedret gennem de år, den har fungeret. Det har imidlertid vist sig, at denne støtteform har visse svagheder, og den kan ikke - som man forestillede sig for år tilbage - erstatte en kraftig, decentral indsats. Der vil være en tendens til, at københavnegrupper bliver sendt til provinsen og ikke omvendt. Med de klassiske basisensembler har man i hvert fald de fleste steder gode erfaringer med, at et velfungerende lokalt ensemble giver miljøet en saltvandsindsprøjtning, som nok så mange gæstende ensembler aldrig ville kunne udvirke.

De seneste års kraftige vækst i støtten til turneer har utvivlsomt haft en god virkning, men det er nok ingen skade til, om de nu får lov at virke lidt i ro, så man kan indhøste flere erfaringer.

Endelig skal det nævnes, at turnéstøtten i praksis ikke er til så stor hjælp for spillestederne, som man kunne have håbet, og for at få mere at vide samt for at prøve at afhjælpe spillestedernes mange problemer har Statens Musikråd iværksat en landsdækkende spillestedsundersøgelse og et forsøg med en abonnementsordning inden for den rytmiske musik i Sønderjyllands, Ribe og Vejle amter i perioden 1985-87. Disse aktiviteter skulle sammen med oprettelsen af basisensemblet være en kraftig, samlet støtte til det rytmiske musikliv, såvel uden for som i København.

III. Genrekriterier

Styrken ved det særdanske udtryk "rytmisk musik" er dets samlende karakter: det omfatter de mange forskellige former for afroamerikansk og engelsk jazz- og rockmusik af improvisatorisk karakter. Svagheden ligger i, at det dækker over så meget forskelligt, at det er vanskeligt at sige noget som helst, der dækker hele feltet. Det er dog et argument for at holde formerne samlet, at der hele tiden sker tilnærmelser og krydsninger

mellem formerne. Man kunne i 1970'erne, hvor fusionsmusikken dominerede, have troet, at rocken og jazzen ville smelte sammen til én form, men det skete ikke. I stedet opstod en ny, basal rockform, punk (new wave), derved fjernede rocken sig fra jazzen, men samtidig har nyrocken haft ønsker om musikalsk eksperimenteren, som har nærmet sig til jazzen til forskel fra 70'ernes mere socialrealistiske polit-rock (danskrock). Derfor er der opstået fænomener som "punk-jazz" og "no-wave" som viser, at vekselvirkningen langt fra er et overstået stadium.

I den aktuelle funktionsmåde er der dog klare forskelle, og da vi så reelt som muligt ønsker at afspejle virkelighedens forhold, så vil det være det rigtigste at forsøge at oprette to ensembler, et rock- og et jazz-ensemble. Vi ønsker, at musikkens ægthed skal være dens stærkeste argument.

IV. Det geografiske kriterium

To forhold har været afgørende for de geografiske overvejelser: Statens Musikråd skal bidrage til musiklivets decentralisering, men musikkens former skal samtidig accepteres som hørende sammen med bestemte miljøer. Med musikkens kvalitet og professionalitet som udgangspunkt reduceres mulighederne for nærværende til to: Århus og København.

Arbejdsgruppen kan tilslutte sig følgende bemærkning i det tidligere musikråds allerede nævnte notat fra 1982:

"En væsentlig baggrund for etablering af et basisensemble er, at musikskoler og den frivillige musikundervisning iøvrigt har et stort behov for kvalificerede musikundervisere og at ensemblestørrelsen i praksis har vist sig at have væsentlig funktion som umiddelbart interesselæbende musikpolitisk faktor ved specielt skolekoncerter".

Basisensembllets musikere skal undervise, men de skal også give koncerter primært i hele det amt, der er med i finansieringen.

Med de begrænsede midler, der er til rådighed, må etableringen af et basisensemble også ses i lyset af placeringen af det rytmiske konservatorium på Frederiksberg, hvorved tendensen til

endnu en gang at øge Københavns betydning i det samlede billede af det rytmiske musikliv bliver tydelig.

Et rytmisk basisensembles pædagogiske funktion vil være en nyskabelse, hvor det vil være væsentligt at være åben for nye muligheder og ikke kun holde sig til eksisterende modeller. En rockgruppe kunne være interesseret i samarbejde med musikskole- eller andre kor, eller en gruppe ville være interesseret i at udnytte eksisterende elektronisk udstyr f.eks. i Musikhuset i Århus på en eksperimenterende måde, som kampen for at overleve ikke levner plads til. Selv om de rytmiske musikere skal have mulighed for selv at definere de præmisser, hvorunder de skal fungere, betyder det jo ikke, at de f.eks. ikke skulle kunne samarbejde både med professionelle og med amatører inden for kompositionsmusikken.

Hvis et ensemble f.eks. placeres i Århus betyder det samtidig, at der ikke er stedlig mangel på kvalificerede musikpædagoger. Jens Klüvers Big Band i Århus har vist nye veje inden for skolekoncerter, Københavns Amts rockgruppe af unge arbejdsløse har vist, at en rockgruppe på instruktiv måde kan gennemgå musikernes instrumenter, og i dansktimerne bruges ofte rocktekster, sangeren Steffen Brandt fra "TV 2" har ofte været på besøg i skoletimerne for at fortælle om sine tekster. Der er mange, også uudforskede muligheder, og når projekter bliver en realitet bør de potentielle brugere indkaldes for at man kan høre deres ønsker og ideer.

VI. Forslagene fra Esbjerg og Storstrøms amt

Ansøgningen fra Storstrøms amt af 14. februar 1984 sigter mod oprettelsen af "Vestsjællands og Storstrøms amts rytmiske, improviserende ensembles basisgruppe". Man forestiller sig en begyndelse med otte musikere, og endemålet er 20-25 fuldtidsansatte musikere og vokalistler.

Startgruppen tænkes instrumenteret på en sådan måde, at man kan dække bredt inden for genrerne, på samme måde som 60-70 klassiske musikere dækker den klassiske musiktradition.

I en telefonsamtale den 4. september 1984 har den ene af forslagsstillerne, Poul Christian Nielsen, gjort det klart, at forslaget står for de to stilleres egen regning. Man har haft møde med amtsmusikudvalget i Vestsjællands amt. Dette udvalg var meget positiv over for ideen, og det samme havde formanden for amtsmusikudvalget i Storstrøms amt været i en telefonsamtale.

Muligheden for reel decentralisering er blevet drøftet med Poul Christian Nielsen, som medgav, at man i starten måtte forestille sig, at de otte musikere ville blive københavnere, suppleret med enkelte lokale folk. Han betonedede endvidere, at den brede genreorientering i ansøgningen var alvorligt ment. Ensemblet skulle kunne mestre "alt fra big band til rock".

Arbejdsgruppen stiller sig tvivlende over for muligheden af at bevare den kunstneriske integritet og det samme høje niveau inden for alle rytmiske genrer, selv om man ikke vil udelukke, at det kan lade sig gøre. Endvidere ønskes i hvert fald det første, rytmiske basisensemble tydeligt placeret uden for København hvad angår musikerbeskæftigelsen.

Ansøgningen fra Esbjerg kommunes kulturudvalg af 2. april 1984 er blevet fornyet 11. januar 1985, og det nye forslag adskiller sig på flere punkter fra det gamle. Om ensembles sammensætning hedder det:

"Der søges ansættelse af 9 musikere på halvtidsbasis med følgende instrumentering: percussion - trommer - bas - guitar - sang - tangenter - trompet - sax - basun. Vi forestiller os, at gruppen arbejder i fusionsområdet jazz/rock og arbejder med original musik. Der ville i så fald først skulle ansættes en arbejdende komponist/musiker, som skulle være medbestemmende ved ansættelse af de resterende otte musikere ...".

Tanken om at lade ansættelse af en komponist/leder af gruppen erstatte samtidig ansættelse af en hel gruppe med samme formål, nemlig at opnå integritet og samarbejdsevne, kan ses som en tillempet version af kompositionsmusikkens model: kombineret dirigent/komponist, og den svarer godt til virkeligheden i mange ensembler. Dog ligger den nok tættest på jazz-musikken, hvilket den nævnte instrumentation også gør, specielt basunen findes vist ikke i rockmusikken. Det er vel også et spørgsmål, om

instrumentationen kan lægges helt fast, hvis en komponist og musiker skal have indflydelse på ensemblet. Sammenfattende må det dog siges, at Esbjerg-forslaget er gennemtænkt og virker realistisk, såvel i sin beskrivelse af sammensætningen som af ansættelsesforhold og styrelse.

Den tre-årige forsøgsordning med abonnementer på koncerter med rytmisk musik er iværksat i de tre sydjyske amter, heri indgår også Esbjerg. En eventuel oprettelse af et rytmisk basisensemble i Esbjerg vil således med fordel kunne afvente undersøgelsens afslutning.

VII. Det tredje sted: Århus

I foråret 1985 er der blevet ført forhandlinger med Århus amt og kommune. Således besøgte Statens Musikråds arbejdsudvalg, bestående af Finn Slumstrup og Anna-Lise Malmros, Århus den 4. februar og mødtes med repræsentanter for Århus amtskommunes musikudvalg; herunder repræsentanter for Århus kommunes udvalg for rytmisk musik, og for fritids- og kulturforvaltningen. Senere trådte formanden for Århus amtskommunes kulturudvalg samt rådmanden for Århus kommunes magistrats fjerde afdeling til.

På mødet i februar 1985 redegjorde musikrådets repræsentanter for årsagerne til at vælge Århus som stedet, hvor det første rytmiske basisensemble burde placeres: Kommunen har allerede tydeligt vist sin interesse for projektet, der findes kvalificerede rock- og jazzgrupper i området, og alene placeringen i Jylland vil sikre decentralisering i forhold til byen Københavns dominans, som ikke bliver mindre ved den snarlige start af det rytmiske konservatorium.

På mødet oplyste rådmand Thorkild Ibsen, at Århus kommune i forvejen yder et tilskud på ca. 200.000 kr. til Klüvers Big Band, og at kommunen er interesseret i at støtte et forsøg med etablering af et basisensemble. Århus amtskommune og fritids- og kulturforvaltningen ville sammen opstille retningslinier for etablering og drift af et rytmisk basisensemble over f.eks. en

tre-årig periode. Man ville sigte mod et budget på ca. 1.000.000 kr. pr. år fordelt med en trediedel på hvert af følgende arbejdsområder for orkestret:

- a) pædagogisk arbejde,
- b) egne koncerter,
- c) samarbejdsprojekter (f.eks. med andre ensembler).

Arbejdsgruppen betragter oplægget fra Århus som særdeles positivt. De gode erfaringer med Klüvers Big Band danner det bedst tænkelige grundlag for oprettelsen af et eller to egentlige basisensembler. Blot må vi fastholde, at stillingerne i et sådant ensemble bør slås op, da dette gælder generelt, altså også for de klassiske basisensembler. Muligheden for at søge som en samlet gruppe skal være til stede, og denne kan iøvrigt også benyttes af andre genrer. Endvidere vil ét ensemble, selv om det i sit repertoire er meget bredt, ikke være dækkende for det vidtspændende, rytmiske miljø, hvorfor arbejdsgruppen foreslår, at der oprettes to ensembler, hver ansat på halv tid over en treårig periode.

For rockgruppens vedkommende forestiller man sig fem personer incl. lydmand, for jazzgruppens vedkommende syv personer. Hertil en halvtids administrator til hver gruppe. Samlet giver det syv heltidsansættelser.

Hertil kan lægges udgifter til øvelokaler, orkesterbil m.v. Disse detaljer såvel som den endelige besætning bør være genstand for forhandling, når man er blevet enige om principperne.

Det er vores ønske og bestræbelse, at de rytmiske basisensembler skulle være en støtte til det lokale miljø, en inspiration for andre miljøer og også give muligheder for samarbejde hen over eksisterende genregrænser. Den rytmiske musik har skabt sine egne præmisser, men disse bør ikke isolere de rytmiske musikformer fra andre musikalske aktiviteter.

København, den 8. juni 1985.

Finn Slumstrup og Anna-Lise Malmros

**Uddrag af Statens Musikråds notat af
21. september 1983 vedrørende
landsdelsorkestrenes geografiske områdedækning**

Hovedindhold af rådets notat

1. Landsdelsorkestrene bør afholde et rimeligt antal koncerter uden for orkestrets hjemby og først og fremmest i orkestrets amtsområde. Koncerter uden for hjemkommunen skal kunstnerisk og repertoiremæssigt være det samme som i hjemkommunen.

Statens tilskud på 50% (for Sønderjyllands Symfoniorkestres vedkommende 75%) af de med orkestrenes drift forbundne nettoomkostninger bør betinges af denne områdedækning.

2. Følgende amter og byer er i dag koncertmæssigt omfattet af landsdelsorkestre:

Odense Byorkester

Orkesterkoncerter finder næsten udelukkende sted i Odense byområde, jfr. blandt andet det under I. 5. nævnte baggrundsmateriale.

Sjællands Symfoniorkester

Københavns amt, Københavns og Frederiksberg kommuner, Frederiksborg amt, Vestsjællands amt, Roskilde amt samt Storstrøms amt.

Sønderjyllands Symfoniorkester

Sønderjyllands amt samt Nordschleswig, Ribe og Kolding.

Aalborg Symfoniorkester

Orkesterkoncerter finder for størstepartens vedkommende sted i Aalborg Byområde, jfr. blandt andet det under I. 5. nævnte baggrundsmateriale.

Århus Symfoniorkester

Orkesterkoncerter finder næsten udelukkende sted i Århus byområde, jfr. blandt andet det under I. 5. nævnte baggrundsmateriale.

Følgende amter har ikke landsdelsorkestre og for tiden kun sjældent koncerter med professionelle symfoniske orkestre:

Bornholms amt
Vejle amt
Ringkjøbing amt
Viborg amt
Ribe amt

Hertil kommer, at Fyns amt, Århus amt og Nordjyllands amt kun i ringe omfang har symfonikoncerter uden for landsdelsorkestrenes hjembyer, Odense, Århus og Aalborg.

Koncerter på Bornholm er forbundet med særlige transport- og tidsmæssige og derfor også økonomiske problemer.

3. Forslaget vil i praksis primært omfatte Odense byorkester, Aalborg Symfoniorkester og Århus Symfoniorkester, da Sjællands og Sønderjyllands Symfoniorkester allerede er områdedækkende.

4. Et forslag til geografisk områdedækning for de enkelte landsdelsorkestre fremgår af udkast af juni 1973 fra Statens Musikråd til lov om Musik, jfr. det under I. nævnte baggrundsmateriale.

5. Sjællands Symfoniorkester har i 1982 haft 68 vinterkoncerter, heraf ca. 50 koncerter uden for København, og 58 sommerkoncerter, eller ialt 126 koncerter.

De øvrige 4 orkestre bør hver årligt have 100-120 koncerter.

6. De med den udvidede områdedækning forbundne ekstraomkostninger bør indgå i orkestrenes almindelige driftsbudget.

7. Respektive amter og kommuner, som modtager koncerter må være med til at betale den reelle koncertandel af orkestrenes budgetter inden for de 50%, som ikke betales af staten.

8. Følgende fordeling af udgifter i orkestrenes nettobudgetter må anses rimelige:

a) Staten betaler 50% under hensyn til den landsdækkende interesse i områdedækning med levende symfonisk musik.

b) Orkestrets hjemkommune bør betale en væsentlig andel, når den både direkte (koncerter) og indirekte (pædagoger, miljø, skatteindtægter og forbrug) har størst gavn af orkestret.

c) "Hjemamt" bør betale en fast andel, dels for områdedækningen og dels for de indirekte virkninger af et permanent orkester i området.

d) Kommuner, som modtager koncerter bør betale et beløb pr. koncert.

Det må anses for urealistisk, at kommuner skal betale den gennemsnitlige udgift pr. koncert, som vil kunne beregnes i forhold til orkestrets totale nettobudget og det samlede, årlige antal koncerter. Eksempelvis ville en koncert med Århus Symfoniorkester koste ca. 160.000 mill.kr. ud fra det faktiske nettobudget for 1983 på ca. 16 mill.kr. og det i nærværende forslag forudsatte årlige antal koncerter på ca. 100.

Det bør derimod være realistisk, at der lokalt betales lønudgifter på koncertdagen til orkestermusikere (årsløn beregnet gennemsnitligt pr. dag), dirigent og solister samt konkrete udgifter til transport og diæter. Endvidere betales de lokale arrangementsudgifter (koncertsal og personale, flygel, annoncering, trykning af billetter og programmer). Basismateriale for PR forudsættes udsendt og bekostet af orkester.

Den lokale købspris for en koncert bør være den samme, uanset hvor i området koncerten finder sted.

Da staten som nævnt under a) bør betale 50% af udgifterne, vil der lokalt blive tale om følgende pr. koncert:

Beløb til orkester: ca. 50.000 kr.

Lokale arrangementsudgifter: 15.-20.000 kr.

Entréindtægter: 15.-20.000 kr.

Det lokale, offentlige tilskud bør herefter være ca. 50.000 kr.
pr. koncert.

**Forslag af 14. marts 1985 til
etablering af en pædagoguddannelse i rytmisk musik**

1. Forslaget

Der etableres en uddannelse af pædagoger i rytmisk musik. Formålet er at sikre en kompetent undervisning af børn og voksne i musikskoler, højskoler og andre former for frivillig musikundervisning. Uddannelsens ligestillingsværdi med andre musikuddannelser gør den kvalificerende til undervisning i folkeskolen - både den obligatoriske og den frivillige undervisning.

Uddannelsen skal primært supplere, ikke erstatte musikunderviseruddannelserne på landets højere læreanstalter.

Uddannelsens varighed er tre år med forudgående optagelsesprøve og en afsluttende eksamen. Efter eksamen er der mulighed for et års overbygning. Uddannelsens kompetence indtræder med afsluttet eksamen efter tredje år. Der optages maksimalt 20 studerende pr. årgang. Sideløbende hermed oprettes et fireårigt forløb for musikundervisere i arbejde. Elementer af uddannelsen kan indgå i aftenskoleforløb.

Uddannelsen afprøves i et fireårigt forsøg med to parallelle spor: 20 studerende i 3 år og 12 fungerende musikundervisere i 4 år. I forsøgsperioden vil der ikke blive optaget nye studerende hvert år. Dette vil først ske, når forsøgsperioden er afsluttet og uddannelsen er blevet vurderet i lyset af erfaringerne fra forsøgsperioden.

2. Forslagets baggrund

Baggrunden for forslaget er blandt andet den eksplosive udvikling i antallet af musikskoler og det stærkt stigende behov

for kvalificerede musikpædagoger inden for alle områder, herunder også den rytmiske musik. Som belæg vil jeg citere et afsnit fra Københavns Amtskommunes Amtsmusikudvalgs rapport vedrørende musikskolevirksomhed (februar 1983):

Der er et stort behov for musikundervisere, og der bliver for få færdige. Udvalget udtaler, at der er et stort behov her i amtet - som alle andre steder - for uddannede musikpædagoger, og man opfordrer konservatoriernes fællesråd til at medvirke til en forøgelse af antallet af uddannede musikpædagoger, til en styrkelse af uddannelsens holdning relateret til musikskolernes behov, eksempelvis med hensyn til holdundervisning, rytmisk musik og AM-kandidaternes instrumentale kunnen.

(Udvalgets rapport, s. 4)

Som det tegner sig nu, vil konservatoriernes pædagoguddannelser også efter de nye læseplaner give alt for få kandidater til at dække behovet. Det gælder både de eksisterende konservatorier og det kommende rytmiske konservatorium.

Vi har ikke nu - og har aldrig haft - en grundlæggende pædagoguddannelse i rytmisk musik. Vi får en, når det rytmiske konservatorium kommer i gang - om end det kan være svært at vurdere en uddannelses indhold på papiret -, men der vil gå fire år inden de første kandidater bliver færdige, og der vil gå en betydeligt længere årrække inden disse pædagogers arbejde vil kunne mærkes uden for det østsjællandske område. Med hensyn til de eksisterende pædagoguddannelser på konservatorierne kan man hævde, at de studerende i større eller mindre grad kan beskæftige sig med rytmisk musik i løbet af deres uddannelse, men ingen steder gives der i dag en sammenhængende indføring i den rytmiske musiks pædagogik.

Behovet på det rytmiske område fremgår også af den stærke søgning der er til de efteruddannelsestilbud, som efterhånden er blevet etableret, jeg tænker her på blandt andet Vallekilde-pædagogstævnerne, RMU's amtskurser og de treårige kurser, som DMpF og RMU har startet. Men alt dette er efteruddannelse; vi savner stadig en grundlæggende uddannelse på området, samtidigt med at

vi ved, der er arbejde nok til de mennesker, der vil gennemføre en sådan uddannelse.

3. Uddannelsens placering og struktur

Det vil være forbundet med store vanskeligheder at få denne uddannelse placeret på et eller flere af de eksisterende konservatorier. Alene at finde plads til mere end 60 studerende inden for de bestående rammer vil være problematisk. En mere praktisk løsning ville være at leje sig ind på en institution med overskydende kapacitet og samtidigt forberede at uddannelsen kunne få "sit eget hus". I den forbindelse vil Silkeborg være velegnet: byen er centralt placeret, den har stærke skole- og uddannelsestraditioner og der er et livskraftigt miljø for den rytmiske musik i byen. Denne løsning udelukker ikke et samarbejde på det pædagogiske plan med de eksisterende konservatorier, et samarbejde alle parter kunne have udbytte af.

Med hensyn til uddannelsens struktur er hovedtanken et sammenhængende treårigt forløb suppleret med et fireårigt forløb for undervisere i arbejde. Endvidere kan man forestille sig uddannelsen opdelt i moduler i en slags årskursusform. Endelig vil det være oplagt at de erfaringer, der bliver gjort i denne uddannelse, kommer de mange efteruddannelsestilbud til gode.

4. Uddannelsens indhold

- 1) Elementær rytmisk træning (ERT). Opøvelse af rytmisk-motoriske færdigheder inden for bevægelse, sang og percussion.
- 2) Bevægelse, Sang & Spil (BSS). Videreudvikling af ERT i form af en sammenkædning af bevægelse, spil og sang. De studerende lærer her grundmønstre inden for afro-amerikansk musik og improvisation i gruppeform. Undervisningsmaterialet fremstilles for størstedelens vedkommende af lærere og studerende i samarbejde.
- 3) Klaver. Brugsklaver, improvisation.
- 4) Sang. Herunder stemmetræning og improvisation.
- 5) Hovedinstrument. Undervisning sigter mod at den studerende

dels kan undervise i instrumentet, dels bliver i stand til at spille kvalificeret rytmisk musik på instrumentet.

- 6) Sammenspil. Mulighed for opdeling i mindre grupper med rotation inden for rytmegruppens instrumenter. Sammenspilsledelse.
- 7) Kor. Herunder korledelse.
- 8) Musikhistorie. Hovedvægten på den afro-amerikanske musiks historie.
- 9) Musikteori. Integreret teoriundervisning, der konstant relaterer til undervisningens praksis.
- 10) Orienteringsfag. Indføring i guitar, bas, trommesæt, percussion og selvbyggede instrumenter.
- 11) Pædagogik, Undervisningslære & Psykologi (PUP). Afvikles for størstedelens vedkommende i forbindelse med de praktiske fag, suppleret med studiekredse, der dækker det mere teoretiske stof.
- 12) Praktik. Der etableres en praktikordning i forbindelse med BSS og Hovedinstrument.

5. Faglig koordinering

En af hovedtankerne bag uddannelsen er at fagene i videst muligt omfang koordineres og i bedste fald integreres med hinanden. Det forudsætter en meget nøje planlægning af undervisningen og et snævert samarbejde mellem lærerne. For de studerende vil resultatet være et tæt sammenhængende undervisningsforløb. Nogle koordineringsmuligheder er vist nedenfor.

1) ERT.....	BSS, PUP
2) BSS.....	ERT, Sang, Kor, Musikteori, Orienteringsfag, PUP, Praktik
3) Klaver.....	Sammenspil, Musikteori
4) Sang.....	BSS, Kor, Musikteori
5) Hovedinstrument	Sammenspil, Musikteori, PUP, Praktik
6) Sammenspil.....	Klaver, Hovedinstrument, Musikhistorie, Musikteori, Orienteringsfag
7) Kor.....	BSS, Sang, Musikteori
8) Musikhistorie..	Sammenspil, Musikteori

- 9) Musikteori..... BSS, Klaver, Sang, Hovedinstrument, Sammenspil, Kor, Musikhistorie, Orienteringsfag
- 10) Orienteringsfag BSS, Sammenspil, Musikteori
- 11) PUP..... ERT, BSS, Hovedinstrument
- 12) Praktik..... BSS, Hovedinstrument

6. Fagfordeling

	<u>1.sem</u>	<u>2.sem</u>	<u>3.sem</u>	<u>4.sem</u>	<u>5.sem</u>	<u>6.sem</u>
1) ERT.....	G 4					
2) BSS.....		G 4	G 4	G 4	G 4	G 4
3) Klaver.....	S ½	S ½	S ½	S ½	S ½	S ½
4) Sang.....	S ½	S 1	S ½	S ½	S ½	S ½
5) Hovedinstrument	S 1	S 1	S 1	S 1	S 1	S 1
6) Sammenspil.....	g 3	g 3	g 3	g 3	g 3	g 3
7) Kor.....	G 2	G 2	G 2	G 2	G 2	G 2
8) Musikhistorie..	G 2	G 2	G 2	G 2		
9) Musikteori.....	G 2	G 2	G 2	G 2	G 2	G 2
10) Orienteringsfag	S ½	S ½	S ½	S ½	S ½	S ½
11) PUP.....			G 2	G 2	G 2	G 2
12) Praktik.....					*)	*)
	15½	15½	17½	17½	15½	15½

*) Praktik i 5. og 6. semester: 5 hold á 4 studerende i 3 timer pr. uge i 12 uger. Hertil kommer 1 konferencetime pr. hold pr. uge i 12 uger.

G = 20 studerende, g = 6-7 studerende, S = eneundervisning. Tallene inde i skemaet er ugentlige timetal. Tallene nederst er en studerendes samlede ugentlige timetal. I 5. og 6. semester tillægges praktiktid (se noten ovenfor).

Lærertimeforbrug i en fireårig forsøgsperiode

Beregningerne bygger på følgende forudsætninger:

- 1) Der startes et treårigt forløb for 20 studerende.
- 2) Der startes et fireårigt forløb for 12 undervisere i arbejde.
- 3) Det fireårige forløb starter året før det treårige.

- 4) Et undervisningsår er på 30 uger.
 5) Fritidsloven benyttes i det omfang det kan lade sig gøre.
 6) Lærerlønninger følger DLH's tarif svarende til sats 1 på konservatorierne, pt. 330 kr. pr. time.

A. Lærertimeforbrug i det treårige forløb.

	pr. uge	1. år	2. år	3. år	ialt
1-2) ERT/BSS.....	4	120	120	120	360
3) Klaver.....	10	300	300	300	900
4) Sang.....	10	300	300	300	900
5) Hovedinstrument	20	600	600	600	1800
6) Sammenspil.....	9	270	270	270	810
7) Kor.....	2	60	60	60	180
8) Musikhistorie..	2	60	60		120
9) Musikteori.....	2	60	60	60	180
10) Orienteringsfag	10	300	300	300	900
11) PUP.....	2		60	60	120
12) Praktik.....	20			240	240
		2070	2130	2310	6510

Fritidsloven benyttes til at indlægge 2 20-timers kurser om året som erstatning for 6 ugers undervisning pr. år i ERT/BSS og Sammenspil. Herved spares 78 lærertimer om året. Lærertimeforbruget bliver herefter: 1. år 1992, 2. år 2052, 3. år 2232.

Da et 20-timers kursus koster 1.084 kr., vil lønudgifterne blive

1. år: 1992 x 330 kr. = 657.360 kr. + 2.168 kr. =	659.528 kr.
2. år: 2052 x 330 kr. = 677.160 kr. + 2.168 kr. =	679.328 kr.
3. år: 2310 x 330 kr. = 762.300 kr. + 2.168 kr. =	764.468 kr.
ialt	2.103.324 kr.
pr. studerende	105.166 kr.

B. Lærertimeforbrug i det fireårige forløb.

1-2) ERT/BSS.....	360 (uændret)
3) Klaver.....	540 (lavere p.g.a. deltagerantallet)
4) Sang.....	540 (lavere p.g.a. deltagerantallet)
5) Hovedinstrument	1080 (lavere p.g.a. deltagerantallet)

6) Sammenspil.....	540	(lavere p.g.a. deltagerantallet)
7) Kor.....	180	(uændret)
8) Musikhistorie..	120	(uændret)
9) Musikteori.....	180	(uændret)
10) Orienteringsfag	540	(lavere p.g.a. deltagerantallet)
11) PUP.....	120	(lavere p.g.a. deltagernes forudsætninger)
12) Praktik.....	_____	(udgår)
ialt 4140 timer		

Undervisningen i ERT/BSS, Sammenspil, Kor og en del af Musikteori afvikles under fritidsloven i form af 24 20-timers kurser og 8 internatkurser á 55 timer. Herved spares ialt 1190 lærertimer. Det samlede lærertimetotal bliver derefter 2950 timer. Da timerne under fritidsloven kan omregnes til 46 kurser á 1.084 kr., vil lønudgifterne blive:

2950 x 330 kr. =	973.500 + 49.864 kr. =	1.023.364 kr.
	pr.år	255.841 kr.
	pr.studerende	85.280 kr.

C. Samlede lærerlønninger.

I forsøgsperioden vil de beløb, der omfattes af denne ansøgning, udgøre:

1.år:	255.841 kr.
2.år: 255.841 kr. + 659.528 kr. =	915.369 kr.
3.år: 255.841 kr. + 679.328 kr. =	935.169 kr.
4.år: 255.841 kr. + 764.468 kr. =	<u>1.020.309 kr.</u>
ialt	3.125.688 kr.
pr.studerende	97.709 kr.

Arbejdsgruppen påtænker at fremsende en ansøgning om støtte til øvrige driftsudgifter i forsøgsperioden i nærmeste fremtid. Samtidigt vil vi meget gerne modtage kommentarer, råd og vejledning fra Statens Musikråd i forbindelse med den foreliggende ansøgning.

Den 14. marts 1985

Med venlig hilsen, på arbejdsgruppen vegne
Steen Nielsen

Statens Elektronmusikstudie**1. Udkast til vedtægter for Den selvejende Institution Statens Elektronmusikstudie****§ 1.**

Statens Elektronmusikstudie er en selvejende institution, oprettet i henhold til § 3, stk. 1, nr. 10 i lov nr. 306 af 10. juni 1976 om musik.

Institutionen er hjemmehørende i Århus.

§ 2.

Studiets formål er

- 1) at stå til rådighed for produktion af fortrinsvis dansk elektronmusik indenfor alle genrer,
- 2) at varetage forskning og udviklingsarbejde, herunder at virke til fremme af udvikling af elektronmusikalsk apparatur,
- 3) at meddele undervisning og anden formidling af kunstneriske og forskningsmæssige resultater med særligt henblik på skabende virksomhed,
- 4) at arbejde for elektronmusikkens udbredelse i dansk musikliv gennem koncertvirksomhed, fonogramudgivelser, radiospredning m.v. og at virke for dansk elektronmusiks udbredelse i udlandet.

Formålet søges varetaget ved:

- 1) Etablering og drift med løbende ajourføring af relevant teknisk udstyr i egnede lokaler på et så alsidigt og avanceret niveau som muligt,
- 2) selvstændig forsknings-, dokumentations- og registreringsvirksomhed på grundlag af løbende informationsudveksling med institutioner, virksomheder og enkeltpersoner i ind- og udland.

- 3) tilrettelæggelse og gennemførelse af kurser, seminarer o.l. indenfor almene og specielle emnekredse,
- 4) indgåelse af samarbejdsaftaler med institutioner, organisationer, foreninger, virksomheder og andre interesserede i ind- og udland.

§ 3.

Studiets egenproduktion registreres og arkiveres i båndkopier, som indenfor ophavsretslovens rammer står til rådighed for interesserede institutioner, enkeltpersoner m.v. efter nærmere angivne regler.

§ 4.

Studiets drift baseres på tilskud fra ministeriet for kulturelle anliggender.

Studiet er berettiget til at modtage tilskud fra anden side samt til at søge status som indtægtsdækket virksomhed i henhold til finansministeriets cirkulære herom af 5. april 1984.

§ 5.

Studiet ledes af en bestyrelse på 8 medlemmer, der beskikkes af ministeren for kulturelle anliggender for en periode på 4 år, sammenfaldende med beskikkelsesperioden for medlemmerne af Statens Musikråd.

Af ministeren for kulturelle anliggender vælges 1 medlem som repræsentant for ministeriet for kulturelle anliggender.

4 medlemmer beskikkes som repræsentanter for de skabende kunstnere efter indstilling fra Dansk Komponistforening, Danske Populærautorer, Danske Jazz-, Beat og Folkemusikautorer og Dansk Elektronmusik Selskab i fællesskab.

3 medlemmer beskikkes efter indstilling fra Statens Musikråd.

Ministeren udpeger bestyrelsens formand blandt dennes medlemmer og efter dennes indstilling.

Ministeren kan tilforordne bestyrelsen en sagkyndig i ophavsretlige spørgsmål.

§ 6.

Bestyrelsen afholder mindst 4 årlige møder, men kan af formanden indkaldes efter behov. Bestyrelsen skal indkaldes, når mindst 3 medlemmer kræver det.

Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når 4 medlemmer er til stede.

Beslutning træffes ved simpel stemmeflerhed. Står stemmerne lige, gør formandens stemme udslaget.

§ 7.

Bestyrelsen er under ansvar over for ministeren for kulturelle anliggender studiets øverste myndighed.

§ 8.

Bestyrelsen ansætter studiets leder, som med ansvar over for bestyrelsen forestår den daglige drift.

Bestyrelsen ansætter og afskediger medhjælp til studiet, efter indstilling fra lederen.

Bestyrelsen kan fastsætte nærmere retningslinier for studiets anvendelse, herunder om fordeling af studietiden mellem forskellige brugergrupper.

§ 9.

Lederen er pligtig til årligt at aflægge skriftlig beretning om studiets aktiviteter. Beretningen godkendes af bestyrelsen og indsendes til ministeriet for kulturelle anliggender.

§ 10.

Studiets regnskabsår følger kalenderåret.

Studiets årlige regnskab revideres af en statsautoriseret revisor.

Regnskabet godkendes af bestyrelsen og indsendes til ministeriet for kulturelle anliggender.

§ 11.

I tilfælde af, at studiet må opløses, træffer bestyrelsen beslutning om afvikling af dette. Beslutningen forelægges ministeriet for kulturelle anliggender.

§ 12.

Nærværende vedtægter træder i kraft pr. ...

2. Notat vedrørende Statens Elektronmusikstudies uddannelsesvirksomhed

Studiets uddannelses- og kursusvirksomhed kan opdeles i to hovedtyper:

- A) Uddannelses- og kursusvirksomhed, der formelt sorterer under en eksisterende uddannelsesinstitution (rekvirenten) universitet, konservatorium, seminarium, gymnasium, folkeskole og muligvis flere.

Undervisning og den tekniske vejledning ved arbejdet i studiet varetages enten af rekvirentens egne lærerkræfter, eller rekvireres hos studiet, eller en kombination af begge. Studiets leder skal i alle tilfælde godkende eksterne undervisere og studieteknikere. Rekvirenten betaler for den brugte studietid, materialer og for undervisning i det omfang, den er rekvireret hos studiet. Takster herfor fastsættes af bestyrelsen.

De rekvirerede kurser kan omfatte alt fra besøg på et par timer af en gymnasieklasse til årelange kurser/seminarer med eksamen ved universitet og konservatorium.

Det er ved rekvireret undervisning, rekvirenten, der har det formelle ansvar for undervisningen og definerer dens mål og indhold.

- B) Den anden hovedtype er undervisnings- og kursusvirksomhed, der iværksættes på studiets eget initiativ. Ved denne undervisning afholdes alle udgifter til lærerkræfter af studiets driftsmidler. Bestyrelsen kan fastsætte en deltagerafgift, ligesom materialeudgifter kan forlanges dækket af deltagerne.

Inden for denne kategori af undervisning kan der opregnes en meget bred vifte af kursustyper. Et par eksempler:

- 1) "Kørekort"-kurser, hvis sigte er at sætte deltagerne i

stand til at bruge studiet uden studieteknikerhjælp. Sådanne kurser vil være af kortere varighed.

- 2) Større års- (eller 1/2-års-)kurser, omfattende undervisning i akustik, psykoakustik, elektroakustik, elektronmusikkens æstetik og historie, værkanalyse og værkproduktion.

Kursus af denne type kunne afrundes med en form for eksamensprojekt og udstedelse af kursusbevis.

- 3) Kortere "inspirations"-kurser og workshops for professionelle med inden- eller udenlandske gæsteinstruktører f.eks. "Composers in Residence".

Det er inden for kursustypen under 2) perspektivet med en egentlig uddannelse på området ligger. Vi mener dog ikke i udvalget, at det vil være hensigtsmæssigt at søge en sådan etableret med det første. De mindre pretentiose kurser må først have tid til at finde deres form.

Det er bestyrelsens og den daglige leders ansvar at definere indhold, annoncere og tilrettelægge kurserne samt at prioritere mellem de forskellige kursustyper.

Et samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne og studiet vedrørende de af studiet arrangerede kurser (de rekvirerede vedrører formelt ikke studiet) kunne have form af aftaler om "merit"-overførsel. Eksempelvis kunne et stort kursus af typen beskrevet under 2) overføres som afløsning for en teoridisciplin eller et musikkundskabs-seminar ved cand.mag. uddannelsen etc.

Stærkere bindinger mellem studiets undervisning og uddannelsesinstitutionerne er næppe ønskelig på nuværende tidspunkt.

3. Udkast til budget 1985 (1.4.1985-31.3.1986) for Statens Elektronmusikstudie

Lønninger

Leder (kr. 270.000 + pens. kr. 32.000) x 1/2	151.000 kr.
Kontorassistance kr. 150.000 x 1/3	50.000 kr.
Teknisk assistance kr. 150.000 x 2/3	<u>100.000 kr.</u>
	<u>301.000 kr.</u>

Fremmede tjenesteydelser

Revision og regnskabsassistance	<u>15.000 kr.</u>
---------------------------------	-------------------

Anskaffelser

Anskaffelser af udstyr og inventar	<u>250.000 kr.</u>
------------------------------------	--------------------

Leje af lokaler og udstyr

Husleje incl. apparatur, varme, el, rengøring etc.	<u>250.000 kr.</u>
---	--------------------

Andre driftsudgifter

Porto	2.000 kr.
Telefon	5.000 kr.
Papir og kuverter (layout og trykning)	10.000 kr.
Kontorartikler	3.000 kr.
Abonnement, tidsskrifter	2.500 kr.
Kontingenter	1.500 kr.
Rejseudgifter i forbindelse med bestyrelsesmøder	6.000 kr.
Indkøb af bånd	25.000 kr.
Indkøb af bøger og andre tryksager	5.000 kr.
Vedligeholdelse af SEMS eget udstyr	5.000 kr.
Udgifter i forbindelse med arbejde i andre studier	15.000 kr.
Fotokopiering	7.000 kr.
Diverse	<u>10.000 kr.</u>
	<u>97.000 kr.</u>

Ialt

913.000 kr.

4. Forslag til anskaffelser i bevillingsåret 1.4.1985-31.3.1986
til Statens Elektronmusikstudie

Yamaha DX7 System

1 stk. TR8P (=8 stk. DX7 Synthesizer)	75.000 kr.
1 stk. YK 10 Keyboard	2.590 kr.
1 stk. CX-5M Computer	8.635 kr.
1 stk. QX1 digital recorder	40.000 kr.
Software + ROM og RAM cartridges	<u>12.000 kr.</u>
	<u>138.225 kr.</u>

Roland super-jupiter System

3 stk. super-jupiter á 24.400	73.200 kr.
1 stk. programmeringsenhed	5.340 kr.
1 stk. MKB 1000 Mother-keyboard	22.600 kr.
1 stk. MSQ 700 Sequenser	<u>12.820 kr.</u>
	<u>113.960 kr.</u>

Oberheim System

1 stk. XPANDER	<u>45.000 kr.</u>
----------------	-------------------

Linn drums

1 stk. Linn 9000	<u>80.000 kr.</u>
------------------	-------------------

Mikrocomputersystem

m. Winchester-disk, 2 diskettestationer, printer, (plotter), diverse interface, mindst 256 k RAM lager og diverse software	<u>150.000 kr.</u>
--	--------------------

Ialt

527.185 kr.

Repræsentantskabet for Statens Musikråd**Forslag til revision af Lov om Musik / folketingsåret 1985-86****Kapitel 1 - ny §**

stk. 1. Kommunalbestyrelsen i hver primærkommune kan nedsætte et musikudvalg til fremme for musiklivet i kommunen.

stk. 2. Udvalget medvirker til at samordne den musikalske virksomhed i kommunen, derunder musikuddannelse, udøvelsen af amatørmusik og koncertvirksomheden.

Kommentarer:

Hensigten med forslaget om denne nye, fakultative paragraf er at styrke musiklivets stilling i den enkelte primærkommune, men også at tage den fulde konsekvens og vise, at loven omfatter alle tre offentlige instanser, stat, amtskommuner og primærkommuner, som det i virkeligheden er tilfældet.

Med den nye paragraf kan loven vise vej for de kommuner, der har et musikliv af en vis størrelse og alsidighed, og som endnu ikke har oprettet lokale musikudvalg. Adskillige kommuner har allerede engageret sig i musikskolevirksomhed og i støtte til amatørmusik og koncertvirksomhed, og det er sandsynligt, at den foreslåede paragraf, der nævner netop disse tre hovedområder, vil kunne tjene til at fremme denne udvikling, hvor den er begyndt, og igangsætte den, hvor den endnu ikke findes.

Hvor man i forvejen har oprettet kulturelt samråd, vil det være naturligt at oprette et musikudvalg i forbindelse med dette.

tilføjelse til § 2.

I Københavns kommune og Frederiksberg kommune nedsættes musikudvalg med samme opgaver som amtsmusikudvalgene, jfr. § 2, stk. 2.

Kommentarer:

Til gavn for musiklivet i hovedstaden og for samarbejdet med Statens Musikråd og med musiklivet i resten af landet vil det være nødvendigt og naturligt, at de to hovedstadskommuner opretter selvstændige musikudvalg med samme status som amtsmusikudvalgene. Paragraffen bør derfor gøres obligatorisk.

Kapitel 2.**tilføjelser til § 3 a) stk. 1 nr. 1.**

samt i forbindelse med start af musikskoler eller tilsvarende former for frivillig musikundervisning.

Kommentarer:

I Statens Musikråds bestræbelser på at sikre ensartede muligheder for musikundervisning i hele landet bør indgå muligheden for at kunne støtte starten økonomisk.

tilføjelser til § 3 b) stk. 1 nr. 6.

samt organisationer til varetagelse heraf.

Kommentarer:

Da en meget stor del af støtten til især det rytmiske område kanaliseres gennem organisationerne må denne tilføjelse betragtes som en ajourføring.

Kapitel 2, ny § 3 stk. 4.

Det skal ved støttens fordeling tilstræbes, at der bydes befolkningen over alt i landet adgang til alsidig musikundervisning, musikalsk aktivitet og musikalsk kunstoplevelse.

Kommentarer:

Indholdet af denne nye paragraf har tidligere kun kunnet læses i bemærkningerne til loven.

Det er statens musikpolitik, at støtten skal ydes ligeligt over hele landet, således at befolkningen - så vidt det er muligt - opnår ligelig adgang til musikundervisning, musikalsk selvaktivitet og musikalsk kunstoplevelse.

Statens musikpolitik må medvirke til udjævning af bestående forskelle mellem de forskellige amter og kommuner.

Kapitel 3, § 5.

Underskuddet ved driften af landsdelsorkestrene dækkes med 50 pct. af staten og 50 pct. af kommuner henholdsvis amter. For så vidt angår Sønderjyllands Symfoniorkester udgør statens andel 75%, Sønderjyllands amts andel 25%. For Sjællands Symfoniorkesters vedkommende dækkes den amtskommunale og kommunale andel af amtskommunerne øst for Store Bælt og Københavns og Frederiksberg kommuner. Undtaget er dog Bornholms amt.

Kommentarer:

Med baggrund i bl.a. de senere års usikkerhed om finansieringen af Sjællands Symfoniorkester foreslås det, at kommunernes og amternes andel i underskuddet på driften bliver gjort til en obligatorisk forpligtelse.

Det bør overvejes at få Bornholms amt med igen, evt. med en 75% dækning fra staten.

Kapitel 4, ny § 11 stk. 2.

De nærmere regler for de primærkommunale musikudvalgs sammensætning og virksomhed fastsættes af kommunalbestyrelserne.

Kommentarer:

Denne paragraf er en konsekvens af forslaget om en ny § i kapitel 1.

Det er ikke målet på længere sigt at foreslå gennemført obligatoriske regler, og det vil derfor ikke være hensigtsmæssigt at lade ministeren for kulturelle anliggender udarbejde vejledende regler for de kommunale udvalg.

Kapitel 5, § 15

1989-90

Kommentarer:

Repræsentantskabet finder det meget uheldigt, at ministeren for kulturelle anliggender og folketinget ved at udsætte revisionen af loven om musik ud over de 4 år, der var regnet med, har medvirket til at udhule det økonomiske grundlag for lovens frie midler til stor skade for Statens Musikråds arbejde og dermed for dansk musikliv.

Man burde i fremtiden på en bedre måde kunne sikre fremskrivning hvert finansår af musiklovens midler.

BEMÆRKNINGER til bemærkninger til lovforslaget (1981)

side 2, alm. bem. 2. spalte, linje 8 ff

Statens Musikråds udtalelse i rapporten i forbindelse med lovrevisionen 1980-81 kan gentages i skærpet form. Også en række af ordførerne gav ved revisionen i 1980-81 udtryk for, at man godt vidste, at de penge, der fulgte med musikloven, ikke slog til, men at man så senere måtte se at få pengene til at følge med behovet.

I de sidste år har man i Statens Musikråd nærmet sig det punkt, hvor stort set alle midlerne var bundet af de foregående års dispositioner og praksis, men nu er dette punkt nået og overskredet. Dette har i indeværende finansår ført til nedskæringer i bevillingerne i forhold til årene før. En sådan situation er selvsagt fuldstændig lammende for musikrådets arbejde og medvirkende til at bremse et mangfoldigt musikliv i rivende udvikling.

Musikrådet vil bedre end repræsentantskabet kunne beskrive forholdet mellem ansøgninger og bevillinger, om perspektiverne for de næste års arbejde m.v., men på ét punkt mener repræsentantskabet det fuldt forsvareligt om ikke tvingende nødvendigt at fremkomme med en indsigelse: Musikrådets sekretariat arbejder under så urimelige forhold lokalemæssigt og

bemandingsmæssigt, at det må karakteriseres som helt uantageligt.

side 4, amtsmusikudvalgene, spalte 2, linje 13-16

Dette afsnit bør ikke medtages i bemærkningerne til den forestående lovrevision, da det næppe har været praktiseret eller ville kunne realiseres i fremtiden. De fleste amtsmusikudvalg indkalder ansøgninger i slutningen af året med henblik på behandling i amtsmusikudvalget lige efter nytår, altså en kortvarig procedure sammenlignet med musikrådets/kulturministeriets.

**side 5, støtteområder/§ 3, stk. 1, nr. 1, musikskoler
spalte 1, 3 sidste linjer
spalte 2, 2 første linjer**

Lov om fritidsundervisning beskrives som anvendelig til individuel instrumentalundervisning og sammenspil både for børn og voksne. Dette er ikke tilfældet. Til individuel instrumentalundervisning er denne lov med sine krav om bestemte holdstørrelser ikke meget bevendt, og da sammenspil hænger stærkt sammen med instrumentalundervisningen heller ikke den ideelle løsning her. Fritidsloven må betegnes som uanvendelig til børneundervisning.

side 5, spalte 2 d) grundkurser

I de nærmeste år må overbygningerne på musikskolerne, de såkaldte grundkurser, og evt. andre initiativer blive et centralt udbygningsområde, ellers vil mange talenter fra de store musikskoleårgange stå uden mulighed for at komme videre.

Staten har hidtil støttet initiativer på dette område og må også være med til at styre udviklingen i dens næste faser i samarbejde med amterne og primærkommunerne.

side 6, støtteområder/§ 3, stk. 1, nr. 3, musikforeninger m.v.

De klassiske musikforeninger såvel som foreningerne på det

rytmiske område (jazzklubber m.fl.) har i de senere år på grund af de økonomiske vanskeligheder oplevet deres hidtil alvorligste krise, der for mange er endt katastrofalt.

Inspireret af disse tilstande har repræsentantskabet, som det vil være bekendt, i 1983-84 gjort et meget energisk forsøg på at opnå dispensation fra momslovgivningen for musikforeninger, jazzhuse og -klubber og lignende koncertgivere, der kan karakteriseres ved, at de er afhængige af og modtager tilskud fra det offentlige, herunder kulturministeriet.

Når det ikke lykkedes at opnå forståelse fra skatte- og afgiftsministeren, skyldtes dette næppe manglende forståelse fra politikernes side for problemerne i musikforeningerne, men tydeligt nok, at en løsning over momslovgivningen var en umulighed, da man så, hvilke konsekvenser evt. dispensation kunne få. Det paradoksale i, at enkelte musikforeninger betaler det samme beløb (eller mere) i moms, som de modtager i tilskud fra kulturministeriet, kan de fleste se, og kan momsen ikke forsvinde via skatte- og afgiftsministeriet på grund af uheldige følgevirkninger og den almindelige ulyst til at ændre i momslovgivningen, bør kompensation for den betalte moms kunne tilfalde foreningerne af musiklovsmidlerne. En ansøgning om momsrefusion kunne sendes sammen med den årlige ansøgning til kulturministeriet og blive behandlet sammen med denne af såvel Statens Musikråd som amtsmusikudvalgene.

(En undersøgelse foretaget af Sammenslutningen af danske Musikforeninger i maj 1985 viser, at de klassiske musikforeningers momsbetaling ligger på knap 100.000 kr.).

(Bilag: Repræsentantskabet for Statens Musikråds breve af 19.5.83 og 18.11.83 til skatte- og afgiftsministeren og Sammenslutningen af danske Musikforeningers undersøgelse omkring økonomien i 50 danske musikforeninger. Maj 1985).

side 6, sidste 3 linjer

side 7, 1. linje ff

En fordeling af tilskuddet fra det offentlige mellem stat, amt og kommune er opnået for de fleste af de klassiske musikfore-

ninger. Det ville være meget uheldigt, hvis statens andel blev reduceret eller helt forsvandt. Da det fortsat er åbenbart, at de offentlige tilskud er helt utilstrækkelige, er det stadig af stor betydning i en ansøgning til amt og primærkommune at kunne henvise til, at Statens Musikråd/kulturministeriet bakker ansøgningen op. Repræsentantskabet finder, at bevillinger til dette område bør være væsentligt større.

De klassiske musikforeninger benytter sig i udstrakt grad af abonnementsordninger (medlemskab med fast kontingent m.fl. ordninger). Abonnementsordninger på det rytmiske område bør prioriteres op og sikres et bedre økonomisk grundlag.

side 7, § 3, stk. 1, nr. 4) og 5), professionelle orkestre m.v.

Repræsentantskabet har i 1983 og 1984 anvendt en del tid på at drøfte problemer omkring vore landsdelsorkestre. I et brev af 2. maj 1984 til ministeren for kulturelle anliggender blev nedenstående forslag stillet:

I. Usikkerheden om finansieringen af Sjællands Symfoniorkester og vanskeligheden for flere orkestre med at virkeliggøre musiklovens intentioner om, at orkestrene i rimeligt omfang skal give koncerter i og uden for landsdelen, affødte følgende 3 forslag:

- 1) at det gøres obligatorisk for amter henholdsvis kommuner at dække 50% af udgiften til landsdelsorkestrene (Sønderjyllands amt dog 25%), (se side),
- 2) at man finder frem til en finansiering af de udgifter, der opstår, når byorkestrene skal ud i deres landsdel, og
- 3) at det af bemærkningerne til loven fremgår, hvorledes man forhandler sig frem til en landsdækkende koncertvirksomhed.

II. I den hensigt at sikre det tættest mulig samarbejde mellem ministerium, amt, kommune og orkester og for samtidig at opnå, at budgetterne tilsigter en opfyldelse af orkestrenes forpligtelser efter § 4, stk. 2, herunder forpligtelserne til et alsidigt repertoire af såvel ældre som nyere musikalske værker med særlig hensyntagen til værker af danske komponister, foreslås

- 4) at ministeriet for kulturelle anliggender får plads i landsdelsorkestrenes styrende organer.

(Bilag: Brev af 2.5.84 til ministeren for kulturelle anliggender).

side 8, § 3, stk. 1, nr. 6/2. spalte, koncertvirksomhed m.v.

Repræsentantskabet arbejder i øjeblikket med skolekoncertproblematikken, bl.a. gennem sit skolekoncertudvalg. På mødet i repræsentantskabet den 12. juni 1985 vil en tekst til placering på dette sted blive behandlet og senere på mødet blive drøftet med Statens Musikråd.*

side 9, § 3, stk. 1, nr. 8, 1. spalte, udgivelser

Udarbejdelse af materialer om især ny musik til anvendelse ved eksempelvis skolekoncerter må fremover blive en vigtig opgave for musikrådet i samarbejde med bl.a. amtsmusikudvalgene.

Bilag:* Forslag til formulering af afsnit om skolekoncerter i forbindelse med revision af Lov om Musik i 1985-86.

Denne ordlyd godkendt på repræsentantskabets møde den 12. juni 1985.

Sv. Erik Jensen
formand

Skrivelse af 20. september 1983 vedrørende folkeskolens musikundervisning, afgivet af Repræsentantskabet for Statens Musikråd til undervisningsministeren.

Ligesom folkeskolens undervisning i sin helhed danner basis for landets samlede kundskabsmængde og kulturelle potentiale, udgør folkeskolens musikundervisning fundamentet for hele den danske musikkultur. Det er folkeskolens opgave at stimulere og aktivere den trang til musikalsk udfoldelse, som findes i ethvert barn. Svigter folkeskolen denne opgave, eller giver man den ikke rimelige muligheder for at leve op til sit mål, vil vores musikkultur lide ubodelig overlast. Ikke sådan at forstå, at musikken forsvinder fra vores og barnets hverdag; tværtimod. Men barnet vil være prisgivet det akustiske bombardement, det gennem massemedierne udsættes for. Er det ikke gennem en bevidst og målrettet musikundervisning sat i stand til at skelne mellem godt og dårligt, mellem lødigt kunst og fidus; er det ikke sat i stand til at træffe egne, kvalificerede valg i den overdådige rigdom af ofte anmassende musikalske tilbud, det præsenteres for, bliver det til en passiv musikkonsument, for hvem musikken snarere er at sammenligne med et narkotikum end en kilde til åndelig udvikling og berigelse.

En undtagelse vil naturligvis altid være de børn, der kommer fra i forvejen musikalsk aktive hjem, og som gennem undervisning på musikskolerne er i stand til selv at skabe sig et aktivt forhold til musikken.

Repræsentantskabet for Statens Musikråd, der dækker alle sider af det danske musikliv, er af den opfattelse, at folkeskolen under de nuværende forhold ikke er i stand til at leve op til sin forpligtelse som formidler af en demokratisk musikkultur.

Om, og i hvilken grad det enkelte barn i folkeskolen får sine musikalske muligheder afdækket, stimuleret og udviklet beror efter vor opfattelse i høj grad på tilfældigheder:

1) Lærernes kvalifikationer er meget svingende, delvis som følge

af de sidste tyve års skolelovgivning. Således har en grunduddannet seminarielærer uden særlige forudsætninger i form af instrumentale færdigheder eller andet kun haft i alt 90 timers musikuddannelse, uden afsluttende eksamen.

- 2) Musiktimerne tildeles lærerne ud fra stærkt varierende, ofte ikke-faglige kriterier. F.eks. kan en lærer blive tildelt musiktimer i en klasse, fordi han har klassen i andre fag, eller fordi et skematimetotal skal gå op.
- 3) Omfanget af undervisningstiden til musik varierer stærkt fra skole til skole, fra kommune til kommune. Eksempelvis svinger timetallet i forhold til klassekvotienten og afhænger af den pågældende skoles/kommunes skoleordning. Valgfagsordninger kan medføre, at der er børn i skolen, som ikke får musikundervisning efter 3. klasse, og specielle indskolingsordninger (integration/få-lærerprincip) resulterer i, at visse elever først får en kvalificeret musikundervisning i 4.-5. klasse. Kun meget få elever (ca. 1% på landsbasis) får musik efter 5. klasse, idet den såkaldte valgfagsordning i praksis virker som en fravalgsordning for musikfaget. At næsten ingen børn har haft musik i 6.-10. klasse er et næsten uovervindeligt handicap for gymnasiets musikundervisning, der reelt ikke har noget fundament at bygge på.
- 4) Savnet af en læseplan og en undervisningsvejledning med konkrete anvisninger på undervisningens mål og indhold gør, at undervisningen i betænkelig grad bliver præget af manglende sammenhæng i henseende til undervisningsemner, stof, progression og metode.

Det er repræsentantskabets indtryk, at folkeskolens musiklærere forlængt har erkendt disse problemer.

Fundamentet for den undervisning, der gives i dag af aktive og bevidste musiklærere, er først og fremmest den fælles sum af erfaringer og viden, som udveksles med stigende intensitet inden for rammerne af blandt andet musiklærernes faglige foreninger. Denne aktivitet er blevet til ikke mindst under indtryk af den gældende ministerielle læseplans og den tilhørende undervisningsvejlednings utilstrækkelighed som rettesnor i planlægningen af en konkret undervisning.

Kritikken af denne læseplan har fundet sted siden dens tilblivelse i 1973-76, hvor det ikke var muligt for musiklærernes repræsentanter i formuleringsgruppen at vinde gehør for deres synspunkter. Man kan derfor med stor tilfredshed konstatere, at læseplanens åbenlyse svagheder også er erkendt af musikundervisningsudvalgets arbejdsgruppe, der i sin rapport af marts 1983 har foreslået, at der udarbejdes en konkretiseret læseplan med minimumskrav for alle klassetrin og discipliner.

Repræsentantskabet for Statens Musikråd anser det for vigtigt at udarbejdelsen af denne nye læseplan for folkeskolens musikundervisning (og i dens kølvand en revision af seminarieuddannelserne) sættes i værk hurtigst muligt. I dette arbejde bør alle kvalificerede kræfter inddrages, herunder i særlig grad folkeskolens og seminariernes egne lærere.

Repræsentantskabet ønsker sluttelig at understrege, at udarbejdelsen af en ny læseplan for folkeskolens musikundervisning og en ajourføring af seminariernes musiklæreruddannelser er helt nødvendige, men langt fra tilstrækkelige betingelser for, at folkeskolens musikundervisning kan blive et holdbart fundament for vores musikkultur. Hertil kræves tillige en gradvis ændring af fagets timetal, således at det sikres, at alle elever får en kvalificeret og ubrudt undervisning i musik gennem hele deres skoletid.

Derved vil der kunne skabes den nødvendige kontinuitet til gymnasiets musikundervisning og videre til de højere uddannelser herunder læreruddannelserne. Men vigtigst er det, at alle elever, der forlader folkeskolen efter 9. eller 10. klasse, gennem en sammenhængende musikundervisning bibringes de bedst mulige forudsætninger for at skabe sig et aktivt musikliv.

Med venlig hilsen

Svend Erik Jensen
formand

Punktreferat**fra****Konference, den 6. og 7. december 1985****i Musikhuset i Århus,****vedrørende revision af musikloven**

Deltagere: Grethe Agats, Repræsentantskabet
Jette Paulli Andersen, Ribe amt
Kaj Andersen, Repræsentantskabet
Mogens Andersen, Repræsentantskabet
Leif Andruszkow, Repræsentantskabet
Johan Bentzon, Repræsentantskabet,
Else Bjørnager, Århus amt
Jens-Ole Blak, Statens Musikråd
Ole Bundgaard, Repræsentantskabet
Ane Christensen, Den danske Jazzkreds
Michael Møller Christensen, Folkemusik
Hans E. Christiansen, Viborg amt
Toke Lund Christiansen, Statens Musikråd
Henrik Colding Jørgensen, Repræsentantskabet
Ludvig Danneskjold-Samsøe, Roskilde amt
Niels Ebbesen, Repræsentantskabet
Erik Ernst, Århus amt
Christian Foged, Repræsentantskabet
Per Kynne Frandsen, Frederiksborg amt
Marius Frank, Sønderjyllands amt
Gert Fuglsang, FAJABEFA
Henning Gjellerod, Ringkjøbing amt
Hans Goetz, Sjællands Symfoniorkester
Åge Grønager, Nordjyllands amt
Finn Egeland Hansen, Statens Musikråd
Margit Hansen, Vestsjællands amt
Otto Laust Hansen, Musikskolekonsulent

Ulrik Hedegaard, Fyns amt
 Ole Høilund, Repræsentantskabet
 Mikael Højris, Repræsentantskabet
 Bent Haastrup, Repræsentantskabet
 Lili Jensen, Fyns amt
 Peter Jensen, Århus amt
 Svend Erik Jensen, Repræsentantskabet
 Poul Jørgensen, Repræsentantskabet
 Knud Ketting, Musikinformationscentret
 Thorkild Kjeldsen, Vestsjællands amt
 J. Kragtig Thomsen, Ringkjøbing amt
 Gert Kring, Ribe amt
 Lars Kristiansen, Vejle amt
 Freddy Larsen, Ringkjøbing amt
 Kaj Larsen, Vejle amt
 Hans Lind, Repræsentantskabet
 Steen Lindholm, Statens Musikråd
 Otto Lindum, Viborg amt
 Niels Lykstad, Bornholms amt
 Flemming Madsen, Statens Musikråd
 Gunnar Madsen, Samspil
 Anna-Lise Malmros, Statens Musikråd
 Pernille Maskell, Amtsrådsforeningen
 Musse Mathiasen, Landssekretariatet for Dansk
 Amatørmusik
 Arnvid Meyer, Repræsentantskabet
 Knud Mouritsen, Repræsentantskabet
 Erik Møldrup, Nordjyllands amt
 Johs. Nielsen, Bornholms amt
 Tonny Husted Nielsen, Repræsentantskabet
 Olaf Nyeng, Frederiksborg amt
 H. Brinck Pedersen, Repræsentantskabet
 Kurt Pedersen, Dansk Musiker Forbund
 Jørgen E. Petersen, Vestsjællands amt
 Poul Milberg Petersen, Repræsentantskabet
 Tine Schlütter, Frederiksborg amt
 Finn Slumstrup, Statens Musikråd
 Jens Slumstrup, Repræsentantskabet
 Aksel Søgaard, Fyns amt

J.P. Sørensen, Sønderjyllands amt
 Peter Brem Sørensen, Repræsentantskabet
 Søren Hedegaard Sørensen, Vejle amt
 Troels Sørensen, Ribe amt
 Thyge Trentemøller, Københavns kommune
 Poul Adam Tvede, Københavns kommune
 Sven Erik Werner, Statens Musikråd,
 Niels-Erik Wischmann, Konsulent for ROSA/DDJ
 Lasse Lindhard, Ministeriet for kulturelle
 anliggender
 Lise-Lotte Bisgaard, Statens Musikråds sekretariat
 Dorte Bøgelund, Statens Musikråds sekretariat
 Ann-Sofi Beck, Statens Musikråds sekretariat

referent: Lasse Lindhard

Konferencens formål

Lov om Musik er forudsat revideret i folketingsåret 1985/86. Ministeren for kulturelle anliggender har den 19. december 1984 anmodet Statens Musikråd om at afgive indstilling om denne lovrevision, idet ministeren samtidigt har forudsat, at musikrådet har kontakt med amtsmusikudvalgene og repræsentantskabet for Statens Musikråd m.fl. Denne kontakt sker blandt andet gennem afholdelse af denne konference.

Den af rådet udarbejdede indstilling, der har karakter af en egentlig lovbetænkning, blev den 13. november 1985 udsendt i udkastform til konferencens deltagere.

De på konferencen fremførte hovedsynspunkter til betænkningen vil blive drøftet af musikrådet med henblik på ændringer i eller tilføjelser til det foreliggende betænkningssudkast.

En revideret betænkning forventes afgivet til kulturministeren inden udgangen af december 1985 med henblik på fremsættelse af lovforslag i Folketinget i løbet af folketingsåret 1985/86, og med forventet ikrafttræden af loven den 1. januar 1987.

Konferencen har haft 3 sessioner i plenum og mellemliggende gruppearbejder i de nedenfor anførte 7 grupper.

De i referatet optagne, kortfattede hovedsynspunkter er fremført

af deltagere under konferencen. Det har ikke været formålet - og heller ikke praktisk muligt - at søge at opnå enighed blandt samtlige deltagere i konferencen om disse synspunkter.

Konferencens hovedsynspunkter til betækningsudkastet

Der blev generelt udtrykt anerkendelse og tilfredshed med både form og indhold i betækningsudkastet.

Til de enkelte afsnit i betænkningen fremkom følgende hovedsynspunkter:

I. Undervisning

(Gruppe 1 - Kap. II i betænkningen).

1) Musikskoler.

Det i betænkningen fremførte forslag om udarbejdelse af vejledende retningslinier for musikskoler er ikke tilstrækkeligt. En egentlig lov for musikskoler bør snarest gennemføres.

Betænkningen bør foreslå en lovbestemmelse, hvorefter kulturministeren kan udstede vejledende retningslinier for musikskoler.

Begrebet musikskole bør defineres i de vejledende retningslinier og i en eventuel musikskolelov også af hensyn til afgørelse af, hvor grundkurser kan placeres.

Der bør tilstræbes sikring af tilstrækkeligt instrumentarium i musikskoler.

Udbygning af grundkurser til at omfatte alle amter bør ske hurtigere end foreslået i betænkningen. Konservatoriernes afskaffelse af forskolen nødvendiggør eksistensen af grundkurser.

Forsøg med decentral ordning for grundkurser, det vil sige undervisning på flere skoler inden for samme amt, bør gennemføres.

Grundkurser må være brede, dels som forberedende til konservatorier, dels til undervisning af de bedre amatører. De bør tillige omfatte alle genrer. Den rytmiske genre vil blandt andet kunne sikres gennem medvirken af relevante censorer ved prøver.

2) Fritidslov.

Musik bør have et selvstændigt kapitel i fritidsloven, da musik i relation til undervisningsform, aktivitet og behov er forskellig fra øvrige fritidslovsområder.

Repræsentantskabet bør henvende sig til undervisningsministeriet og amterne for at gøre opmærksom på musikområdet i det forsøg, der gennemføres med baggrund i det i folketinget vedtagne 10-punkts program vedrørende folkeoplysning og den forestående revision af lovgivningen inden for voksenundervisning og folkeoplysning.

3) Folkeskolen.

Der bør tilstræbes sikring af tilstrækkeligt instrumentarium og rimelige lokaler til folkeskolens musikundervisning.

Repræsentantskabets skrivelse af 30. september 1983 til undervisningsministeren om folkeskolens musikundervisning bør optages som bilag til betænkningen.

Formuleringen på side 25, 3. afsnit, om at "fagplanerne sjældent er åbne" er ikke helt korrekt, idet de gældende planer er for åbne.

4) Efteruddannelse.

Gennemførelse af efteruddannelseskurserne bør føre hen imod formel kompetence med henblik på ansættelse ved en musikskole.

5) Skolekoncerter

Familiekoncerter bør afholdes i tilslutning til skolekoncerter, og de bør udløse tilskud fra det offentlige, herunder fra musikloven.

6) Der blev kort redegjort for den nye forening, Dansk Børnemusik Sammenslutning (DABØMUSA), for børn og musik.

II. Basisensembler m.v.

(Gruppe 2 - Kap. III og IV i betænkningen).

1) "Klassiske" basisensembler.

Ved ansættelse af musikere i basisensembler bør der også ske en bedømmelse af de undervisningsmæssige kvalifikationer.

I forbindelse med betænkningens bemærkninger om den foreliggende skitse til basisensemble i Ringkjøbing amt bør man fremover være opmærksom på muligheden for deltidsansættelse af flere mindre ensembler i fjernere amter.

Vestjysk Symfoniorkester bør omtales i bemærkningerne vedrørende basisensembler.

2) "Rytmiske" basisensembler.

De foreliggende forslag om oprettelse af rytmiske basisensembler bør prioriteres højere. På baggrund af det konkrete forslag fra Esbjerg blev det understreget, at sådanne basisensembler ikke nødvendigvis bør placeres, hvor der allerede findes et fuldt udviklet rytmisk "miljø".

Man gik ud fra, at forslaget om oprettelse af 2 halvtidsensembler, et jazzensemble og et rockensemble, forhandles med Århus, som oprindeligt har ønsket et Big Band.

Der var en vis usikkerhed hos nogle rytmiske musikere, om hvorvidt det var rigtigt at prioritere basisensembler fremfor længerevarende turneer.

Det blev nævnt, at også folkemusikken har behov for et forsøg med basisensemble.

3) I øvrigt.

Med henblik på overvejelse i musikrådet og omtale i betænkningen, men af tidsmæssige årsager ikke til optagelse i det kommende lovforslag, blev der fremlagt en skitse til oprettelse af et landsdækkende kammerorkester for ny musik.

III. Landsdelsorkestre

(Gruppe 3 - Kap. VI i betænkningen).

1) Finansiering af Sjællands Symfoniorkestre.

Der var overvejende tilslutning til den foreslåede finansiering; enkelte deltagere forudsatte herved, at amternes bidrag på 25%, alternativt 50%, og statens bidrag gøres obligatoriske.

Rytmske repræsentanter gik ud fra, at den besparelse, som amter og kommuner opnåede ved den foreslåede 25% finansiering vil blive overført til aktiviteter inden for den rytmiske musik.

2) Turnépulje.

I lyset af, at det rytmiske område for tiden kun har mulighed for andel i de frie midler og ikke i lovbundne tilskudsmidler, gik en række repræsentanter imod forslaget om, at turnépuljen skulle tages af frie midler. Den må i stedet belaste landsdelsorkestrenes lovbundne tilskud.

Hvis turnépuljen skal finansieres af frie midler, bør den nedprioriteres i forhold til en række andre, presserende formål. I øvrigt blev det anført, at der ved fordelingen af midler fra puljen bør tages hensyn til befolkningstætheden.

IV. Rytmisk Musikundervisning og turnévirkksomhed

(Gruppe 4 - Kap. IX, 2, og Kap. V. i betænkningen).

1) Rytmisk Musikundervisning.

Det blev nævnt, at der på det rytmiske konservatorium sigtes imod etablering af den styrelsesform, som gælder for andre konservatorier og højere læreanstalter. Herudover kunne det overvejes at afholde en åben orienteringskonference en gang årligt, i hvert fald i forsøgsperioden.

Der må ved fastsættelsen af fremtidige bevillinger tages højde for, at den nuværende bygningsindretning af konservatoriet kun er nødtørftig, og at den ikke dækker de forudsatte, fremtidige forøgelse af elevtallet.

Den nuværende form for stævner på blandt andet Brandbjerg og Vallekilde højskoler må fortsætte også efter etableringen af det rytmiske konservatorium. Der er tale om vidt forskellige behov, former og mål for undervisningen.

Iværksættelsen af det i betænkningen omtalte forslag til etablering af en rytmisk pædagoguddannelse i Silkeborg bør så vidt muligt fremrykkes fra 1988 til 1987.

2) Turnévirkksomhed.

Det er vigtigt, at turneer med professionelle ensembler får den bredest mulige spredning, både geografisk og genre-mæssigt.

Den foreslåede ramme-forøgelse er ikke tilstrækkelig til at dække det faktiske behov for turneer.

Der bør afsættes yderligere midler til præsentation af provins-ensembler i de større byer.

Arrangører, som tør satse aktivt på fremførelser uden for det normale repertoire, bør opmuntres ved ekstra, præmierende tilskud. Også det opsøgende publikumsarbejde er vigtigt.

Den længerevarende turnévirkksomhed bør afprøves gennem forsøg, men det kræver - udover normale turnétilskud - tilskud til administrationsudgifter til omfattende langsigtet planlægnings- og afsætningsarbejde.

Den professionelle musik bør prioriteres højt. Det er en vigtig forudsætning for at opfylde og udvikle et publikumsbehov, at der rundt om i landet findes faste spillesteder med rimeligt kontinuerlige aktiviteter.

Som et resultat af den iværksatte undersøgelse omkring spillesteder foreslås, at der afsættes et beløb under musikloven til indkøb af faste lyd- og lysanlæg, der vil kunne placeres på de spillesteder, som kommuner og amter bør indrette.

Det bør sikres, at turnéstøtte rent faktisk benyttes til at skabe et ensartet omkostningsniveau for hele landet ved præsentationsturnerende ensembler.

V. Fonogrammer og musikvideo

(Gruppe 5 - Kap. VII. i betænkningen).

1) Fonogrammer.

Fonogramstøtte bør omfatte alle genrer, herunder også folkemusik og musik for børn. Støtte til kassetteproduktion bør kunne overvejes.

Statens Kunstfond bør bidrage med støtte til fonogramområdet.

Distribution er det væsentligste problem på fonogramområdet, hvilket kan indicere, at produktionsstøtten begrænses i forhold til distributionsstøtten.

Det bør af teksten i betænkning og lovforslag klart fremgå, at udtrykket distribution omfatter formidling i bred forstand af fonogrammer, herunder promotion, markedsføring og information.

Støtte bør også kunne ydes til eksemplevis annoncering og covers. Støtte bør ikke dække samtlige produktionsomkostninger.

Produktionsstøtte bør betinges af, at ansøgeren har rimelig sikkerhed for distribution af fonogrammet.

Det bør overvejes at gennemføre markedsanalyser omkring behovet for fonogrammer inden for de forskellige genrer.

Det bør af teksten i betænkning og lovforslag klart fremgå, at det foreslåede, alternative distributionssystem er en form for pladeklub, som retter sig mod den potentielle køber, og som supplerer, ikke erstatter, den normale distribution via detailhandel.

Biblioteker bør i højere grad kunne benyttes som formidlingskanal.

Samarbejdsmuligheder med Danmarks Radio og Nævnet for nordisk Musiksamarbejde (NOMUS) bør undersøges.

Markedsføring i udlandet bør prioriteres højt.

2) Musikvideo.

Det blev konstateret, at det var et område med mange uafklarede aspekter, og at musikrådets forslag med rette har karakter af forsøgsvirksomhed.

VI. Amatørmusik, musikforeninger, kirkekoncerter og folkemusik

(Gruppe 6 – Kap. IX, 4, 5, 6 og 8 i betænkningen).

1) Amatørmusik.

Den nuværende fritidslov er mindre egnet til at afhjælpe amatørmusikkens behov. Den forudsatte holdstørrelse (12 elever) og aldersgrænse (18 år) er for høj. Bestemmelserne om lokaler tilgodeser heller ikke amatørmusikken på tilfredsstillende måde. Musikken bør derfor have et selvstændigt kapitel i en kommende revision af fritidsloven.

I forbindelse med den foreslåede konsulent på amatørmusikområdet bør den eksisterende rockkonsulent nævnes.

Der er behov for støtte til professionel assistance (assistenter og solister) til amatørorkestre, specielt i tyndt befolkede områder.

Det blev konstateret, at alle amatører har problemer med at opnå adgang til rimeligt anvendelige lokaler.

Det blev nævnt, at enkelte amter har udsendt vejledende regler om adgang til og anvendelse af lokaler til fritidsbeskæftigelse.

Der burde aldrig bygges en sportshal uden at der samtidigt blev taget højde for den akustiske anvendelighed til musikformål.

Der blev stillet forslag om indretning og forbedring af bygninger til anvendelse som "musikcentre" i bredeste forstand (øvelokaler, koncertlokaler og faciliteter til anvendelse for musikudfoldelse inden for alle genrer).

2) Musikforeninger.

Det blev forslået, at indbetalt moms tilbageføres til indbetaler (arrangør). En sådan ordning gælder i Sverige.

Musiklovens støtte til leje af flygel bør forhøjes med baggrund i de faktiske leje- og transportudgifter.

Musikfestivals bør nævnes i betænkningen, eksempelvis i forbindelse med afsnittet om musikforeninger m.v.

3) Kirkekoncerter.

Den nuværende musiklovsstøtte tilgodeser ikke det faktiske støttebehov og det store antal koncerter i kirkerne.

Også kirkernes amatørmusikaktiviteter bør støttes, specielt med henblik på engagement af professionelle musikere (assistenter) og solister.

4) Folkemusik.

Der blev fra visse sider udtrykt skepsis over for den i betænkningen indeholdte adskillelse mellem den traditionelle og nyere folkemusik.

VII. Administration, organisation m.v.

(Gruppe 7 - Kap. X i betænkningen)

1) Behandlingsprocedure for musiklovsansøgninger.

En overførsel af kompetence fra ministeren til musikrådet bør kunne afkorte behandlingstiden for ansøgningerne. Det samme gælder den af andre årsager nødvendige forøgelse af rådssekretariatet. Også behandling af ansøgninger ved edb- og tekstbehandlingsanlæg vil være tidsbesparende. Af hensyn til ansøgers muligheder for at disponere, f.eks. ved engagement af ensembler m.v., er det nødvendigt, at meddelelse om resultatet af ansøgningsbehandlingen fremkommer så tidligt som muligt. Ansøgere bør sende en kopi af ansøgningen til amtsmusikudvalget samtidig med dens indsendelse til musikrådet.

2) Tre-delning af støtte mellem stat, amt og kommune.

Tre-delingen har vist sig at være særdeles velegnet til igangsætning af initiativer. Der blev fremsat ønske om, at statsstøtte til forsøgsprojekter ikke begrænses til tre år.

3) Amtsmusikudvalg og rådighedssummer.

Det blev konstateret, at amtsmusikudvalg i stigende grad fik "egne" rådighedsmidler.

4) Musikudvalg i det storkøbenhavnske område.

Hovedparten af deltagerne opfordrede kraftigt det storkøbenhavnske område til - på linie med det øvrige land - at gennemføre en koordinering af aktiviteter og støtte på musikområdet, herunder den i betænkningen og lovforslaget foreslåede nedsættelse af kommunale musikudvalg i Københavns og Frederiksberg kommuner. Resultatet heraf vil meget vel kunne være en større forståelse for de problemer, der er forbundet med Københavns situation som midtpunkt for musikaktiviteter for befolkningen i hele hovedstadsområdet.

5) Informationsblad.

Der blev generelt udtrykt enighed om behovet for et mindre informationsblad. Bladet bør være bestemt for en bredere kreds, måske kun udkomme halvårligt; og det bør være åbent for bidrag fra blandt andet amtsmusikudvalg og organisationer.

